

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA BOHEMISTIKY

Vliv sociálního statusu hosta na komunikační strategie
užité moderátorem v rozhovorech na DVTV

The influence of the social status of the guest on the
communication strategies used by the moderator in
DVTv interviews

Diplomová práce

Česká filologie

Autor práce: Bc. Sabina Müllerová

Vedoucí práce: Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D.

Olomouc 2025

Prohlašuji, že jsem tuto magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně za odborného vedení Mgr. Jindřišky Svobodové, Ph.D., a uvedla v ní všechny použité zdroje a literaturu.

V Olomouci dne 6.6.2025

.....

Ráda bych poděkovala vedoucí své práce Mgr. Jindřišce Svobodové, Ph.D., za její vstřícnost a podporu během celého procesu psaní. Velmi si vážím jejích odborných rad a cenných připomínek, bez nichž by tato práce nevznikla.

Obsah

Úvod	6
1 Komunikace	8
1.1 Griceův kooperační princip	8
1.1.1 Porušování maxim	9
1.1.2 Příklady porušování konverzačních maxim	10
1.2 Řečové chování a zdvořilost	11
1.2.1 Leechovy zdvořilostní principy	11
1.2.2 Koncept tváře Erwina Goffmana	13
1.2.3 Teorie zdvořilosti podle Penelope Brownové a Stephena Levinsona	14
1.2.4 Akty zachovávající a ohrožující tvář	14
1.2.5 Pozitivní a negativní zdvořilost	15
1.3 Mediální komunikace	16
1.3.1 Identita a pozice v rámci interview	16
1.3.2 Takt a beztaktlost v televizních rozhovorech	18
2 Analytická část	22
2.1 Charakteristika DVTV	22
2.2 Osobnost Martina Veselovského	22
2.3 Metodologie	23
2.4 Představení analyzovaného materiálu	25
2.5 Analýza rozhovorů s politickými hosty	26
2.5.1 Klára Dostálová	26
2.5.2 Jana Maláčová	32
2.5.3 Markéta Šichtařová	43
2.5.4 Petr Pavel	52
2.5.5 Pavel Novotný	59
2.5.6 Lubomír Volný	66
2.6 Analýza rozhovorů s nepochitickými hosty	74
2.6.1 Berenika Kohoutová	74
2.6.2 Anna Šulcová	81
2.6.3 Olga Štrejbarová	88
2.6.4 Dominik Duka	94
2.6.5 Jakub Prachař	102
2.6.6 Tadeáš Žďárský	109

3 Diskuse	118
4 Závěr.....	123
Resumé	125
Seznam literatury.....	127
Seznam příloh.....	132
Přílohy	133
Příloha č. 1: Legenda hostů	133
Příloha č. 2: Ukázky výpočtů	134
Anotace.....	140
Abstract	141

Úvod

Pro rozhovory mediálního diskurzu je příznačné, že komunikace zde nezřídka probíhá formou sociální přesilové hry a vztah mezi moderátory a hosty je asymetrický. Moderátor volí témata k rozhovoru, klade otázky, rozhoduje o změně tématu i délce času, jenž mu bude věnován, rovněž si volbou komunikačních strategií připravuje půdu pro dosažení svých cílů. V mediálním diskurzu by se moderátoři měli snažit o konverzaci nekonfliktní, nezaújatou a objektivní. V praxi se ale velmi často setkáváme s tím, že moderátor své komunikační strategie přizpůsobuje sociálnímu statusu hosta, a právě této problematice se budu věnovat v předkládané magisterské diplomové práci. Zaměřím se na to, jaký vliv má zmíněný sociální status hosta na komunikační strategie užívané moderátorem v rozhovorech na DVTV, konkrétně v relacích moderovaných Martinem Veselovským.

V úvodní části práce nejprve zavedu klíčové pojmy, zaměřím se zejména na konverzační maximy a kooperační princip, navržený britským filozofem Herbertem Paulem Gricem. Další sledovanou oblastí bude zdvořilost, již se věnoval Geoffrey Leech a kterou budu sledovat spolu s Goffmanovým konceptem tváře a akty, které vedou k potvrzení či ohrožení tváře (v pojetí Penelope Brownové a Stephena Levinsona). V neposlední řadě se zaměřím také na problematiku mediální komunikace a taktu a beztaktnosti v televizních rozhovorech.

V navazující analytické části stručně charakterizuji stanici DVTV a představím osobnost Martina Veselovského, uvedu analyzovaný materiál, vysvětlím způsob jeho excerpcce, postup zpracování a následného vyhodnocení nasbíraných dat. V rámci analyzovaných rozhovorů s využitím metody obsahové kvantitativní analýzy budu sledovat četnost porušení konverzačních maxim, zdvořilostních maxim a zaměřím se také na ohrožení pozitivní a negativní tváře.

Hlavním cílem této práce je detailně analyzovat, jakým způsobem moderátor komunikační strategie využívá a jak se jejich užití liší v závislosti na postavení hosta. Oporou budou hypotézy, jež se pokusím potvrdit nebo vyvrátit. Hypotézy byly sestaveny na základě dvou kritérií, jimiž jsou sociální role a pohlaví hosta, pokusím se dokázat, že k porušování konverzačních a zdvořilostních maxim dochází častěji v rozhovorech, které jsou vedeny s politickými činiteli a méně v rozhovorech s osobnostmi apolitickými. Další hypotéza, na kterou se zaměřím, se týká pohlaví hostů a je postavena na domněnce, že k ohrožování pozitivní i negativní tváře dochází častěji v rozhovorech s muži než se ženami. Pozornost zaměřím také

na zdvořilostní maximy. Přepokládám, že nejvíce porušovanou bude takzvaná maxima ocenění a skromnosti.

Téma této diplomové práce jsem si vybrala na základě dlouhodobého zájmu o mediální komunikaci, zejména o rozhovory vedené Martinem Veselovským v DVTv. Při sledování těchto interview mě opakovaně zaujalo, jak moderátor přizpůsobuje své komunikační strategie sociálnímu statusu hosta; při prvoplánovém sledování jeho rozhovorů jsem získala dojem, že často porušuje zdvořilostní maximy, ale také ohrožuje pozitivní a negativní tvář respondentů, což má zásadní dopad na průběh a dynamiku rozhovoru, a v mnohých případech tyto akty vedou k porušení kooperačního principu. Analýzou vybraných rozhovorů bych chtěla své původní předpoklady potvrdit či vyvrátit.

Počet znaků významně překračující požadavky kladené na kvalifikační práce tohoto typu vyplývá ze zařazení přepisů ilustrativních ukázek autentických rozhovorů přímo do textu. Tyto ukázky nebyly do příloh umístěny záměrně, aby se potenciální čtenáři mohli snáze orientovat v textu a příklady porušení konverzačních maxim, zdvořilostních strategií a ohrožování tváře mohli sledovat přímo v kontextu, bez nutnosti jejich komplikovaného dohledávání v přílohách.

1 Komunikace

Komunikace je neodmyslitelnou součástí každodenního života. „Jednou z možností, jak nahlízet na komunikaci, je sledovat, zda účastníci spolu kooperují (nebo nikoli) a zda v komunikaci dochází k nesouladu či konfliktům.“¹ Spoluprací neboli kooperací je míněna součinnost účastníků komunikace, především snaha o vzájemné pochopení obsahu a cíle sdělení, pointy či pocitů. O komunikaci konfliktní hovoříme v případě, kdy dochází mezi účastníky k nedorozumění, manipulaci, nebo také k hádce.² Pokud mluvčí usilují o kooperativní komunikaci, obvykle respektují tzv. komunikační maximy.

1.1 Griceův kooperační princip

Problematikou kooperativní komunikace se v 70. letech 20. století podrobně zabýval britský filozof Herbert Paul Grice, který zastával názor, že konverzace může být kooperativní v momentě, kdy spolu jednotliví aktéři spolupracují. „Make your conversational contribution such as is required, at the stage at which it occurs by the accepted purpose or direction of the talk exchange in which you are engaged.“³ Tento princip pak rozpracoval do čtyř komunikačních maxim.

První z nich je maxima kvality. Tato maxima se týká podávání pravdivých informací a zakazuje jejich zamlžování, případně lhaní. Doporučuje také vyhýbat se informacím nepodloženým a neověřeným či nepřesným, a to zejména kvůli tomu, aby ze strany posluchače nedošlo k chybné interpretaci. Maxima kvality může být v rozporu se zdvořilostním principem, a proto se mluvčí v dané situaci musí rozhodnout, zda uplatní zdvořilé nebo naopak méně zdvořilé, ale za to jasné vyjádření.

Dalším principem je maxima kvantity, která je postavena na předávání přiměřeného množství informací. V případě, že mluvčí podá pouze částečnou informaci, může ze strany posluchače dojít k vyvození mylných závěrů. Naopak přehnané množství informací může být pro

¹ SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, Lucie. *Pragmatika. Studijní příručka*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, 62 s. ISBN 978-246-2845-5., s. 18.

² SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, Lucie. *Pragmatika. Studijní příručka*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, 62 s. ISBN 978-246-2845-5.

³ GRICE, Herbert Paul. „Logic and conversation“, In: COLE, Peter, MORGAN, Jerry L. (eds.). *Syntax and Semantics 3 (Speech Acts)*, 1975, s. 45. Překlad pisatelky: „Ať je tvůj příspěvek k rozhovoru takový, jak je to žádoucí v kontextu, v němž se vyskytuje s ohledem na akceptovaný účel a směr konverzační výměny, do níž jsi zapojen.“

posluchače nezajímavé, nebo může vyvolat dojem, že obsah sdělení je ve skutečnosti důležitější, než odpovídá faktům.

Třetím pravidlem úspěšné komunikace je maxima relevance. Jak již název napovídá, v rámci této maximy jde o podávání pouze relevantních informací, které zapadají do kontextu komunikace. V momentě, kdy mluvčí začne podávat informace, které se netýkají tématu, činí tak celou komunikaci chaotickou a do jisté míry i nezajímavou. V praxi ale dochází k tomu, že někteří mluvčí od tématu odbíhají záměrně, aby se dostali do oblasti, ve které mají nad svým komunikačním partnerem převahu.

Čtvrtá je maxima způsobu. Jedná se o maximu, která se netýká obsahové stránky sdělení, ale naopak stránky formální, při jejím dodržování se mluvčí vyjadřují jasně, srozumitelně, přesně a nedochází tak ke zbytečným dvojznačným a nejasným vyjádřením. Takovéto projevy mohou vést ke značným nedorozuměním a jsou využívány jako prostředky manipulace.⁴

1.1.1 Porušování maxim

„Třebaže jsou maximy formulovány jako soubor normativních pravidel nebo příkazů, komunikační partneři je samozřejmě nikdy důsledně nedodržují,“⁵ což při jejich vymezení zohlednil i sám autor. V konverzacích často dochází k porušení alespoň jedné, ale neřídka i více maxim. K nejčastěji porušovaným patří takzvaná maxima kvantity.

Teorie vytvořená Gricem, kterou prezentoval jako princip univerzální pragmatiky, byla v pozdějších pragmatických teoriích mnohdy zpochybňována. V reálných komunikačních situacích je zapotřebí přihlížet jednak ke kultuře a původu mluvčích, ale také k charakterům a sociálním aspektům jednotlivých komunikací.⁶ „Mluvní situace mohou být spontánní, neformální a nezávazné, nebo naopak formální, napjaté, svazující, jak je tomu v případě profesních debat nebo institucionálních interview. Zatímco spontánní konverzace je aktivita převážně symetrická a účastníci si vyměňují role mluvčího a posluchače podle vlastního uvážení, zapojují se do debaty dobrovolně a někdy i s potěšením, v asymetrických rozhovorech, v nichž je střídání rolí určeno institucionálními zvyklostmi, mají účastníci

⁴ MACHOVÁ, Svatava, ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2., rozš. a modifikované vyd. *Knihovnicka.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-316-0.

⁵ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5., s. 106.

⁶ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

nestejná práva (to platí např. i v interview). Jejich zapojení může být dokonce nedobrovolné (např. soudní výslechy). Při asymetrických setkáních mohou být cíle účastníků odlišné a mohou si konkurovat, jako např. při zkoušení, křížových výsleších, interpelacích apod. Dialogy v prostředí, kde vládne autorita, nerovnost a moc, ukazují, že v asymetrických žánrech je uplatňování principu kooperace omezeno a maximy musejí být modifikovány.“⁷

V rámci nedodržování konverzačních maxim a tím pádem i narušování celého kooperačního principu jsou velmi často zkoumána mediální interview, která jsou předmětem i této diplomové práce. Zatímco v běžné komunikační situaci není zvykem tak často porušovat maximu kvantity a pokládat opakovaně tutéž otázku, v rozhovorech například s politickými činiteli je to jev častý a do jisté míry i žádoucí. V rozhovorech s celebritami, kulturními osobnostmi či sportovci může ze strany moderátora také docházet k porušování maxim, a to zejména kvůli jeho snaze získat nad hostem převahu a pobavit tak diváky.⁸

1.1.2 Příklady porušování konverzačních maxim

Jak již bylo zmíněno výše, mluvčí často konverzační maximy porušují. V této podkapitole budou uvedeny příklady porušení, na něž se zaměřím v analytické části.

Maxima relevance je porušena v momentě, kdy účastník komunikace používá narážky, které jsou míněny jako nepřímá žádost. Například výpověď „Je tu trochu zima.“ může být nepřímou žádostí, aby adresát zavřel okno, případně zatopil. Dalším způsobem porušování této maximy může být odbíhání od tématu, kterým jeden z komunikačních partnerů získává nad druhým převahu. V případě, že mluvčí používá hyperbolu, porušuje maximu kvantity. Jde o věty jako například „Bylo tam milion lidí.“ případně „Stokrát jsem ti to říkal.“

Maximu kvality lze porušovat hned několika způsoby, např. při užití kontradikce, kdy je adresát nucen hledat vhodnou interpretaci („Zlobíš se?“ „Ano i ne.“), nebo zapojováním ironie do komunikačního aktu („On je opravdu génus.“), ale také užíváním nejrozumnějších metafor, protože právě ty připouští více interpretací v mnoha případech i protichůdných. Třetím z nich je používání rétorických otázek, které od adresáta nutně nevyžadují odpověď, ale také zapojování ironie či sarkasmu. Účastníci komunikačního aktu také velmi často porušují maximu způsobu.

⁷ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5., s. 107.

⁸ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie.* Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

Tato maxima je porušena v momentě, kdy se účastníci komunikace vyjadřují dvojznačně či vágně. Takovéto vyjadřování má za následek, že konverzace může být adresátem špatně vyhodnocena.⁹

1.2 Řečové chování a zdvořilost

„Zdvořilost je konvenční sociální postoj a projev úcty a takové chování, které je v dané společnosti přijatelné a nekonfliktní.“¹⁰ Teorii zdvořilosti, a to hlavně v jazyce, se podrobně zabýval i Richard J. Watts ve své monografii *Politeness*. K užívání zdvořilého jazyka je podle něj zapotřebí uchýlit se k nepřímému pojmenování, projevům úcty nebo ohleduplnosti k ostatním účastníkům komunikace.¹¹ Jednou z hlavních motivací dodržování zdvořilosti je prevence agrese, která se latentně vyskytuje v každé lidské společnosti, ale také zachování pozitivních vztahů. Se základními pravidly zdvořilosti jsme seznamováni již od útlého věku, kdy nám je předávají rodiče a vzdělávací instituce. Tato pravidla se ale mohou lišit na základě odlišných kultur.¹² Například v kultuře indické je považováno za nejvyšší projev zdvořilosti, pokud místo podání ruky dojde k doteku na nohu. V naší kultuře by se jednalo o jev netypický a do jisté míry i zvláštní.

1.2.1 Leechovy zdvořilostní principy

Principy zdvořilosti se podrobně zabýval Geoffrey Leech, a to zejména proto, že Griceův princip kooperace postihuje zejména racionální jádro komunikace, ale nezabývá se sociálním aspektem interakčních vztahů mezi jednotlivými mluvčími.¹³ Svá stanoviska Leech zformuloval do šesti zdvořilostních maxim, přitom platí, že jednotlivé maximy nemusí být uplatňovány zároveň, neboť jsou signifikantní pro určité typy komunikačních situací. Například

⁹ MACHOVÁ, Svatava, ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2., rozš. a modifikované vyd. *Knihovnicka.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-316-0.

¹⁰ MACHOVÁ, Svatava, ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2., rozš. a modifikované vyd. *Knihovnicka.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-316-0., s. 20.

¹¹ WATTS, Richard J. *Politeness*. Key topics in sociolinguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 2003. ISBN 0-521-79085-9.

¹² MACHOVÁ, Svatava, ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2., rozš. a modifikované vyd. *Knihovnicka.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-316-0.

¹³ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

maxima taktu se nejčastěji uplatňuje v momentě, kdy jeden komunikant o něco druhého žádá, něco mu slibuje nebo mu dává pokyny a podobně.¹⁴

Maxima taktu a šlechetnosti je založena na minimalizování nároků vůči adresátovi a na maximalizování jeho výhod. V praxi se jedná například o formulovanou žádost. („Nemohl bych ti zítra zavolat?“ místo „Mohl bys mi zítra zavolat.“) Projevy taktu jsou typické pro anglosaskou kulturu a projevy šlechetnosti pro kulturu národů z oblasti Středozevního moře.

Maxima ocenění a skromnosti se vyznačuje minimalizováním nedostatků komunikačního partnera a vyzdvihováním jeho předností, většinou se používá v situacích, kdy se něco hodnotí, někdo někomu lichotí, nebo se snaží zmírňovat kritiku. Vychází se zde z předpokladu, že komunikační partner touží po ocenění. Pro naši kulturu není přehnaná skromnost typická tak jako například pro kultury asijské, kde se v mnoha případech musí pochvala dokonce odmítnout. Při dodržování maximy ocenění a skromnosti je zapotřebí dávat pozor na promluvy obsahující přehnanou sebechvalu („Měl jste dneska nejlepší referát.“ „Ano, měl.“), nebo také na promluvy urážející posluchače. („Já jsem vážně na hlavu padlá.“ „To jste.“)

Maxima souhlasu je založena na minimalizování nesouhlasu a maximalizování souhlasu s komunikačním partnerem. Samozřejmě mluvčí může dát najevo svůj nesouhlas formálními frázemi jako je „Ano, ale...“. Existují i společnosti, ve kterých jakákoli forma nesouhlasu je velkým prohřeškem, například v Thajsku. Maxima souhlasu může fungovat pouze v momentě, kdy nesouhlas nedáváme najevo přímo („Konferenci zorganizovali velmi dobře.“ „Ale některé tematické bloky se dost překrývaly, nemyslíš?“)

V rámci maximy účasti se jedná o maximalizování účasti s komunikačním partnerem, to zahrnuje projevy sympatií, zájem o jeho osobu a záležitosti s ní spojené. Tato maxima je signifikantní pro bližší, intimnější vztahy, jelikož kromě verbálních prostředků zahrnuje i ty neverbální, jako jsou pohledy, úsměvy a podobně. Její užívání je typické pro blahopřání, kondolence nebo také komplimenty.

Fatická maxima se týká neustálého verbálního kontaktu, mlčení je považováno za nezdvořilé, a to i v momentě, kdy si lidé de facto nemají co říct. V těchto případech je doporučeno konverzovat o neutrálních tématech, jako je například počasí, rodina apod.

¹⁴ SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, Lucie. *Pragmatika. Studijní příručka*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, 62 s. ISBN 978-80-246-2845-5.

Stejně jako u Griceova kooperačního principu dochází v běžné konverzaci k porušování těchto zdvořilostních maxim, dokonce jejich striktní dodržování může být problematické a vést k narušení kooperace nebo dokonce ke konfliktu. Například ne vždy jsou vhodné lichotky, přehnaný zájem o osobu adresáta, který může působit jako vnucování či přehnaná skromnost. Celou situaci komplikuje, pokud jednotliví komunikační partneři pocházejí z odlišných kultur.¹⁵

1.2.2 Koncept tváře Erwina Goffmana

Americký sociolog Ervin Goffman se zabýval tím, jak se člověk v rámci sociálních interakcí prezentuje, jaký sebeobraz si přeje vytvářet a jak na základě toho mezilidská interakce funguje.¹⁶ „Tvář je pozitivní sociální hodnota, kterou si pro sebe mluvčí nárokuje v průběhu sociální interakce.“¹⁷ Dalším pojmem, který zavedl, je takzvaný footing, který definuje jako „usouvztažení sebe s druhými projevující se ve způsobu, jímž řídíme produkci a recepci výpovědi.“¹⁸

Pojem tváře tedy u Goffmana představuje vytoužený obraz sebe samého, jenž je vytvořený na základě souladu se sociálními atributy, které jsou uznávány při sociální interakci. Tato tvář ale není stabilní. Při každé nové interakci dochází k jejímu opětovnému formování a modifikování. Dle Goffmana se každá interakce řídí dvěma pravidly, a to sebeúcty (self-respect) a ohleduplnosti (considerateness). Těmito pravidly se mluvčí snaží chránit nejen svou vlastní tvář, ale také tvář svých komunikačních partnerů. V momentě, kdy se mluvčí snaží zachovávat tvář svého protějšku, je menší pravděpodobnost, že protějšek bude ohrožovat tu jeho. Na základě toho poté mluvčí volí dvě komunikační strategie, a to obrannou (defensive) a ochrannou (protective). Jestliže v komunikaci dojde k ohrožení tváře, je zapotřebí tuto situaci napravit. Dle Goffmana mluvčí může s tváří pracovat dvěma způsoby, a to buď se vyhnout

¹⁵ MACHOVÁ, Svatava, ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2., rozš. a modifikované vyd. *Knihovnicka.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-316-0.

¹⁶ SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, Lucie. *Pragmatika. Studijní příručka*. 1 vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, 62 s. ISBN 978-80-246-2845-5.

¹⁷ GOFFMAN, Erving. On face-work: An analysis of ritual elements in social interaction. In: GOFFMAN, Erving. *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behavior*, 1967., s. 5.

¹⁸ GOFFMAN, Erving. On face-work: An analysis of ritual elements in social interaction. In: GOFFMAN, Erving. *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behavior*, 1967., s. 128.

možnému incidentu (avoidance process) anebo aplikovat nápravné jednání (corrective process).¹⁹

1.2.3 Teorie zdvořilosti podle Penelope Brownové a Stephen Levinsona

Koncept tváře, který navrhl Ervin Goffman, dále rozpracovali Penelope Brownová a Stephen Levinson, kteří se na zdvořilost dívají z pragmatického hlediska. Ve svých analýzách komunikačního aktu došli k rozlišení tváře negativní a pozitivní a v souvislosti s tím také definovali akty, které je zachovávají, nebo ohrožují (to také souvisí s tzv. pozitivní a negativní zdvořilostí).²⁰

„Pozitivní tvář vysílá požadavek, aby s námi ostatní souhlasili a aby nás uznávali, aby vnímali naše potřeby jako žádoucí. Negativní tvář vysílá požadavek, abychom nebyli ve vlastním jednání omezováni.“²¹ V rámci pozitivní tváře si vytváříme takzvanou veřejnou image, tedy to, jak chceme, aby nás ostatní vnímali. Například politik, který participuje ve vládnoucí straně, chce, aby jej veřejnost vnímala jako uznávaného a seriózního člověka, jehož hlavním úkolem je dobro občanů. Naopak nechce být vnímán jako někdo, kdo je terčem posměchu.

Pozitivní a negativní tváří disponuje každý. V komunikačním aktu to znamená, že tvář nemá jen mluvčí, ale i adresát, který si přeje, aby mu v komunikaci nebyly kladeny žádné nástrahy; v komunikační praxi se objevují akty zachovávající tvář (face-saving acts) a akty ohrožující tvář (face-threatening acts).²²

1.2.4 Akty zachovávající a ohrožující tvář

Výraz tvář a její případné ohrožení se užívají i neterminologicky, a to například ve frazeologii. Koncept, jež vypracovali Goffman, Brownová a Levinson z těchto metaforických a metonymických obrazů do jisté míry také vychází,²³ jeho důležitou součástí je předpoklad (stejně jako u Griceových komunikačních maxim), že jednotliví účastníci komunikace spolu

¹⁹ GOFFMAN, Erving. On face-work: An analysis of ritual elements in social interaction. In: GOFFMAN, Erving. *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behavior*, 1967.

²⁰ BROWN, Penelope, LEVINSON, Stephen C. *Politeness: Some Universal in Language Usage*. Studies in international sociolinguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. ISBN 978-0-521-31355-1.

²¹ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5., s. 116.

²² ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

²³ Tamtéž.

budou kooperovat a budou se snažit o co nejmenší (ideálně nulové) narušení či ohrožení tváře. V tomto předpokladu hraje nejdůležitější roli racionální složka, to znamená, že mluvčí i adresát jsou schopni vyhodnotit danou komunikační situaci a zvážit, které jazykové prostředky je vhodné zvolit, aby dosáhli svého cíle, ale na druhé straně, aby neohrozili tvář toho druhého.²⁴

Samotných aktů, které ohrožují tvář, existuje celá řada. V souladu s tématem překládané diplomové práce se blíže zaměřím pouze na ty, ve kterých k ohrožení dochází ze strany mluvčího k adresátovi.

Mluvčí může ohrožovat jak negativní, tak pozitivní tvář adresáta. V momentě ohrožení negativní tváře se jedná o akty jako například nejružnější pokyny, nabídky, rady, příkazy, výhrůžky, ale také pochvaly či vyjádření negativních emocí vůči adresátově osobě. V rámci ohrožení pozitivní tváře se pak mluví o aktech, které obsahují negativní emoce, sdělování špatných zpráv, stížnosti, obvinění, inzultace, kritiku, nesouhlas, výsměch, ale také vyjádření nezájmu a podobně.²⁵

1.2.5 Pozitivní a negativní zdvořilost

Jak již bylo zmíněno výše, Brownová a Levinson se pokusili systematizovat akty, které zachovávají či ohrožují tváře komunikačních partnerů. Kromě toho se také zaměřili na akty, jimiž lze toto ohrožení zmírnit.²⁶ „Každý z partnerů komunikace, tj. mluvčí i adresát, chce podle této teorie dosáhnout maximálního zisku při minimální ztrátě tváře a nechce, aby mu byly kladeny překážky.“²⁷ Je potřeba ale myslet na to, že v běžné komunikaci se potřeby jednotlivých účastníků střetávají, a je nutno, aby došlo k jejich sladění, v souvislosti s tím Brownová a Levinson užívají pojmy pozitivní a negativní zdvořilost.

Pozitivní zdvořilost se buduje na základě vzájemné solidarity a porozumění a prakticky jde o snahu mluvčího a adresáta o co největší zachování pozitivní tváře. Mezi její projevy řadíme vyjadřování vzájemného souhlasu, vyjádření zájmu o adresáta, zvýrazňování či přehánění souhlasu s adresátem, ale také například intenzifikující obdiv či zdůrazňování společných zájmů. Negativní zdvořilost je poté orientována na negativní tvář a v praxi se jedná o vzájemný

²⁴ SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, Lucie. *Pragmatika. Studijní příručka*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, 62 s. ISBN 978-80-246-2845-5.

²⁵ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ BROWN, Penelope, LEVINSON, Stephen C. *Politeness: Some Universal in Language Usage*. Studies in international sociolinguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. ISBN 978-0-521-31355-1., s. 61.

respekt mezi komunikačními partnery, a tedy i o sladění zájmů tak, aby byla co nejméně ohrožena negativní tvář. To znamená, že si navzájem nekladou více překážek, než by bylo zapotřebí. Mezi komunikační strategie negativní zdvořilosti se řadí používání neosobního vyjádření, připojení omluvy, ale také zmírňování vyjádření (např. formulovat žádost jako otázku).²⁸

1.3 Mediální komunikace

Mediální komunikace je proces, při kterém jsou informace, myšlenky a názory předávány širokému publiku, a to prostřednictvím masových médií, jako jsou televize, rádio, tisk, internet a v současné době i sociální sítě. Kromě primárního přenosu informací se mediální komunikace podílí i na formování veřejného mínění, šíření kulturních hodnot, ale také na ovlivňování společenských postojů a chování. Největším rozdílem mezi mediální komunikací a komunikací osobní je jednosměrnost, protože obsahy mediálních komunikací se stávají zbožím.²⁹ „Mediální komunikaci je tedy možno chápat též jako proces, v němž se význam a účinky mediálních sdělení vytvářejí až v interakci s publikem.“³⁰ Důležité je zmínit, že mediální komunikace může mít různé formy, např. interview, talk show, reklamy a mnohé další.

1.3.1 Identita a pozice v rámci interview

Interview je dialog se známou nebo významnou osobností, prováděný výhradně v masových komunikačních prostředcích. „Pro konverzační analýzu je interview předmětem zájmu proto, že jakožto dialog je na pomezí mezi dialogem osobním a předmětným, který má navíc institucionální rozměr. Institucionální dimenzi má interview proto, že je určeno ke zveřejnění v médiu, které představuje jistou instituci.“³¹ Mediální rozhovory jsou signifikantní na jedné straně asymetrií rolí a na straně druhé vyjednáváním identit.³² Co se týče asymetrií rolí,

²⁸ SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, Lucie. *Pragmatika. Studijní příručka*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, 62 s. ISBN 978-80-246-2845-5.

²⁹ MACHOVÁ, Svatava, ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2., rozš. a modifikované vyd. *Knihovnicka.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-316-0.

³⁰ MACHOVÁ, Svatava a ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOŠ*. 2., rozš. a modifikované vyd. *Knihovnicka.cz*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007. ISBN 978-80-7290-316-0., s. 129.

³¹ HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. Vydání třetí, v Karolinu druhé, doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 978-80-246-5420-1., s. 294.

³² ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

moderátor zde vystupuje v nadřazené pozici, je to právě on, kdo pokládá otázky a snaží se za každou cenu dostat odpověď. Dotazovaný ve většině případů sice otázky předem zná (musí je obvykle autorizovat), ale není zde v pozici, kdy by se měl ptát. To ale ovšem neznámá, že nemůže odmítnout odpovědět nebo se odpovědi vyhýbat (jako tomu například bývá u vysoce postavených politických činitelů).

Identitu nemůžeme v rámci komunikační situace vnímat jako něco apriorně daného, ale naopak jako něco, co je motivováno situačně, ale také na základě sociální interakce.³³ To znamená, že identita se konstruuje na základě vztahu mezi mluvčím a posluchačem, a to při komunikaci tváří v tvář. Dalo by se říci, že na identitu je možno pohlížet nikoli na základě prezentovaného diskurzu, ale v rámci aktuální řečové situace, kde jsou využívány prostředky lingvistické, ale i nelingvistické.³⁴

V rámci televizního rozhovoru vstupuje moderátor a host do určitých rolí, samozřejmě s ohledem na mediální formát. Z této veřejné interakce vyplývá, že by rozhovor měl mít rysy specifického privátního setkání, ve kterém se bude odehrávat osobní konverzace. Pro soukromou konverzaci je signifikantní model tykání, který ale v mediálních rozhovorech není tak častý. Nicméně může se stát, že si moderátor a host tykají. V takovýchto případech je ale moderátorem tykání vysvětleno³⁵ (mohou se znát ze školy, může je spojoovat společná zájmová aktivita a podobně); pro interview je naopak signifikantní model vykání, tím, že moderátor svého hosta označí buď „ty“ nebo „vy“, jej identifikuje jako svůj protějšek a tím pádem ho i indexuje. Moderátor tedy celkově konstruuje identitu svého adresáta a jeho pozici v rozhovoru, a to nejen zvoleným modelem vykání či tykání, ale také například oslovením, které může být více či méně uctivé. Dále také například zvoleným stylem řeči či samotným obsahem promluvy, která se může týkat serióznějších či naopak banálnějších věcí. Nejde ale o globální identitu adresáta, ale pouze o takzvanou situační identitu, kdy je v rozhovoru představován jako kolega, odpůrce, objekt zesměšnění nebo třeba i obdivu. Tomuto zařazení má adresát šanci se bránit.³⁶

Jak již bylo zmíněno výše, interview má povahu asymetrickou. V běžném rozhovoru účastníci komunikace navzájem hodnotí své chování a mají možnost reagovat na partnerovy

³³ BAUMAN, Richard. Language, identity, performance. In: *Pragmatics Quarterly Publication of the International Pragmatics Association (IPra)* [online], 2000, 10 (1), s. 1–5. [cit. 2024-05-02] ISSN 1018-2101. Dostupné z: <https://www.jbeplatform.com/content/journals/10.1075/prag.10.1.01bau>.

³⁴ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULÍČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

³⁵ Tamtéž.

³⁶ Tamtéž.

komunikační strategie. V rozhovoru mediálním je tato případná reakce do jisté míry omezena zákonitostmi žánru. Moderátor jako nadřazený subjekt pokládá otázky a úkolem hosta je na ně odpovědět. V případě, že by host zareagoval slovy „A proč mi o tom neřeknete něco vy?“ mohl by jej moderátor usměrnit se slovy „Promiňte, ale otázky zde kladu já.“ V institucionálním rozhovoru by šlo o legitimní akt, ale v běžné konverzaci naopak o akt ohrožující tvář. Moderátoři se často v interview domáhají odpovědi, a to využitím imperativních konstrukcí zmírněných modálními výrazy (například: „Buďte tak laskavá a odpovězte mi na tu otázku.“). Touto komunikační strategií ale svého hosta (ve většině případů politika) staví do role nekompetentního účastníka.

Moderátor má možnost určovat, jak detailní či stručné budou odpovědi hostů, a tato jeho pravomoc, podpořená žánrovými normami, mu opět poskytuje nadřazené postavení ve vztahu k hostům. To znamená, že moderátor může hosta kárat, nebo jej dokonce přerušovat, ale host tuto pravomoc nemá.

Můžeme konstatovat, že hlavním úkolem moderátora je vytvářet pro hosta takové pozice, které vyhovují jeho cílům, a tím dochází i ke konstruování identity pozvaných subjektů. V případě, že ale moderátor vytvoří hostu pozici a vybuduje mu identitu, která mu nevyhovuje, bránit se může. Ze strany hosta poté dochází k napadání moderátorových kompetencí, ať už se jedná o ty profesionální, komunikační či sociální (například: „Pane redaktore, nenechal jste mě ani domluvit.“). Samozřejmě moderátor může konstruovat i pozitivní identitu hosta a představit jej například jako objekt svého uznání a obdivu³⁷ (například: „Zlatá slavice, nejúspěšnější česká zpěvačka všech dob, ale také skvělá maminka, Lucie Bílá, přijala pozvání do...“).

1.3.2 Takt a beztaktlost v televizních rozhovorech

Televizní rozhovor neboli interview můžeme považovat za úspěšné, pokud si komunikační partneři vycházejí vstříc, respektují se a jejich komunikace je založena na vzájemném taktu, a to i na taktu vůči divákům. Taktní chování moderátora a hosta je ovlivněno několika faktory a zároveň je podmíněno celou komunikační situací. Je potřeba brát ohled na jejich vzájemný vztah, jejich osobnost, ale také na jejich sociální a komunikační role.³⁸

³⁷ ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULIČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3527-5.

³⁸ HOFFMANOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktlosti) v televizních rozhovorech. In: *Slovo a slovesnost*, roč. 55 (1994), č. 3, s. 194–201. Praha: Ústav pro jazyk Český – Akademie věd České republiky.

Důležité je proto v rámci interview rozlišovat role sociální a role komunikační. Například pokud si moderátor pozve do svého pořadu prezidenta, ten mu bude svou sociální rolí nadřazený, co se týče role komunikační, zůstává ale nadřazen právě moderátor. Jeho nadřazené postavení vyplývá z toho, že právě moderátor vede a usměrňuje celou konverzaci, vymýšlí témata, klade otázky a dává impulzy k rozvinutí konverzace. V momentě, kdy se oba účastníci konverzace zachovají taktně a nedají svou nadřazenost v jednotlivých rolích znát, nepocítí ji ani divák.

Kromě rolí je s projevy taktu a beztaktosti spojována i volba tématu ke komunikaci. Výběr témat bývá primárně rozhodnutím moderátora, ale host na ně může mít rovněž vliv. Součástí taktního chování moderátora je volba takových témat k diskuzi, o kterých ví, že budou hostovi vyhovovat a bude schopen na ně bez překážek odpovědět. Například když bude vést rozhovor se spisovatelem, který nedávno vydal novou knihu, zaměří otázky právě na ni, a právě tím dává hostovi prostor k tomu, aby se předvedl a zapůsobil na obecenstvo, dodržuje tím i Leechovu maximu taktu. Mohou nastat i situace, kdy je nevhodné téma moderátorem zvoleno neúmyslně. V takovýchto případech by podle modelu taktosti měl moderátor téma opustit. V praxi se ale běžně setkáváme se situacemi, kdy je host v rozpacích, ale moderátor beztaktně dál trvá na odpovědi. Záleží pak na hostovi, jakým způsobem dokáže čelit útočným otázkám, zda bude chtít rozhovor využít k sebepropagaci, nadnesení svých úspěchů nebo naopak k představení své práce, zohlednění svých spolupracovníků a podobně.

Mezi další projevy taktu a beztaktosti patří střídání replik. Oba účastníci dialogu by si měli předávat slovo ve smyslu fungování takzvaného turn-taking mechanismu. To znamená, že ani moderátor, ani host by neměli hovořit příliš dlouze, rozsáhle, zejména host by se měl snažit pohotově a rychle reagovat na dotazy. V momentě, kdy není schopen pohotově reagovat, je ze strany moderátora taktní malou chvílí vyčkat anebo se mu snažit nějakým způsobem napovědět. Je diskutabilní, do jaké míry je dodržován model taktu, když se dotazující snaží dotazovaného dovést ke konkretizaci svých neurčitých vyjádření (například: „Někteří by se nad tím měli zamyslet...“ „Koho máte na mysli?“). Vzájemný takt se částečně projevuje i tím, jak plynule na sebe v rozhovoru otázky a odpovědi navazují. Za projev netaktosti je považováno takzvané chytání za slovo a skákání do řeči.³⁹

³⁹ HOFFMANOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktosti) v televizních rozhovorech. In: *Slovo a slovesnost*, roč. 55 (1994), č. 3, s. 194–201. Praha: Ústav pro jazyk Český – Akademie věd České republiky.

Jedním z nejdůležitějších projevů taktu je vzájemná kooperace při organizaci rozhovoru. V praxi se jedná o momenty, kdy například moderátor upozorní hosta na to, že určité téma bylo vyčerpáno a je na čase posunout se dál, nebo naopak že je zapotřebí se vrátit k některému z témat, které nebylo dostatečně prodiskutováno, což může iniciovat i host. Těmito strategiemi si partneři zajišťují vzájemné porozumění a celý dialog si tak ulehčují. Pochvala či kladné hodnocení komunikačního chování partnera (například „Lépe bych to neřekl.“) jsou rovněž projevem taktosti a zároveň i dodržováním maximy uznání.

Co se týká výběru jazykových prostředků, i ty se podílejí na modelu taktního chování. Vybrané jazykové prostředky by měly směřovat k tomu, aby dialog byl srozumitelný, a to bez toho, aniž by obsah tratil na zajímavosti. Není proto vhodné, aby se účastníci rozhovoru vyjadřovali příliš obecně či abstraktně. Například pokud hostem interview bude vědec a použije odborný termín, bude moderátorem taktně požádán o to, aby jej divákům vysvětlil, a dialog tak byl srozumitelný. Dalším projevem taktu je vzájemné přizpůsobování se partnerů v používání specifického jazykového kódu. Obecně platí, že moderátor by se měl vyjadřovat kultivovanou, spisovnou češtinou. Pro hosta ale nemusí být tento jazykový útvar běžný, a proto se snaží moderátorovi přizpůsobit. Nastávají i situace, kdy je použit jiný jazykový kód, a to například obecná čeština. V tomto případě záleží na moderátorovi, zda je v dané situaci taktní a je ochoten se dotazovanému přizpůsobit a celou výpověď tak ponechat autentickou. Za projev beztaktosti, a to hlavně vůči divákům, je považováno vyjadřování emfatické, expresivní či příliš kategorické.

Posledním prvkem, který spadá do ranku beztaktosti, je neverbální komunikace. Mezi projevy taktu bezpochyby řadíme oční kontakt, který by měl být stálý a opakovaný. I v momentě, kdy host dostane od moderátora nevhodnou otázku, není taktní, aby zrak upřel jinam. Kooperaci mezi účastníky podporuje pokyvování hlavou, a to hlavně u moderátorů, kteří vysílají signál, že svého hosta sledují, naslouchají mu a povzbuzují jej k pokračování. Ke vzájemné shodě a také taktosti mohou přispět i znázorňující gesta rukou, kterými si mluvčí pomáhají při sdělování svých myšlenek. Za projevy netaktosti můžeme v rámci neverbální komunikace považovat nejrůznější úšklebky, svrašťování obočí, pohyby hlavou, jako je kroucení, výmluvné krčení ramen, ale také přehnaná gestikulace rukou.⁴⁰

⁴⁰ HOFFMANOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktosti) v televizních rozhovorech. In: *Slovo a slovesnost*, roč. 55 (1994), č. 3, s. 194–201. Praha: Ústav pro jazyk Český – Akademie věd České republiky.

V rámci interview je tedy zapotřebí dbát na takt, skromnost, kultivovanost a také na to, aby oba účastníci došli ke kooperaci. Důležité je, aby nemluvil každý o něčem jiném a aby rozhovor probíhal harmonicky, ale přitom neztrácel na zajímavosti a informační bohatosti.⁴¹

⁴¹ HOFFMANOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktnosti) v televizních rozhovorech. In: *Slovo a slovesnost*, roč. 55 (1994), č. 3, s. 194–201. Praha: Ústav pro jazyk Český – Akademie věd České republiky.

2 Analytická část

2.1 Charakteristika DVTV

DVTV je česká zpravodajská internetová televize, která funguje od roku 2014. Od počátků svého fungování až do roku 2022 dodávala videoobsah pro zpravodajský server Aktuálně.cz. Vlastní placený web s rozšířeným obsahem byl spuštěn v červenci v roce 2022. Obsah této zpravodajské internetové televize je zaměřen na každodenní rozhovory s politiky, vědci, umělci, ale také s dalšími osobnostmi, které do veřejného prostoru přispívají svými názory z oblasti politických či sociálních otázek. Kromě těchto rozhovorů DVTV připravuje i nejrůznějších pořady, jako jsou Vědci proti rakovině, Turistika beze stop, Série rozhovorů se spisovateli a další.

V této diplomové práci se zaměřím na pořad s názvem Interview. Rozhovory s hosty se ve většině případů odehrávají v newsroomu vydavatelství Economia v Praze. DVTV je divácky velmi populární a díky tomu získalo i mnohá uznání, a to například v Ceně českého internetu s názvem Křišťálová lupa. U zrodu této internetové televize stála moderátorská dvojice Martin Veselovský a Daniela Drtinová.⁴²

2.2 Osobnost Martina Veselovského

Martin Veselovský je český novinář, televizní a rozhlasový redaktor, který se narodil v roce 1972 ve Vrchlabí. Svou moderátorskou kariéru zahájil v roce 1992 v Rádio Klubu Hlas Ameriky, moderoval rovněž pořad SOS na Primě a talk show Áčko na TV Nova. Postupem času svou profesní orientaci obrátil na veřejnoprávní média a dlouhou dobu pracoval jak v Českém rozhlase, tak v České televizi, kde moderoval Události, komentáře. Od roku 2014 působí výhradně v DVTV.⁴³ Za svou novinářskou aktivitu získal četná ocenění jako například Cena Karla Havlíčka Borovského za bezkonkurenční úroveň rozhovorů ve Dvaceti minutách Radiožurnálu a také za úroveň pořadu Události, komentáře České televize.⁴⁴ Mezi další ocenění

⁴² DVTV. Webové sídlo. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/screens/home> (poslední přístup 19.5.2025).

⁴³ Československá filmová databáze [online] [cit. 2024-11-21]. Heslo „Martin Veselovský“. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/53988-martin-veselovsky/biografie/>.

⁴⁴ KARLÍK, Martin, KOPP, Milan, MIKULINCOVÁ, Hana. *Martin Veselovský a Jan Kaliba z Českého rozhlasu získali novinářské ceny*. Online. In: iRozhlas, 22.5.2014. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5930029> [cit. 2024-11-20].

patří Cena Ferdinanda Peroutky, ale také Česko-slovenská cena veřejnosti, kterou získal v roce 2016 za rozhovor s tehdejším mluvčím prezidenta České republiky, Jiřím Ovčáčkem.⁴⁵

2.3 Metodologie

Východiskem pro tuto práci bude metoda obsahové kvantitativní analýzy, kterou v knize *Analýza obsahu mediálních sdělení* podrobně popsal Helmut Scherer. Jde o metodu, která velmi dobře odpovídá intencím této práce. Mezi její specifické znaky totiž patří vysoká míra strukturovanosti a rovněž také možnost pracovat s velkým množstvím mediovaných obsahů. Rovněž je možno výsledky šetření podrobit statistické analýze a výsledky prezentovat v číselných hodnotách a tabulkách.⁴⁶ Prvním krokem v rámci této analýzy je formulace výzkumných otázek či hypotéz, které jsou v tomto případě následující.

1. Předpokládám, že v případě, kdy je hostem politický/á činitel/ka, dochází ve větší míře k porušování konverzačních a zdvořilostních maxim než u jiných skupin hostů, jako jsou v tomto případě umělci, zástupci církve, neziskových organizací či lidé mající vliv na sociálních sítích a internetu.
2. Předpokládám, že k ohrožování obou tváří dochází častěji v komunikaci s muži než se ženami.
3. Předpokládám, že nejvíce porušovanou zdvořilostní zásadou je maxima ocenění a skromnosti.

V dalším kroku je důležité stanovení takzvaných kódovacích jednotek, kterými budou v tomto případě rozhovory v rámci pořadu DVTV s názvem Interview. Následným krokem v intencích kvantitativní obsahové analýzy je stanovení znaků, které budou ve vybraném materiálu sledovány. V jednotlivých rozhovorech se zaměřím na dodržování Griceových komunikačních maxim, Leechových zdvořilostních maxim a ohrožování pozitivní a negativní tváře. Nejprve budou analyzovány rozhovory, které byly vedeny s politickými činiteli, a to vždy nejprve ženy a poté muži, následně budou analyzovány rozhovory s apolitickými hosty, a to ve stejném pořadí. Je nutno podotknout, že dle Slovníku spisovného jazyka českého je pojem apolitický

⁴⁵ ZEMÁNKOVÁ, Markéta. Rozhovor s Ovčáčkem vynesl Veselovskému novinářskou cenu. Uspěl i komentátor Moláček. Online. In: Hospodářské noviny, 3. 5. 2017. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-65717080-rozhovor-s-ovcackem-vynesh-veselovskemu-novinarskou-cenu-uspel-i-komentator-molacek> [cit. 2024-11-20].

⁴⁶ SCHULZ, Winfried, REIFOVÁ, Irena. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměn. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.

definován ve smyslu lhostejnosti k politice či stranění se politického dění.⁴⁷ V této práci bude pojem apolitičnost používán neterminologicky a budou jím označeny osoby, které nemají profesní vztah k politice. Součástí každého analyzovaného rozhovoru bude i takzvané dílčí vyhodnocení, ve kterém budou shromážděná data vepsána do příslušných tabulek (konverzační maximy, zdvořilostní maximy, ohrožování tváře). V číselných údajích bude zaznamenána přibližná četnost porušení. Analyzované rozhovory bude nutno manuálně přepsat a vzhledem k jejich množství budou v této práci uváděny pouze ilustrativní příklady výše zmíněných porušení. Přepisy budou opatřeny nejrozličnějšími značkami, které symbolizují intonační průběh, hezitační zvuky, ale třeba také neverbální komunikaci. Seznam těchto značek je pro větší přehlednost uveden níže. Jména jednotlivých hostů budou zaznamenávána verzálkami ve formě iniciál, jejich detailní přehled bude uveden v příloze číslo 1. Finální statistické vyhodnocení bude založeno na základních aritmetických operacích. Zohledněna budou jednotlivá porušení konverzačních maxim, principů zdvořilosti a aktů ohrožující obě tváře, které budou vztaženy k celkové délce rozhovorů. Délka každého rozhovoru bude pro účely standardizace zaokrouhlena dolů, a to na celé minuty. Počet porušení bude následně přepočítán na standardizovanou jednotku, tedy 100 minut rozhovoru, což umožní snazší srovnávání dat a zároveň tak přispěje k přehlednějšímu grafickému zobrazení výsledků, jelikož eliminuje práci s drobnými desetinnými čísly. V poslední fázi bude u každé hypotézy vypočten klasický aritmetický průměr dané míry porušování. Postupy jednotlivých výpočtů budou uvedeny v příloze číslo 2.

Přehled použitých značek v transkripčních prepisech

↓	intonační průběh klesavý
↑	intonační průběh stoupavý
?	otázková intonace
!	zvolání
*	hezitační zvuk
/	krátká pauza
//	dlouhá pauza

⁴⁷ ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR. Slovník spisovného jazyka českého [online]. 2011 [cit. 2025-05-28]. Heslo „Apolitický“ Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=apolitick%C3%BD>.

<i>Skok</i>	skákání do řeči znázorněno podtržením
<i>PARDON</i>	slovo vysloveno důrazně bude znázorněno verzálkami
. . .	nedokončená výpověď
-----	nesrozumitelná výpověď
<i>[smích]</i>	neverbální komunikace bude znázorněna v hranatých závorkách
≠	výpověď, která je příliš dlouhá a byla pro účely práce zkrácena

Transkripční přepis bude prováděn malými písmeny. Číslovky, cizí jména, názvy politických stran, ale také anglické výrazy budou přepsány foneticky a jejich správná výslovnost bude uvedena v závorce (šérink – myšleno sharing).

2.4 Představení analyzovaného materiálu

Jak již bylo zmíněno výše, pro analýzu byl zvolen pořad Interview, který je ke zhlédnutí na internetové televizi DVTV a na portálu Aktuálně.cz. Stopáž jednotlivých zkoumaných rozhovorů se pohybuje v rozmezí od zhruba 15 do 60 minut. Co se týče povahy obsahů, zaměřím se na ty, ve kterých vystupují veřejně známé osobnosti a politici činitelé. Pro vyvrácení či potvrzení hypotéz bylo záměrně vybráno šest mužů a šest žen. V rámci časového rozmezí budu zkoumat dvanáct rozhovorů, které byly natočeny v letech 2018 až 2025. Níže uvádím seznam rozhovorů v chronologickém pořadí.

1. Pavel Novotný byl hostem Martina Veselovského 16. 10. 2018 a stopáž rozhovoru je 24:42 minut. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/trestne-stihany-v-podmince-s-vystrcenym-zadkem-a-stejne-me-z/r~3e371cead07d11e8b295ac1f6b220ee8/>.

2. Klára Dostálová byla hostem Martina Veselovského 28. 7. 2020 a stopáž rozhovoru je 27:26 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/J6l7TNO5uL6SJUG4ar8O3>.

3. Anna Šulcová byla společně s Jakubem Gulabem hostem Martina Veselovského 1. 2. 2021 a stopáž rozhovoru je 27:39 minut. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/sulcova-odvedli-jsme-nejlepsi-praci-a-zdarma-na-vlade-byli-z/r~f13c944064b511ebb115ac1f6b220ee8/>.

4. Lubomír Volný byl hostem Martina Veselovského 15. 2. 2021 a stopáž rozhovoru je 19:35 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/s7luhEJfu2MfZl8wizV6>.
5. Tadeáš Žďárský byl hostem Marina Veselovského 22. 6. 2022 a stopáž rozhovoru je 50:17 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/YhsmJ577rNSvjXHfDakO>.
6. Berenika Kohoutová byla hostem Martina Veselovského 27. 12. 2022 a stopáž rozhovoru je 27 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/h74fp9X3cKoAVMJyOYVl>.
7. Petr Pavel byl hostem Martina Veselovského a Daniely Drtinové 4. 1. 2023 a stopáž rozhovoru je 48:34 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/pavel-nemam-duvod-se-stale-dokola-omlouvav-polozil-bych-zivot-za-lidi-a-zemi-ne-za-ustredni-vybor>.
8. Jakub Prachař byl hostem Martina Veselovského 6. 3. 2023 a stopáž rozhovoru je 27:32 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/IDFhETjMofZreGDTDws4>.
9. Olga Štrejbarová byla hostem Martina Veselovského 10. 10. 2024 a stopáž rozhovoru je 29:09 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/ayJFmFQzLm0Db3qmJo3K>.
10. Dominik Duka byl hostem Martina Veselovského 26. 11. 2024 a stopáž rozhovoru je 58:12 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/0KmENMo08dUEJxcbBkpW>.
11. Jana Maláčová byla hostem Martina Veselovského 24. 1. 2025 a stopáž rozhovoru je 42:22 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/iugmWOZb67NrurHedTPd>.
12. Markéta Šichtařová byla hostem Martina Veselovského 10. 4. 2025 a stopáž rozhovoru je 45:53 minut. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/iUBya95LjH0ZVVYfK9PU>.

2.5 Analýza rozhovorů s politickými hosty

2.5.1 Klára Dostálová

V prvním analyzovaném rozhovoru vystupuje tehdejší ministryně pro místní rozvoj a členka hnutí ANO Klára Dostálová. Tématem rozhovoru byla propagace českého cestovního ruchu, který se v té době vypořádával s dopady koronavirové pandemie. Otázky Martina Veselovského byly mířeny především na reklamní kampaň, kterou tehdejší Ministerstvo pro místní rozvoj chystalo, a současně na nefinální verzi návrhu, který byl omylem zveřejněn v takzvané Elektronické knihovně legislativního procesu. Rozhovor lze označit za konfliktní, protože

v jeho rámci docházelo k porušení maxim, ale také k útokům na obě tváře. Nejvíce porušovanou byla maxima kvality. Veselovský velmi často při formulaci svých otázek využíval ironii⁴⁸, která v takovémto kontextu působila jako snaha Dostálovou zdiskreditovat. Kromě využití ironie se moderátor často uchýloval k užívání kontradikcí, které komplikovaly její schopnost formulovat adekvátní odpovědi a stavěly ji do nepříznivé pozice. Tato strategie sloužila ke zpochybnění argumentační jistoty bývalé ministryně a přispěla k narušení její verbální pohotovosti. Dalším aktem, který byl projevem porušení v rámci maximy kvality, jsou metafory a řečnické otázky, jejichž použití bývalou ministryní vyobrazuje jako osobu nekompetentní ve své funkci. Maxima kvality ale nebyla jedinou porušenou. Veselovský svým neustálým odbíháním od tématu porušoval zároveň i maximu relevance. Po celou dobu rozhovoru se neustále vracel k materiálu, který byl zpřístupněn dle slov Dostálové nedopatřením v Elektronické knize legislativního procesu. Na fakt, že bývalá ministryně již hovoří o něčem jiném, jej sama i několikrát upozorňovala. I přes její snahu moderátor naléhal a téma neustále otevíral, nereagoval na prosbu hosta posunout se v rozhovoru dál.

Porušení maximy kvality

MV: vy nevíte co na ministerstvu pro místní rozvoj co s penězi ?

KD: [smích] ale víme ↓ moc dobře ↑ ale samozřejmě máme taky krizový akční plán ↓ na podporu cestovního ruchu ↓ takže plníme jedno opatření za druhým ↓

*MV: no ↑ já se ptám proto ↓ že v závěru minulého týdne vyšlo najevo ↓ že naše ministerstvo HODLÁ ↑ nebo hodlalo utratit dvě miliardy ↓ na * řekněme ↓ na reklamu [pomáhá si gestikulací rukou] na český cestovní ruch ↓ tak se ptám ↑ jestli nevíte ↓ co s penězi ↓ [úšklebek]*

MV: jenom abych si to úplně ↓ to se někdo PROSTĚ SPLET na ministerstvu pro místní rozvoj a poslal do mezirezortního připomínkového řízení jako něco ↓ co tam jako nemělo být ?

KD: NE ↓ [pokývnutí hlavou] ANO ↓ v podstatě takto to jde nadefinovat úplně jednoduchým způsobem ↓

⁴⁸ poznámka č. 1, ironie = tropa, ve které jde o nahrazení jednoho významu jiným. Co je ve skutečnosti intendováno je opakem konvenčního významu toho, co bylo řečeno.

MV: tak si říkám ↓ jako jestli čirou náhodou jste to nezkusili ↓ dostat nějaké peníze do některých médií jako oknem ↑ a když to nešlo oknem ↓ tak to teď zkoušíte jiným oknem ↓

KD: no ↓ já teda musím upřímně říct ↓ že mě na toto upozornil deník en (myšleno Deník N) jako první ↓ že v podstatě tam byla nějaká snaha o podporu médií ↓ já jsem to ani nevěděla ↓ já se omlouvám ↓

*MV: * kdybych si myslel ↓ že jste to napočítali OD OKA ↓ tak bych si to myslel správně ?*

MV: co JÁ si o tom budu myslet to není důležité ↓ DIVÁCI si budou něco myslet. . .

Porušení maximy relevance

KD: PANE REDAKTORE ↓ to JÁ vůbec netuším ↓ ZNOVA říkám ↓ že je to v draftu ↓ PROSÍM pojďme se bavit o tématu ne tohohle draftu ↓ vždyť to není ještě rozpracovaný materiál. . .

MV: sama jste mi před relativně malou chvílí říkala ↓ že něco takového stejně bude ↓ to znamená že veřejné peníze budou vynaloženy ↓

Principy zdvořilosti byly v tomto excerpovaném vzorku porušeny téměř všechny. V rámci maximy ocenění a skromnosti by se mluvčí měl snažit o minimalizaci partnerových nedostatků. Veselovský činil opak a svými otázkami vyzdvihoval nedostatky bývalé ministryně a poukazoval tím na její neznalost v rámci diskutovaného tématu. Mezi další porušené patří maxima souhlasu. Po celou dobu rozhovoru se moderátor a host takřka na ničem neshodnou. Fatická maxima byla také porušována, a to zejména v momentech, kdy Veselovský pokládal otázky týkající se tématu, o kterém bývalá ministryně nechtěla hovořit, a proto začala mluvit o něčem jiném. Aby ji na fakt, že nezodpovídá jeho otázky dle jeho představ, neverbálně upozornil, na malou chvíli se odmlčel. Poslední porušenou maximou byla maxima taktu a šlechetnosti. Moderátor by měl volit témata, o kterých ví, že je na ně schopen host bez problémů odpovídat, a v případě, že zpozoruje opak, téma opustit. To se v tomto případě nedělo i přesto, že jej na nevhodnost tématu několikrát Dostálová upozornila. Veselovského neustálá potřeba vracet se k sumě, ale také ke zveřejněnému dokumentu uvádí bývalou ministryni po

celou dobu do rozpaků a celý rozhovor tak působí až konfliktně. Mezi projevy taktu patří také střídání replik, jak již bylo zmíněno výše. V rozhovoru ke střídání replik dochází, ale Veselovský konstantně skáče Dostálové do řeči. Neverbální komunikace, která je součástí maximy účasti, byla v tomto případě velice nevhodná. Veselovský používal přehnaná gesta rukou, pohyby hlavou jako je kroucení, pohrdavé pohledy a svraštěné obočí, což je v takovémto druhu rozhovoru nežádoucí.

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: paní ministryně ↓ to skoro vypadá jako kdyby si ten búking (myšleno booking) nebo hotely cé zet (myšleno hotely.cz) nikdo u vás NEROZKLIKNUL ↓ jako by si tohle nikdo NEPROJEL ↓ mě to trvalo asi půl hodiny ↓

KD: TAK ↓ ZNOVA ŘÍKÁM ↓ my jsme to neměli na tomto ↓ VY mě schválně zavádíte na ta témata ! znova říkám ↓ že cílem té kampaně...

MV: zeptali se kolegové někoho ↓ kdo tomu rozumí ?

KD: nevím ↓ já jsem se jich na to neptala...

Porušení maximy souhlasu

KD: česká televize může ↓ na čété dva (myšleno ČT2) a čété sport (myšleno ČT sport) ↓ ale v redukované podobě nabízet reklamní prostor ↓

MV: STEJNĚ JAKO radiožurnál a dvojka ↓

KD: teď myslíte teda rozhlas ?

MV: no jasně !

KD: no to nevím ↓ prostě kolegové říkají ↓

MV: no NE ↓ to tak je !

KD: dobře tak to říkáte VY ↓ tak já si tohle samozřejmě prověřím ↓ ale znova říkám...

Porušení maximy taktu a šlechtnosti

MV: a mimochodem ↓ proč jste ho stahovali z toho eklepu ?

KD: no ↓ protože to není finále ↓ to bylo v neveřejné části ↓

MV: TO SE NĚKDO JAKO SPLETL a nahrál ho tam ? [gestikulace rukou – ve smyslu – „to nemyslíte vážně“]

KD: no ↓ do neveřejné části ↓ my jsme si chtěli vyměnit třeba informace ↓ mezi několika rezorty ↓ ale to není klasický mezirezort ↓

MV: neveřejná část je téměř celý EKLEP !

KD: ano ↓ ale tak prostě ↓ nechtěli jsme to ještě dávat do mezirezortu ↓ bylo to jakoby naše pracovní prostředí ↓ ten podklad ↓ rozhodně to ještě není ↓ neslouží k tomu ↓ aby se k tomu kdokoli vyjadřoval ↓ na tom materiálu se pořád pracuje ↓

*MV: * a to znamená ↓ že ten materiál je úplná fantasmagorie ?*

Porušení maximy účasti

MV: pardon paní ministryně ↓ [zakryje si tvář dlaní] nezlobte se na mě ↓ vy spolu přece jako mluvíte na vládě ! vy jste to nevěděla ↓ že ministr kultury o tom mluvil ? [zvednuté obočí]

KD: no ↓ omlouvám se nevěděla. . .

MV: [pohrdavý pohled]

Jak již bylo zmíněno výše, v rámci tohoto rozhovoru docházelo k atakům na pozitivní, ale také negativní tvář Dostálové. Celý rozhovor byl zaměřen primárně na její nevědomost ohledně dění na Ministerstvu pro místní rozvoj, zejména jeho poměrně chaotickou kampaň na pomoc cestovnímu ruchu, ale také na špatné hospodaření s penězi. Po zhlédnutí rozhovoru Dostálová působí jako vysoce nekompetentní ve své funkci. Veselovský v komunikaci s ní neustále využíval narážek, nesouhlasu, inzultací, skákal jí do řeči a také velmi netaktně poukazoval na její neznalost angličtiny.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: to znamená ↓ že to jsou místa ↓ kam příliš turisté v česku nejezdí ↓

KD: ano ↓

MV: to znamená ↓ že tam vlastně ani není INFRASTRUKTURA ↓ nejsou tam připravené hotely ↑ restaurace ↑ penziony ↑ a VY je tam chcete skrz tu kampaň poslat !

MV: no ↓ vy říkáte ↓ že jste k tomu došli kupeckými počty ↓

KD: no ↓

MV: bavíme se ↓ o DVOU MILIARDÁCH KORUN !

KD: no ↓ na rok a půl ↓

MV: no ↓ ale to je jako ↓ STRAŠNĚ vysoká suma ↓

Akty ohrožující negativní tvář

KD: ano ↓ to jsem si tady jenom vypsala ↓ na co mě upozornili kolegové ↓ že tam dávali právě ten ↓ tu sledovanost a tak dále ↓ to se jmenuje nějak odborně ↓ šérink (myšleno sharing) ↓ nebo jestli to říkám správně ↓ ted' nevím jo...

MV: asi kolegové mysleli ŠÉR (myšleno share) ↓ [pohrdavý výraz ve tváři]

KD: tak ŠÉR (myšleno share) ↓ no a tak dále ↓

MV: když jsem se díval ↓ vlastně na celkovou hodnotu reklamního prostoru ↓ těch největších deseti zadavatelů za minulý rok ↓ tak nevím ↓ jestli jste tu tabulku viděla ↓ ale na tom prvním místě je alza ↓ a tohle jsou ceníkové ceny ↓ to znamená ↓ že oni realisticky zaplatili třeba polovinu jako ↓ a to znamená ↓ že VY byste se tím pádem ↓ myslím jako zástupkyně veřejného sektoru ↓ stala rázem největším reklamním zadavatelem ↓

KD: ano ↓ ale já o tom nevím nic blíže ↓ já samozřejmě o tomto vím...

MV: no toto jsou oficiální čísla společnosti nelzen (myšleno Nielsen) ↓

KD: ano ↓ MY to máme na rok a půl ↓ tohle ↓ jestli je na rok dva tisíce devatenáct ↓ JÁ skutečně nebudu tady ↓ takto ↓ spekulovat nad cenama ↓ já jsem vám říkala...

Dílčí vyhodnocení

Po podrobné analýze se ukázalo, že rozhovor s Klárou Dostálovou neprobíhal v souladu s komunikačními maximami ani zdvořilostními principy a vyskytly se v něm i útoky na obě její tváře. Veselovský se dopustil porušení konverzačních maxim, konkrétně maximy kvality a relevance. V rámci zdvořilostních principů došlo ze strany moderátora rovněž k prohřeškům. Nejvíce porušovanou se v tomto kontextu jevila maxima taktu a šlechetnosti. Moderátor opakovaně směřoval rozhovor k tématům, kterým se politička snažila vyhnout, a na tento fakt

jej i výslovně upozorňovala, což lze interpretovat jako nerespektování jejích komunikačních preferencí. Dále bylo možné identifikovat porušení maximy ocenění a skromnosti, zejména kvůli ostře formulovaným výtkám, ale také kvůli vyzdvihování jejích nedostatků. Porušení se týkala i maxima souhlasu a fatická maxima, která byla narušena nedostatečným udržováním plynulého a vzájemně kooperativního dialogu. Kromě porušení maxim došlo i k ohrožení pozitivní tváře a negativní tváře, přičemž více zasažena byla tvář pozitivní. Po zhlédnutí rozhovoru Klára Dostálová působí jako značně nekompetentní ve své politické funkci a z jejích odpovědí se může zdát, že nemá dostatečný přehled o dění na ministerstvu. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou shrnuty v tabulkách níže.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	4x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	6x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	13x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	10x
<i>Maxima souhlasu</i>	8x
<i>Maxima účasti</i>	5x
<i>Maxima fatická</i>	2x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	16x
<i>Negativní tvář</i>	9x

2.5.2 Jana Maláčová

Druhý analyzovaný rozhovor vedl Martin Veselovský s předsedkyní Sociální demokracie a bývalou ministryní práce a sociálních věcí Janou Maláčovou. Hlavním tématem rozhovoru byly volební ambice strany a snaha vrátit se v příštích volbách do Poslanecké sněmovny. Diskuze byla rovněž zaměřena na celkové směřování Sociální demokracie a její strategie do

budoucná. V rámci rozhovoru přišla řeč i na potenciální alianční spolupráci s jinými politickými subjekty, jako je například hnutí Stačilo!. Další část rozhovoru se týkala především členství České republiky v Evropské unii a v NATO, konkrétně zda by Maláčová podpořila vyhlášení referenda o případném vystoupení z těchto aliancí. Veselovský v rozhovoru rovněž připomněl takzvané Bohumínské usnesení, které zakazuje Sociální demokracii spolupráci s extremistickými stranami, jako je například KSČM, a ptal se Maláčové na její postoj k tomuto závazku. Posledním diskutovaným tématem bylo financování a ekonomická stabilita Sociální demokracie. Rozhovor není možno klasifikovat jako kooperativní, jelikož v něm docházelo k porušení těchto principů. V rámci konverzačních maxim byla nejvíce porušena maxima kvality. Moderátor při kladení otázek často využíval ironii, sarkasmus a nevhodné metafory a tím narušoval objektivitu rozhovoru. Již úvodní otázka, pronesená bezprostředně po přivítání Maláčové, nese výrazně sarkastický nádech a nastavuje tak konfrontační atmosféru. Takto položené otázky mohou na diváka působit jako snaha političku zdiskreditovat nebo ji vyprovokovat k emotivnější reakci. Maximu kvality porušoval především ve chvílích, kdy tématem rozhovoru byla případná spolupráce s hnutím Stačilo!. Prostřednictvím ironických a sarkastických otázek dával Maláčové najevo svůj kritický postoj k této spolupráci a naznačoval, že ji považuje za vysoce nevhodnou. Další porušovanou maximou byla také maxima relevance, což se v tomto rozhovoru projevovalo odbíháním od tématu. Bývalá ministryně například hovořila o poklesu životní úrovně v České republice, Veselovský si ale trval na svém a chtěl, aby mu ozřejmila svůj postoj ke spolupráci s komunistickou stranou. K této otázce se opakovaně vrací, a to i v situacích, kdy se rozhovor již posunul k tématům jiným. Maláčová se v některých případech snaží bránit a sama se pokouší téma změnit. Porušením této maximy se Veselovský snažil získat komunikační převahu nad Maláčovou a rovněž ji přimět k přiznání, že pro Sociální demokracii nepředstavuje spolupráce s komunistickou stranou zásadní problém.

Porušení maximy kvality

MV: není vůbec zač ↓ došla sociální demokracie na konečnou ?

JM: [smích] já jsem podobný vtip čekala ↓

MV: VOPRAVDU ?

*JM: ano ↓ ano ↓ připravovala jsem se na nějaký vtip ↓ bohužel já nejsem jako moc vtipná / a * ne ↓ my už plánujeme ↓ že v každém případě se zvedáme z toho dna ↓*

MV: jste na dně teď ↓ [posměšný pohled]

JM: podívejte se ↓ nevím jak to ↓ jak to máte vy ↓ ale při vyjednáváních já to nemám ráda ↓ a začít vyjednávat ↓ že si kladu podmínky ↓ my se snažíme dohodnout ↓ ano ↓ my se snažíme dohodnout ↓

MV: JÁ VÍM ! já vím ↑ moje otázka směřovala spíš k tomu ↓ jako že každý má někde ↓ nějakou ↓ nějaký mantinel ↓ za který má definováno ↓ jako že za něj už nejde ↓ tak vlastně jako ↓ jestli máte z vaší strany definované nějaké hranice ↓ za které už nepůjdete ?

JM: máme ↓ ale ty vám neřeknu ↓ protože jsou součástí toho vyjednávání ↓

MV: JSEM PŘEKVAPENÝ !

JM: [rozzlobený pohled] a nemohu vás nechat do něho nahlédnout ↓ nebudeme ↓ řekněme ↓ z něho vysílat onlajn (myšleno online) ↓

MV: jak dlouho trvalo ↓ než jste přišla k nám ↑ paní předsedkyně ↓

JM: já jsem dávala přednost jiným médiím ↓

Porušení maximy relevance

MV: JÁ TADY NEJSEM ↑ od toho abych obhajoval tu ↑ tuhle tu ↓ nebo jakoukoli jinou vládu ↓

JM: NIKOHO ↑ NIKOHO ↑ to nikoho prostě netankuje ↑ největší pokles životní úrovně ↓ v česku platíme úplně za všechno ↓ nejvíc ze všech vyspělých zemí. . .

MV: a s těmi ↑ komunisty to souvisí jak ?

JM: to nezajímá naše voliče ↓ při vší úctě jako ↓ pane redaktore ↓ to zajímá ↓ jako prostě nemohou zaplatit nájem ↓ to že prostě mají strach ↓ až se jim zafixujou hypotéky ↓ jak to všechno poplatí ?

MV: já vám ↑ já vám rozumím ↓ a ptal jsem se akorát na to ↓ co VY si myslíte o spolupráci s komunisty !

MV: vy jste byla tři roky ministryní práce a sociálních věcí ↓ je to tak ?

JM: tři a půl roku ↓

MV: a kdo byl předseda vlády ↑

JM: to byl andrej babiš ↓

MV: tam jste nebyla překvapená ↓ že to je člověk ↓ který vesele spolupracoval s minulým režimem ? [úšklebek]

JM: ano ↓ ale to nebyl prezident republiky ↓

MV: byl to předseda vlády ↓

JM: ano ↓ ale prezident republiky byl kupříkladu václav havel ↓ jenom pro srovnání ↓

MV: předseda vlády byl petr pithart ↓

JM: václav havel [smích] ↑ můžeme se tady přetahovat o těch jménech ↓ a co ↓ co mimochodem říkáte teda ↓ na zvolení pana prezidenta ↑ nemáte s tím problém ? nebo volil jste ?

MV: to je dokonce úplně irrelevantní ↓

Jak již bylo zmíněno výše, rozhovor nebyl kooperativní povahy, a to nejenom z hlediska porušení konverzačních maxim, ale také kvůli nedodržení zdvořilostních principů. Nejvíce porušovanou se po analýze jeví maxima taktu a šlechetnosti. Její porušování bylo podmíněno nejen snahou moderátora vyvíjet na respondentku tlak k vyjádření, kterým se zjevně chtěla vyhnout, ale rovněž opakovaným otevíráním tematických okruhů, o nichž Maláčová nejevila ochotu hovořit. Tato témata se primárně týkala zahraničně politických otázek, jako je vystoupení z Evropské unie či z NATO, ale také případné spolupráce s hnutím Stačilo!. Veselovský se snažil dokázat, že strana, se kterou Sociální demokracie zvažuje případnou spolupráci, má diametrálně odlišný program, a tudíž spolupráce s nimi není nasnadě. Tímto způsobem Veselovský zvyšoval komunikační nároky kladené na Maláčovou a zároveň omezoval její interakční výhody, čímž došlo k narušení rovnováhy v dialogu. Další porušenou se jevila i maxima ocenění a skromnosti. Takřka po celou dobu rozhovoru Veselovský akcentoval nedostatky Maláčové a uplatňoval vůči ní výrazně kritický postoj. V jedné pasáži rozhovoru došlo k otevřenému konfliktu, když moderátor explicitně upozornil na to, že mu Maláčová neodpověděla na položenou otázku, a tak vyzdvihnul její neschopnost argumentace

a obhajování si vlastních politických postojů. Jako další porušenou maximu zdvořilosti hodnotím také maximu souhlasu. Ta byla nejvíce porušena v momentě, kdy tématem rozhovoru byla účast Maláčové v diskuzním pořadu Otázky Václava Moravce. Veselovský v tomto kontextu přehrál video, ve kterém Maláčová otevřeně kritizuje způsob vedení debaty ze strany moderátora Moravce, přičemž jeho otázky ohledně financování volebního programu označila za plytké. V následné interakci s Veselovským se Maláčová snažila tato tvrzení revidovat a tvrdila, že otázku financování nepodceňuje. Tento postoj však byl v rozporu s jejím předchozím vyjádřením ve zveřejněném video, což Veselovský explicitně akcentoval. V důsledku toho došlo k výraznému nesouladu mezi oběma účastníky rozhovoru. Moderátorova reakce byla v tomto ohledu konfrontační a signalizovala odmítnutí výpovědní linie, kterou se snažila Maláčová v rozhovoru držet. Narušena byla v tomto excerpovaném vzorku rovněž maxima účasti. Moderátor v tomto případě volil velmi nevhodné neverbální chování, které zahrnovalo nejrůznější úšklebky, výhrůžné i posměšné pohledy, které jsou v takovémto druhu rozhovoru nežádoucí a jimž by se profesionální novinář měl vyhnout. Poslední, nejméně porušenou se jevila maxima fatická. Moderátor se snažil udržovat po celou dobu rozhovoru verbální kontakt. Krátké pauzy nebo odmlky byly zaznamenány zejména v momentech, kdy moderátor opakovaně pokládal tutéž otázku v reakci na vyhýbavé či neadekvátní odpovědi ze strany respondentky a kvůli těmto odpovědím se snažil téma začít směřovat jiným směrem a tím pádem se na malou chvíli odmlčel.

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

MV: i kdyby to měla být jedna ↓ nebo spíše jedna z těch dvou variant ↓ to znamená v koalici anebo na kandidátce ↓ i přesto že ↓ hnutí stačilo má minimálně ve svém programu z evropských voleb ↓ ale i ve svých programových prioritách věci ↓ jako je referendum o vystoupení z nato nebo z evropské unie ↓

JM: ano ↓ i přesto ↓ ale právě proto s nima vyjednáváme ↓ protože to je něco ↓ co my nechceme ↓ a to jakoby ↓ my na toto nechceme jít ↓ my jsme ta politická strana ↓ která česko do evropské unie a nata přivedla ↓ proto jednáme o programu ↓ my dlouhodobě říkáme ≠

MV: jako představujete si to tak ↓ že byste hnutí ↓ v jehož centru stojí komunistická strana čech a moravy ↓ která myslím to má dlouhodobě to ↓ že chce vystoupit z evropské unie a z nato ↓ že byste je přesvědčili k tomu ↓ že do sněmovních voleb by si mysleli něco jiného ?

MV: TAK JEDNA Z VAŠICH FRAKCÍ ↑ dokonce uveřejnila iniciativu ↓ která se jmenuje hrdá soc dem (myšleno Hrdá SOCDEM) ↓ kde poměrně explicitně vyjadřují obavy ↓ že pod vaším vedením ↓ strana bude co se zahraničně politických témat ↓ půjde někam ↓ kde se to už té jedné frakci nebude líbit ↑

JM: to je pravda ↓ jiné frakce mají zase jiné názory ↓ to tak v demokratických stranách prostě bývá ↓

MV: to znamená ↓ že případný volič jako který by se ptal ↓ jako jaký názor má sociální demokracie v zahraničně politické otázce ohledně nato a evropské unie ↑ tak vlastně na to není odpověď ↑ protože to zatím ještě nevíte !

JM: PŘÍPADNÝ VOLIČ ↓ může pár týdnů počkat a pak ↓ pak uvidí ten výsledek ↓ ten případný volič ví ↓ že my jsme českou republiku přivedli do evropské unie a nato ↓ že nechceme vystupovat z evropské unie a nato ↓ a co se týká těch ostatních parametrů ↓ tak prostě uvidíme za pár týdnů ↓ a my to oznámíme ↓ vysvětlíme případně ↓ a bude to jako poctivě. . .

MV: A PARDON ↑ tu republiku jste tam přivedli vy ? nebo ta jiná sociální demokracie pod Jiřím Paroubkem ?

JM: to je ta sociální demokracie ↓ která měla jiný název ↓ ale je to furt ta ↓ řekněme právnická osoba ↓ ta samá ↓ no ano ↓ jestli se takto ptáte ↓

MV: PTÁM ↓

MV: takže za několik týdnů bude jasno ↓ co si sociální demokracie o těchto zejména ↓ zahraničně politických otázkách myslí ?

JM: [kroucení hlavou] nenene ↓

MV: [výhružný pohled] to jste mi říkala !

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: musím zkonstatovat ↓ že jste mi neodpověděla na moje otázky ↓ které se týkaly unie a aliance ↓ takže kdybych jí položil ještě jednou ↓ vy jste mi teď odpověděla vlastně na něco ↓ na co jsem se neptal ↓ ale i tak za to děkuji ↓ takže vyhlášení referenda o setrvání v unii ↓ to by mohlo být ve vašem programu ?

JM: UVIDÍME ↑ jako nechte nás chvíli jednat ↑ my v tuhle chvíli se snažíme nějakým způsobem. . .

MV: PARDON ↑ vy si svůj politický názor a program tvoříte při jednání s kateřinou konečnou ?

JM: NE ↑ NE ↑ nezlobte se na mě ↓ to mě zavádíte ↓ někam jinam. . .

MV: NE ↑ to byla otázka ↓

Porušení maximy souhlasu

MV: jako čistě taková otázka ↓ vy jste marianu jurečkovi řekla jako ↓ kdo lže ten krade ?

JM: protože to prezentoval ↓ že jsem bagatelizovala to ↓ kde na to vzít ↓ ale to já jsem nikdy neudělala ↓ já jsem bagatelizovala tu plytkost té české politické debaty ↓

MV: když se někdo ptá ↓ kde na to vezmeme peníze ?

JM: NE ↓ takhle to není ↓

MV: ANO ↑ takhle to bylo ↓

JM: tak si to pusťme celé ↓

MV: ten střih JE celý ↑

Porušení maximy účasti

JM: no ano ↓ ale přesto bych ráda dojednala ↓ a pak to můžeme reálně komentovat ↓

MV: já vás vlastně jako nechci ↓ nechci nikam tlačit ↓ [posměšný pohled]

JM: ale chcete no ↓

MV: [výhružný pohled] NECHCI ↓ protože mi vlastně přijde poměrně legitimní ↓ jako požadavek od kohokoli ↓ kdo není u těch jednání slyšet ↓ jestli vlastně byste byli pro ↓ protože mluvíte o všeobecném referendu ≠

Porušení maximy fatické

JM: se zelenýma jsme ještě nejednali ↓ ti nás požádali ať se setkáme ↓ ano ↓

*MV: // jak se vlastně chcete odlišit ↓ od jiných levicových stran ? třeba od té strany
jiřího paroubka ?*

*JM: * popravdě řečeno ↓ my jsme jako sociální demokracie strana ↓ která má největší
kompetenci v sociální oblasti ↓ v sociální politice ↓ já si myslím ↓ že je to věc ↓ která je
daná ↓*

MV: TO je dané ↓ takhle se to řekne ↓ a je to dané ↓

*JM: tak já si neuvědomuju ↓ že bych v těchto ostatních levicových stranách byl někdo ↓
a nemluví jenom o sobě. . .*

*MV: a pardon / vy to porovnáváte s těmi levicovými stranami ↓ / nepochopil jsem ↓
rozumím ↓*

Z porušení konverzačních, ale i zdvořilostních maxim vyplývá, že v rozhovoru docházelo k aktům, které porušovaly jak negativní, tak pozitivní tvář Maláčové. Akty ohrožující pozitivní tvář zahrnovaly konstantní skákání do řeči ze strany moderátora, ale také nejružnější obviňování a ponižování. Moderátor se snažil nad svým komunikačním partnerem získat převahu, a proto se uchýloval k otázkám, které na diváka mohly působit jako snaha předsedkyni ponížit a poukázat na to, že chce ve volbách spolupracovat s politickými stranami, které mají odlišné volební programy a takřka na ničem se neshodnou. Z toho tedy vyplývá, že Veselovský chtěl poukázat na fakt, že prioritou Sociální demokracie je snaha získat poslanecké mandáty za každou cenu. Mimo jiné Maláčovou také obviňoval z neznalosti Bohumínského usnesení, které je základním dokumentem pro spolupráci Sociální demokracie s jinými politickými stranami. V rámci aktů ohrožujících negativní tvář byla zaznamenána četná vyjádření negativních emocí ze strany moderátora, ale zároveň také četné výzvy k odpovědím, které Maláčovou stavěly do nevýhodné pozice a narušovaly tak její negativní tvář. Především šlo o otázky, které byly zaměřeny na možný neúspěch Sociální demokracie v parlamentních volbách, ale také na možné vyhlášení referenda o setrvání v NATO a Evropské unii.

Akty ohrožující pozitivní tvář

*JM: za pár týdnů bude jasno ↓ a jestli v tom ↓ jestli jsme se domluvili ↓ a jak jsme se
domluvili a za jakých podmínek ↓ to je ↓ když se podíváte na koalici spolu ↓ tak tam
máte tři politické strany ↑ každá má úplně jiný názor ↑ na například zavedení eura ↓
nebo na manželství pro všechny ↓ a ↓ a stejně o tom jednali na vládě ↓ vyprecizovali si*

ten postoj ↓ a když se na něčem shodli ↓ tak si každá říká to svoje ↓ a dělá to svoje ↓ takže uvidíme ↓

MV: a to je přesně to ↑ co jsem vlastně teď těch dvanáct minut chtěl po vás ↑ jestli byste mi neřekla to svoje ↓ protože jste předsedkyní sociální demokracie ↓ tak jsem měl pocit ↓ že byste mi mohla říct ↓ jestli by pro vaši stranu dávalo smysl ↓ jít do voleb s programem ↓ prostě vyhlásíme referendum o tom ↓ jestli budeme dál v unii nebo v alianci ↓ to je celé !

JM: já jsem ↓ já jsem ↓ vlastně už i říkala mediálně ↓ jestli chcete jakoby vidět toto. . .

MV: NA TO SE PTÁM CELOU DOBU !

MV: PARDON ! paní předsedkyně ↑ ta otázka byla dokonce tak jednoduchá ↑ a taková jako principiální ↓

JM: já ji rozumím ale. . .

MV: JAKO VY ↑ v tuhle chvíli nevíte !

JM: JEŠTĚ JEDNOU ! jako naše priority jsou jasné ↓ my jednáme ↓ a řekněme ty trumfy nebo limity si nechme prosím na jednání s hnutím stačilo ↓ já nemám ráda ↓ jako nikomu vzkazovat věci přes média ↓ to se prostě nedělá. . .

MV: PARDON ! kolikrát jste s Kateřinou konečnou jednala ?

JM: několikrát ↓

MV: tak to jste si už asi řekly ↓ ne ↑ jako tady odsud ji asi nevzkážete nic ↓ co už ona od vás neví ↓

MV: takže vlastně odpověď na moji otázku je ↓ že to bohumínské usnesení je vlastně mrtvé ↓

JM: no to nevím ↓ a pokud nastane ten scénář ↓ že bychom se rozhodli jako vedení sociální demokracie ↓ jít do koalice se stačilo ↑ a ještě jednou zdůrazňuji ↑ že to je jeden ze tří scénářů ↑ všechny tři jsou stejně pravděpodobné ↓ to jsem asi dostatečně nezdůraznila v tuto chvíli ↓ tak kdyby to nastalo ↓ tak to budeme řešit ano ↓ a necháme

si dát právní posudek ↓ protože spousta lidí říká ↓ že mým zvolením na sjezdu ≠ jako v tuhle chvíli se ptáte na hypotetickou situaci ↓ která ještě nenastala ↓

MV: to není příliš hypotetická ↓ jako jednáte o třech variantách ↓ a jedna z nich je že jednáte s káesčéem (myšleno KSČM) ↓ to není hypotetická ↓

JM: za prvé ↓ velmi ráda vám ho řeknu ↓ zaprvé já velmi dobře vím ↓ co si myslí naši voliči ↓ a naše voliče zajímá to ↓ že bez jakéhokoli protestu médií za poslední tři roky ↓ klesla kupní síla v česku o kolik ? třicet procent ? to znamená ↓ ti co byli zodpovědní. . .

MV: BEZ JAKÉHOKOLI PROTESTU MÉDIÍ ? to jsme asi četli jiná média ↓

Akty ohrožující negativní tvář

JM: no já myslím ↓ že jedna celá kolik ? devět procent v evropských volbách je jako silná káva ↓

MV: * ten ↓ ta úvodní otázka vlastně směřovala k tomu ↓ jestli kateřina konečná je tou ↓ kdo by vám měl k tomu dnu podat ruku a vytáhnout vás nahoru ↓

JM: já jsem to pochopila ↓ nicméně vědomě neodpovídám na tu otázku protože. . .

MV: A JÁ JI vědomě kladu rovnou ↓ explicitně ↓

MV: vy jste na podzim řekla ↓ sociální demokracie leží na zemi ↓ je to poslední pokus ↓ předpokládám že jste mluvila o volbách ↓ které budou na podzim dvacet pět ↓ co když ten pokus nevyjde ? nedostanete se do sněmovny ?

JM: to si ani nechci představit ↓ musí to vyjít ↓ jako vyjde nám to ↓ já vím že to vyjde a prostě se dostaneme do sněmovny ≠

MV: jako představa ↓ že sociální demokracie za nějakých ↓ nebo vlastně jakýchkoliv podmínek půjde do voleb s tím ↓ že tam bude řečeno ↓ pojďme vyhlásit referendum o setrvání v evropské unii nebo v nato ↓ je myslitelná ?

JM: já vám nebudu říkat ↓ já nevím kam nás to všechno povede. . .

MV: nebyl to čirou náhodou rok ↓ kdy byla nejvyšší inflace ?

JM: minulý rok nebyl krizovým rokem ↓

MV: no inflace byla minulý rok ↓ i rok ↓ rok ↓ předtím ↓

JM: a inflace zvyšuje příjmy státního rozpočtu ↓ takže ne ↓

MV: takže za vaší vlády ↓ byly schodky nižší ?

JM: my jsme měli vysoké schodky ↓ to je pravda ↓ během covidu ↓ ale to měly všechny vlády ve vyspělých zemích ↓ a to bylo taky doporučení ekonomů ↓ jestli si pamatujete ↓ investujte do ekonomiky ↓ protože důležitá je důvěra v ekonomiku ↓

MV: já vím ↓ ale před chvílí jste říkala ↓ jako že když se něčemu dá priorita ↓ takže se potom na to najdou zdroje ↓

Dílčí vyhodnocení

Detailní analýza tohoto excerpovaného vzorku ukázala, že rozhovor vedený s Janou Maláčovou vykazuje znaky konverzace nekooperativní. V rozhovoru docházelo k porušování maxim konverzačních, zdvořilostních principů i k útokům na obě tváře. Zdvořilostní principy byly porušeny všechny, nejvíce však maxima taktu a šlechetnosti a maxima ocenění a skromnosti. Rozhovor se neobešel bez ataků na obě tváře hosta. Více zasažena byla v tomto ohledu tvář pozitivní. Po zhlédnutí rozhovoru Jana Maláčová působí jako osoba, která chce získat mandát v Poslanecké sněmovně za každou cenu, a to i za cenu spolupráce s politickými stranami, jejichž volební programy se diametrálně liší od postojů a programů Sociální demokracie. Rovněž Maláčová působí jako osoba nekompetentní, která není schopna argumentovat a obhajovat si své politické postoje. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty níže a na následující stránce.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	9x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	6x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	12x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	11x
<i>Maxima souhlasu</i>	6x
<i>Maxima účasti</i>	7x
<i>Maxima fatická</i>	3x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	26x
<i>Negativní tvář</i>	13x

2.5.3 Markéta Šichtařová

Třetím analyzovaným vzorkem je rozhovor, který Martin Veselovský vedl s Markétou Šichtařovou, lídryní Svobodných, která v podzimních volbách bude na kandidátce strany Svobody a přímé demokracie Tomia Okamury. Hlavním tématem rozhovoru byly nadcházející volby do Poslanecké sněmovny, a tedy fakt, že strana Svobodných má v plánu spolupracovat s jinými politickými subjekty, jako je Svoboda a přímá demokracie, ale také Trikolóra. Dalším diskutovaným tématem byla situace na Ukrajině a s ní spojená migrační a azylová politika. V poslední řadě byla řeč o současné situaci v České republice a o důvěře v lídra strany Svoboda a přímá demokracie Tomia Okamury. Ani tento rozhovor není možno považovat za kooperativní. V rámci něj došlo k porušení dvou ze čtyř konverzačních pravidel. Maximu kvality Veselovský porušoval při koncipování svých výpovědí, ve kterých využíval řečnických otázek, metafor či ostré ironie. Nejčastěji se tyto otázky či ironické odpovědi vyskytovaly v pasážích, kde narážel na postoj respondentky ohledně situace na Ukrajině, ale také v sérii otázek zaměřených na současnou situaci v České republice. Takto formulované otázky měly za cíl vystavit Šichtařovou argumentačnímu tlaku a zpochybnit relevanci jejích názorů. Porušení maximy relevance spatřuji v moderátorově snaze odbíhat od tématu, a to záměrně, aby dokázal svou převahu nad komunikačním partnerem. Ve chvíli, kdy se rozhovor tematicky posouvá k aktuální situaci v České republice, se moderátor vrací k problematice situace na Ukrajině a opakovaně se snaží Šichtařovou přivést k explicitnímu vyjádření postojů, které by mohly být interpretovány jako necitlivé či neempatické.

Porušení maximy kvality

MŠ: ano ↓ takže ještě jednou vám to zkusím vysvětlit ↓ od počátku ↓ domnívám se ↓ že ukrajina se celou dobu chovala tak ↓ že skutečně provokovala hada bosou nohou ↓ následně ten had zaútočil ↓ a nikdy zaútočit neměl. . .

MV: PARDON ↑ ukrajina provokovala ? a jak jste to říkala ? hada bosou nohou ? to znamená třeba tím ↓ že se vzdala svého jaderného arsenálu ↓ nebo tím ↓ že vlastně nakonec přihlížela tomu ↓ jak jí byl odebrán krym ruskem ?

MŠ: například tím ↓ že uvěřila západní evropě ↓ že se může stát součástí nato ↓ aby ↓ aniž by to mělo nějaké důsledky v rusku ↓ na ruské odpovědi ↓

MV: to skoro vypadá ↓ jako kdybyste vlastně říkala ↓ rusům nic jiného nezbylo ↓

MŠ: vy nemyslíte ↓ že naše přenosová soustava má čím dál tím větší problémy ? vy nevidíte že my jsme. . .

MV: A KDE JE TA ROZPADNUTÁ EUROZÓNA ? kde jsou státy ↓ které odcházejí ? zatím vidím jenom ty ↓ které k nám chtějí ↓

MV: a mě zajímá jedna věc ↓ co je ta špinavá práce ?

MŠ: bohužel je to věnování se politice ↓ a například poskytování všelijakých rozhovorů ↓ a vysvětlování těch věcí ↓ protože spousta lidí to bohužel nechce v tuhle chvíli ještě slyšet. . .

MV: [údivný pohled] trpíte teď ?

Porušení maximy relevance

MV: JÁ TO CHÁPU ↓ jak mi to vysvětlujete ↓ je mezi těmi velkými tématy mezinárodní situace ? válka na ukrajině ?

MŠ: ne v pravém slova smyslu ↓ je mezi těmi velkými věcmi ↓ věc ↓ nebo dvě věci ↓ které s tou válkou na ukrajině souvisí ↓ a to znamená migrace ↓ ta souvisí s válkou na ukrajině ↓ a potom zbrojení ↓ ne vyloženě abychom tedy říkali ↓ jak se má řešit ↓ jakým

mechanismem se má řešit válka na Ukrajině ↓ ale tyhle dvě věci s tou válkou intenzivně souvisí ↓

MV: shodnete se vy čtyři třeba na tom ↓ kdo je agresor ?

MV: tohleto je citace vašeho předsedy ↓ tedy předsedy svobodných ↓ Libora Ondrá ↓ Vondráčka ↓ podle kterého mají na Ukrajině pomáhat dobrovolníci ↓ a ne samotný český stát ↑ dá se to brát tak ↓ že jako osud jiných lidí v nějakých zemích ↓ svobodné tak úplně nezajímá ?

MŠ: dá se to brát přesně tak ↓ jak to řekl náš předseda ↓ to znamená ↓ že pokud někdo chce pomáhat ↓ tak bude skvělé ↓ když bude pomáhat na Ukrajině ↓ a pokud zároveň někdo nechce pomáhat ↓ tak by ho stát k tomu neměl prostřednictvím daní nutit ≠

MV: rozumím ↓ to znamená ↓ že když bude dejme tomu ↓ živelná katastrofa v Turecku ↓ tak bychom tam neměli vysílat naše záchranné týmy ↓

MŠ: myslím ↓ že naše záchranné týmy by mohly jet do Turecka ↓ pokud to bude jednorázová ↓ malá ↓ krátkodobá záležitost ↓ což není situace dlouhodobého angažování se na Ukrajině. . .

MV: JAKO ↑ aby nás to nestálo moc ↑

MŠ: v podstatě ano ↓

V tomto analyzovaném rozhovoru došlo ze strany moderátora k nedodržení zdvořilostních principů a porušeny byly všechny maximy. Nejvíce porušenou se jevila maxima ocenění a skromnosti. Veselovský vyzdvihoval nedostatky Šichtařové, které se týkaly převážně strategie politické strany Svobodní. Moderátor upozornil na její dřívější kritiku volebních slepených formací, přičemž obdobný postup zvolila i její strana pro následující volby. Další nedostatky byly vyzdvihovány v momentě, kdy Veselovský projevil nedůvěru v lídra SPD Tomia Okamuru a snažil se s ní konfrontovat političku. Svou otázkou chtěl poukázat na její nedostatek, a to je víra v problémového politika. Další narušenou maximu představuje maxima taktu a šlechetnosti. Moderátor v několika pasážích důsledně trval na zodpovězení otázky, zároveň Šichtařové připomínal odpovědnost vůči voličům a snažil se u ní vyvolat pocit viny. K narušení maximy souhlasu docházelo především v částech rozhovoru, které se týkaly války na Ukrajině. Moderátor opakovaně usiloval o to, aby Šichtařová zaujala jednoznačné stanovisko, přičemž ji

svými otázkami vedl k tomu, aby naznačila, že v konfliktu nevidí jednoznačného viníka a že k situaci přistupuje s určitou mírou apatie. Svými otázkami opět kladl důraz na nesourodost politických postojů se stranami, se kterými chce Šichtařová vytvořit koalici (konkrétně s politickým uskupením Trikolora). Maxima účasti byla narušena obdobným způsobem jako v předchozích analyzovaných rozhovorech, a to zejména prostřednictvím výrazně nevhodného neverbálního chování moderátora. V několika případech bylo možné pozorovat projevy zesměšnění političky, pohrdavé pohledy či dokonce gestikulaci, která zahrnovala ukazování prstem, což může být vnímáno jako znevažující a neprofesionální. Maxima fatická byla porušena pouze v jednom případě, když tématem rozhovoru byla migrační a azylová politika. Šichtařová totiž obhajovala svůj až extremistický názor, že by migrantům stát neměl finančně pomáhat. Veselovský nebyl schopen pohotově zareagovat a na malou chvíli se odmlčel.

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: espéde (myšleno Svoboda a přímá demokracie – SPD) bude ve volbách spolupracovat nejen se svobodnými ↓ ale i s trikolórou a hnutím pro ↓ nevznikne ale koalice ↓ kandidáti menších uskupení jen doplní soupisku okamurova hnutí ↓ půjdete do voleb jako slepenec ?

MŠ: co to je slepenec ↑ tak někdo tomu říká slepenec ↑ někdo tomu říká kandidátka jedné strany ↓ já tomu . . .

MV: vypadá to ↓ že slepenec tomu říkáte vy ↓ protože takhle nazýváte vládní koalici ↓

MŠ: KDO my ? já jsem. . .

MV: NO VY!

MŠ: JÁ ? jako markéta šichtařová ?

MV: ANO ↑ ANO ↑

MŠ: no tak ano nazývám ↓ protože se mi zdá ↓ že ta vládní koalice obsahuje strany ↓ které jsou velmi nesourodé a které ↓ některé z nich se profilují jako poměrně silně pravicové ↓ alespoň tak o sobě mluví ↓ zatímco jiné strany se profilují jako poměrně silně levicové ↓ a nezdálo se mi ↓ že by je spojovalo nějaké jednotné téma ↓ takže proto jsem to nazvala slepenec ↓ ve smyslu že se slepily programy ↓ které spolu neměly tak moc společného ↓

MV: a když dám vedle sebe espédé (myšleno Svoboda a přímá demokracie – SPD) ↓ trikolóru ↓ a hnutí pro ↓ tak to není slepenec proč ?

MV: jak hluboká je vaše důvěra v předsedu espédé (myšleno Svoboda a přímá demokracie – SPD) ↓ tomia okamuru ?

MŠ: důvěřuji tomu ↓ že bude prosazovat to ↓ na čem jsme se dohodli ↓ to znamená že máme společné cíle ↓ a že na těch cílech budeme spolupracovat ↓ jestli to je ↓ na co se ptáte ↓

MV: ano ↓ ano ↓ a vlastně vám chci vysvětlit proč se na to ptám ↑ protože ↓ nebo jinak ještě ↓ jak hodně mu věříte ? dobře použiju to slovo nezneužije vlastně svůj politický vliv ↓ to že budete vy na jeho kandidátce k tomu ↓ aby vlastně jako sebe a svojí stranu posílil na váš úkor ?

*MŠ: * samozřejmě ↓ že v politice nemůžete nic předjímat na sto procent ↓ ale nemyslím si to ≠*

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

MŠ: já ještě nevím ↓ kde přesně budu na kandidátce ↓ protože kandidátky ještě nejsou uzavřené a ani neproběhly v tomto smyslu primárky ↓

MV: a kde byste chtěla být ?

MŠ: no ↓ tak to vám nebudu zatím prozrazovat ↓

MV: rozumíte jako ↓ já se bez toho obejdu ↑ otázka je ↓ jestli vlastně to není informace pro vaše voliče ↓

MŠ: je to informace a ve správnou chvíli se jí dočkají ↓ ta jistota je smluvní a je napsaná ↓ ale některé věci nejsou úplně asi určeny pro veřejnost ↓ takže jsou napsány u nás ↓ interně ↓ smluvně ↓

MV: jste politické strany ↓ které se chtějí ucházet ↓ ucházet o věci veřejné ↓ a některé věci nejsou určeny pro veřejnost ?

MŠ: ano ↓ některé věci nejsou určeny pro veřejnost ↓

MV: a proč ne ? [úšklebek]

MŠ: protože se domníváme ↓ že ta komunikace by byla příliš obtížná ↓ ale myslím si ↓ že na tom není v zásadě nic tajného ↓ a po poradě můžeme ty věci i zveřejnit ↓

MV: jako jakým způsobem máte ↓ jako podílově rozdělené případné peníze ↓ které ↓ které přijdou za hlasy a za mandáty ?

MŠ: ano ↓

Porušení maximy souhlasu

MŠ: domnívám se ↓ že se na tom shodneme a zároveň se každá z těch stran ↓ možná trochu jinak díváme ↓ do jaké míry té agresi předcházelo třeba dráždění hada bosou nohou ↓ ale shodneme se na tom ↓ kdo je samozřejmě útočník ↓

MV: a kdo je útočník ?

MŠ: rusko ↓

MV: předsedkyně trikolory ↓ zuzuna majerová zahradníková odpovídá na otázku echa dvacet čtyři (myšleno Echo24) ↓ jestli je rusko agresor ↓ ne ↓ není ↓

MŠ: já bohužel nemůžu mluvit za paní majerovou ↓

MV: a to jsem po vás nechtěl ! [úšklebek] ↓ mluvíme tady spolu ↓ tak jsem se ptal ↓ máte stejný názor na to ↓ kdo je agresor ? vy jste říkala ano ↓ ale vypadá to ↓ že ne ↓

Porušení maximy účasti

MV: POČKEJTE ↑ ted' ↑ ted' ↑ jste řekla spoustu věcí ↑ jako potřebuji reagovat ↑ jednak teda předjímáte ↑ že se dostanete do poslanecké sněmovny a vytvoříte poslanecký klub ↑ [posměšný pohled + gestikulace rukou]

MŠ: tak minimálně ↓ at' už to bude espéde (myšleno Svoboda a přímá demokracie – SPD) nebo kdokoli jiný ↓ tak předpokládám že. . .

MV: JASNĚ ↑ ale jako není to nezbytná nutnost ↑ takhle to úplně dopadnout nemusí ↓

MŠ: nemusí. . .

Porušení maximy fatické

MŠ: je možné i s dětmi pracovat ↓

MV: BEZ ZNALOSTI JAZYKA ?! BEZ BYDLENÍ ?! [vyčítavý pohled]

MŠ: no ano ↓ já si myslím ↓ že každý by se o sebe měl postarat sám. . .

MV: V CIZÍ ZEMI ? ! !

MŠ: ano ↓ v cizí zemi ↓ když to nedokáže ↓ tak sem nemá chodit ↓

MV: jako matka. . . //

MŠ: VY ↓ přece jdete do cizí země proto ↓ protože máte pocit ↓ že to bude pro vás lepší ↓

Ohrožení pozitivní a negativní tváře se nevyhnul ani tento host, tentokrát byla více zasažena tvář pozitivní. Ataky byly zaznamenány ve formě neustálého skákání do řeči, obviňování, ale také občasného ponižování. Na pozitivní tvář Šichtařové moderátor útočil téměř při každém tématu a snažil se tak postavit ji do nevýhodné pozice v očích diváka. V určitých pasážích rozhovoru moderátor upozorňoval na možné mezery v paměti političky. Tato strategie mohla být divákem vnímána jako záměrné uvedení respondentky do nepříjemné a ponižující situace. Vyjadřováním negativních emocí, nevyžádaných rad, ale také nejružnějších ostrých výzev k odpovědi byla prostoupena téměř celá druhá polovina analyzovaného rozhovoru. Těmito akty moderátor ohrožoval negativní tvář političky. Negativní emoce vyjadřoval primárně skrze bagatelizování političčiných výpovědí či snahou o modifikování jejich původního významu v její neprospěch.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: mimochodem ↓ vy jste parlamentním listům loni řekla ↓ že když jste mluvila o tom slepenci vládním ↓ že je to účelový slepenec ↓ kde jediným tmelem je touha po vládní moci ↓ jako co jiného je tohle ?

MŠ: z mého pohledu to není touha po vládní moci už proto ne ↓ že já tady mohu mluvit za svobodné a jejich členskou základnu ↓ a můžu s plnou odpovědností říci ↓ že svobodní jsou srdíčkáři ↓ kterým se vůbec do té vlády v podstatě nechce ↓ ale to ↓ co nás v tomto případě skolilo. . .

MV: teď se vracím k té důvěře v tomia okamuru protože ↓ pokud si dobře vzpomínáte tak v první polovině minulého desetiletí ↓ když bych tak řekl ↓ končila strana úsvit ↓ ta první strana tomia okamury ↓ tak tam byly dost velké a ve finále i nevyjasněné nejasnosti právě s penězi ↑ za mandáty ↑ za volební hlasy ↓

MŠ: nemůžu mluvit za stranu úsvitu ↓ pro mě je důležité ↓ co já vidím napsáno ↓ a jak probíhají jednání teď ↓ u tehdejších jednání jsem opravdu nebyla ↓ takže opravdu nemůžu komentovat ↓ co se tam tehdy dělo ↓

MV: před chvílí jste mi citovala václava klause z devadesátých let ↓ předpokládám že si něco ↓ co bylo před deseti lety pamatujete ! [posměšný pohled]

MV: já jsem to nedefinoval ↓ já jsem se jenom zeptal ↓ jestli to je záliba ve strašení lidí ↓ vy jste to popřela a já vám jenom řeknu ↓ vysvětlím proč se na to ptám ↓ protože vám ukážu titulky ↓ které jsou de facto vašimi citacemi od roku dva tisíce jedenáct ↓ ve kterých jste předvídala krizi která zachvátí evropu ↓ měla jste za hotový odchod řecka z eurozóny ↓ pak její rozpad a tak dále ↓ nic z toho se nestalo ↓ [úšklebek]

MŠ: vážně myslíte ?

MV: máte pocit ?

MŠ: blíží se hodně neslavný konec ↓ kdy můžeme čekat návrat krize ↓ víte já vám to řeknu asi takhle. . .

MV: MÁTE POCIT ↑ že řecko odešlo z eurozóny ? máte pocit ↑ že v roce čtrnáct ↑ nás čekala nějaká krize ? !

MŠ: tak ano mám ↓

MV: VY JSTE PŘEDPOVĚDĚLA COVID ?

Akty ohrožující negativní tvář

MV: JÁ VÁM prozradím určité tajemství paní šichtařová ↓ ale novinářská práce se v takových rozhovorech dělá tím ↓ že se postavíte na druhý břeh ↓ a kladete ty oponentní otázky ↓

MŠ: tomu rozumím ↓

MV: to jsem rád ↓ [úšklebek]

MV: TEĎ JENOM PANÍ ŠICHTAŘOVÁ ↑ vy jste ↑ vy jste začala s tím argumentem s těmi dětmi ↑ já bych tohle do té debaty vůbec jako netahal ↓ být to na mě ↓ ale jako

před kolika válkami jste utíkala ? s těmi sedmi dětmi ? abyste věděla jaké to je ↓ v cizí zemi ↓ bez jakéhokoliv zázemí ↓ úspor a tak dále ↓

MŠ: JÁ JSEM NEUTÍKALA PŘED VÁLKOU ↓ já jsem jenom řekla ↓ že je technicky možné. . .

MV: NO ↑ o tom se tady teď bavíme. . .

MŠ: nevím o tom ↓ že bych řekla ↓ že kyjev je na hranici se slovenskem ↓ vy jste se mě ptal ↓ tady na většinu území ukrajiny. . .

MV: NA KYJEV ↑

MŠ: většina území ukrajiny momentálně není frontou ↓ to znamená ↓ na většině území ukrajiny v tuto chvíli neprobíhají přímo boje ↓ což neznámá. . .

MV: TO VYPADÁ TAK ŽE ↑ jako kdyby se válčilo na kraji prahy a bylo nám jedno ↓ že nějaké bomby a rakety padají na brno ↓

MŠ: A PROČ SE MĚ SNAŽÍTE MANIPULOVAT ? do toho abych řekla ↓ že je mi to jedno ↓ já jsem několikrát řekla. . .

MV: TO URČITĚ NECHCI ↓

Dílčí vyhodnocení

Hlubková analýza tohoto rozhovoru přinesla zjištění, že v interview vedeném s Markétou Šichtarovou došlo k porušení konverzačních i zdvořilostních maxim a narušeny byly obě její tváře. Porušení bylo vyzorováno v případě maximy kvality a relevance. V rámci zdvořilostních principů došlo k porušení všech a v největší míře byla porušena maxima ocenění a skromnosti, za ní následovala maxima taktu a šlechetnosti. V rámci četnosti porušení pozitivní a negativní tváře z šetření vyplynulo, že více ohrožována byla tvář pozitivní. Na základě zhlédnutí rozhovoru je možno konstatovat, že veřejná image političky byla narušena. Vyobrazena byla jako osoba, jež zaujímá shovívavý postoj k ruské agresi, staví se negativně k migraci a zároveň vykazuje rozporuplnost mezi deklarovanými postoji a vlastním politickým jednáním v kontextu volební spolupráce. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách na následující stránce.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	11x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	8x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	6x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	15x
<i>Maxima souhlasu</i>	6x
<i>Maxima účasti</i>	11x
<i>Maxima fatická</i>	1x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	28x
<i>Negativní tvář</i>	16x

2.5.4 Petr Pavel

Ve čtvrtém analyzovaném rozhovoru vystupuje generál Petr Pavel. Je nutno podotknout, že rozhovor s ním vedl Martin Veselovský společně s Danielou Drtinovou v rámci série rozhovorů týkajících se tehdejší prezidentské předvolební kampaně. V intencích této práce se zaměřím pouze na dialog mezi Veselovským a Pavlem. Tématem rozhovoru byla především Pavlova komunistická minulost. Další diskutovaná témata se týkala Pavlovy předvolební kampaně či případné volby hradního kancléře, která byla v jeho případě rovněž spojena s jistou kontroverzí. Tento analyzovaný rozovor není možno označit jako kooperativní, neboť v něm docházelo k porušování pravidel konverzačních, zdvořilostních a rovněž také k atakům na obě tváře hosta. Za nejvíce porušovanou považuji maximu relevance. Veselovský se po celou dobu rozhovoru neustále vracel k jednomu tématu, jímž byla hostova komunistická minulost a loajalita ke komunistickému režimu. Odbíháním od tématu se moderátor snažil získat převahu nad komunikačním partnerem a chtěl rovněž poukázat na fakt, že Pavlova kandidatura vzhledem k jeho minulému působení v Komunistické straně Československa není příliš vhodná.

V odbíhání od tématu Veselovský pokračoval i v momentě, kdy host sám apeloval na jeho změnu. Jak dokládá i ilustrativní příklad níže, ve kterém se Pavel snaží vysvětlit, že jako voják chtěl sloužit lidem, nikoli režimu. Veselovský se ale opět vrací k členství v komunistické straně. Moderátor rovněž při formulaci svých otázek využíval velké množství narážek, které byly míněny jako nepřímá žádost, a hosta tak přiváděl do rozpaků. Další porušenou je maxima kvality. Veselovský hojně využíval rétorických otázek a metafor, které v takovémto druhu rozhovoru působily jako snaha hosta zdiskreditovat a poukázat na jeho slabá místa.

Porušení maximy relevance

PP: TAK ↑ já to zopakuju znova ↓ loajální k téhle zemi a k lidem ↓ JÁ když jsem sloužil jako voják ↓ tak jsem do toho šel s tím ↓ že budu případně nasazovat život za lidi ↓ které znám ↓ i za ty ↓ které neznám ↓ za lidi ↓ které mám rád ↓ i za ty ↓ které nemám rád ↓ za lidi ↓ kteří uvažují podobně jako já ↓ anebo úplně opačně ↓ a to bylo za bývalého režimu ↓ a to je i za tohoto ↓ VOJÁK ↓ slouží všem lidem v téhle zemi ↓

MV: JÁ VÍM ↑ ale teď jsme tady v trochu jiné pozici ↓ protože vy jste bývalý voják a chcete být PREZIDENTEM téhle země ↓ A K TOMU PATŘÍ TAHLE TA OTÁZKA ↑ kterou jsem kladl ↓ podle čeho se rozhodujete ↓ komu ↓ A K ČEMU ↑ budete loajální ?

MV: a to ↓ co jste popisoval ↓ protože to celé překlenuj listopad osmdesát devět ↓ vy jste ten kurz dokončil už za minulého režimu ↓ tomu jste byl také loajální ↓ pak jste dokázal ↓ že jste byl ochoten ↓ za ten nový režim pokládat život ↓

PP: NEBAVME se o režimu ↓ to je stále ta samá země ↓ to ↓ že se tady vystříдалo. . .

MV: NO ↓ ale před osmdesátým devátým ↓ to byl prostě jiný režim ↓ než je teď. . .

PP: režim tady byl jiný ↓ ale ti lidé ↓ byli stejní ↓ a já jsem to dělal pro konkrétní lidi ↓ pro konkrétní místa. . .

MV: to se o tom můžeme dlouze dohadovat. . .

Porušení maximy kvality

MV: směřuju zase k tomu že chcete být prezidentem ↓ nebude tohle vaše achillova pata ? nebudete prezidentem ↓ pokud se vám to podaří ↓ který se prostě bude na setkání

omlouvat za rok devatenáct osmdesát devět ? kdy jste z vašeho pohledu ↓ udělal špatné rozhodnutí ?

PP: no ↓ já právě nemám důvod ↓ se stále dokola omlouvat ↓ já jsem to udělal ↓ už tolikrát. . .

MV: neměl byste si zvát ↓ třeba už zvolené členy poslaneckých klubů ? a ptát se jich na jejich preference ↓ a tak dál ↓ abyste si sám obšlapal půdu ? viděli jsme to u předchozích prezidentů ↓

PP: on se může samozřejmě informovat ↓ s tím není problém ↓ neměl by do toho vstupovat ↓ a vkládat tam ↓ své vlastní preference ↓

V excerpovaném vzorku bylo zaznamenáno porušení čtyř zdvořilostních maxim. Nejvíce byla zasažena maxima taktu a šlechetnosti, a to zejména kvůli moderátorově snaze minimalizovat hostovy výhody. Jako výhodu v tomto případě označuji Pavlovu snahu ospravedlnit své jednání za bývalého režimu. Veselovský neustále poukazoval na fakt, že kdyby Pavel nekandidoval na prezidenta, za svou minulost by se neomlouval, a tudíž jí vlastně ani upřímně nelituje. Další hojně porušenou je maxima účasti. Otázky, které moderátor pokládal, na diváka mohly působit jako vyjádření nesympatií k hostovi. Rovněž zde hraje svou roli i Veselovského neverbální komunikace, která je v takovémto druhu rozhovoru nevhodná. Zvednuté obočí, pohledy, které naznačují neúctu až výsměch. Mezi další porušené patří maxima ocenění a skromnosti. Moderátor by měl minimalizovat nedostatky komunikačního partnera a zmírňovat kritiku, což se v tomto případě neděje. Veselovský naopak po celou dobu rozhovoru vyzdvihoval hostovy nedostatky, které se týkaly jeho minulosti, neschopnosti zastávat post prezidenta, ale také neznalosti české historie, a to v momentě, kdy mu položil otázku týkající se Vladislavského sálu. Veselovský byl velmi kritický takřka ke všemu, co host odpověděl. Poslední porušenou je maxima souhlasu. V momentech, kdy se Pavel snažil obhajovat, mu Veselovský oponoval a nesouhlasil s ním.

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

PP: možná proto ↓ že to byla veřejná služba ↓ já jsem sloužil stále v armádě ↓ v armádě jsem prošel lustračním zákonem ↓ prošel jsem bezpečnostními prověrkami ↓ a nikdo ↓ SE MĚ NIKDY NEPTAL ↑ na předlistopadovou činnost ↓

MV: to znamená ↓ že se vlastně omlouváte proto ↓ že chcete být prezident ↓

PP: omlouvám se proto ↓ že mnoha lidem ↓ a já chápu proč ↓ to vadí ↓ já se ucházím o veřejný úřad ↓ pokud jsem sloužil armádě ↓ to bylo celkem ukradené ↓ jí nezajímalo to ↓ jestli sem před listopadem dělal něco. . .

MV: já to chápu ↓ takže to vlastně nevychází z vaší potřeby ↓ se za to omluvit !

Porušení maximy účasti

PP: a jak byste si to představoval ! že bych předstoupil před veřejnost ↓ a řekl ↓ já se kromě toho ↓ že vám tady říkám ↓ že zajišťuju obranyschopnost téhle země ↓ ještě všem omlouvám za to ↓ že jsem před listopadem vstoupil do komunistické strany ?

MV: TAK ↓ teď ta situace je taková ! podívejte se ↓ já chci být vrchním velitelem armády ČR ↓ a tak se tady vám omlouvám ↓ že jsem tehdy vstoupil do komunistické strany československa ↓ [pohrdavý výraz ve tváři]

MV: [směje se Pavlovi do tváře] a JÁ jsem se ptal ↑ na základě tohoto příkladu ↓ jak daleko byste šel ↓ pokud byste měl jiné ↓ zahraničně politické vidění ↓ než ta daná vláda !

PP: jednal bych o tom s vládou tak ↓ abychom se dopracovali k nějakému konsenzu ↓ protože zahraniční politiku ↓ není možné dělat po více liniích ↓

PP: no ↓ já právě nemám důvod ↓ se stále dokola omlouvat. . .

MV: moc se omlouvám ↓ pořád to DĚLÁTE ! [úšklebek]

PP: ne nedělám ↓

MV: // + [smích] pane generále ↓ děláte. . .

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: mimochodem ↓ za posledních ↓ teď už deset let ↓ jsme byli zvyklí na to ↓ že hradní kancléř ↓ vratislav mynář ↓ je vlastně někým ↓ asi nevím jak to popsat ↓ ale asi někým víc než jenom standardním úředníkem ↓ v nějakých momentech působí spíš jako tiskový mluvčí ↓ nebo jaksi ↓ ústa prezidenta ↓

PP: já bych řekl ↓ že mnohem míň ↓ než standardním úředníkem. . .

*MV: BUDIŽ ↓ jde o interpretaci ↓ jako ve vašem vidění ↓ ten prezidentův kancléř ↓ nebo
hradní kancléř ↓ vystupuje jak ? jako kým je ?*

PP: vladislavovi prvnímu ↓ druhému ↓ to už nevím. . .

MV: moc na výběr jich v té naší historii nemáte. . . [smích]

Porušení maximy souhlasu

*MV: NO NE ! kdyby to vycházelo z vaší potřeby se omluvit ↓ tak se budete omlouvat
sám ↓*

*MV: mimochodem ↓ tohle to je citace z respektu ↓ a je to citace právě Petra Koláře ↓
pokud bude prezidentem petr pavel ↓ a bude o to stát ↓ rád mu budu na blízku ↓
a k dispozici jako externí poradce ↓ pro zahraniční ↓ a bezpečnostní politiku ↓
a mezinárodní vztahy ↓ takže to vlastně je tedy spíš ↓ z vaší strany ↓ že už jako případný
prezident ↓ byste ho nechtěl mít kolem sebe ↓*

PP: to jsem nikde neřekl ↓

*MV: NO ↑ neříkal jste to teď ? před chvílí ? že s ním nepočítáte ↓ jako případný
prezident ? [zvednuté obočí]*

V excerpovaném vzorku rovněž docházelo k útokům na obě tváře hosta. Mezi akty ohrožující tvář řadím přerušování, skákání do řeči, ale také obviňování a do jisté míry i ponižování hosta, respektive poukazování na jeho nekompetentnost. Jako akty ohrožující negativní tvář v tomto případě klasifikuji výzvy a prosby ze strany moderátora, které se nejvíce projevovaly ve vynucování odpovědi na otázky, na které host odpovědět nechtěl.

Akty ohrožující pozitivní tvář

*MV: a mimochodem ↓ teď jste ↓ jak jste to říkal ? že se dokáže orientovat v českém
politickém prostředí ? skoro jako nikdo jiný ? vy to dokázete ?*

*PP: no ↓ tak jako miloš zeman ↓ určitě ne ↓ já v tom politickém prostředí se nepohybuju
tak dlouho ↓ jako on ↓ nebo třeba jako ↓ mirek kalousek ↓*

MV: proč zmiňujete miroslava kalouska ? [úšklebek]

MV: když už jsme u hradního kancléře ↓ tak na místo hradní kancléřky jste ohlásil jméno jany vohralíkové ↓ která je stávající vedoucí kanceláře senátu ↓ respekt zveřejnil fotografii ↓ kde je jana vohralíková na výletě s bývalým náměstkem pražského primátora za starosty a nezávislé ↓ petrem hlubučkem ↓ který je obviněný ↓ asi myslím hlavním obviněným ↓ v kauze dozimetr ↓ s tím problémem nemáte ↓

*PP: no ↓ já jsem tu fotografii viděl ↓ ta je z roku dva tisíce devatenáct ↓ a bylo to z doby ↓ kdy jana vohralíková byla kvestorkou zemědělské univerzity ↑ * a petr hlubuček byl starostou městské části lysolaje. . .*

PP: to se musíte zeptat martina dejdara ↓ já jsem mu neříkal ↓ co má říkat. . .

MV: těsně pod tou citací ↓ pardon ↓ těsně pod tou citací je váš ↓ jaksi volební znáček ↓

MV: a pardon ↓ vy se pohybujete v politickém prostředí ?

PP: ne ↓ já ne právě ↓

*MV: * no ↓ jako ta moje otázka právě zní ↓ jestli máte dostatečné politické zkušenosti ↓ [zvednuté obočí]*

PP: to je jiná věc ↓

Akty ohrožující negativní tvář

MV: chápu ↓ kdybych vás teď požádal ↓ abyste se znovu omluvil ↓ udělal byste to ?

PP: já jsem to teď právě zopakoval ↓ že mojí omluvou těm ↓ které režim poškodil ↓ a já naprosto chápu jejich pohled na bývalého komunistu ↓ tak těm se omlouvám těmi tři a třiceti lety ↓ kdy jsem se podílel na tom ↓ aby tahle země byla demokratická ↓ bezpečná ↓ a respektovaná. . .

MV: to jste si asi všiml ↓ že roky se řeší situace martina nejedlého na pražském hradě ↓ který je v bezprostřední blízkosti současného prezidenta ↓ miloše zemana ↓ a mám pocit ↓ je v podobné pozici ↓ v jaké teď popisujete petra koláře ↓ no není to tak ?

PP: no ↓ já bych rozhodně nesrovnával martina nejedlého. . .

MV: NESROVNÁVÁM je dva osobně ! ale jejich pozici ↓

MV: proč se vlastně ↓ pane pavle ↓ omlouváte za svou minulost ?

PP: já se omlouvám za tu chybu ↓ kterou jsem udělal jako mladý kluk ↓ když jsem se v roce devadesát ↓ pardon ↓ osmdesát dva ↓ rozhodl podat si žádost o vstup do komunistické strany ↓ a já jsem mnohokrát zdůraznil ↓ že to bylo hlavně proto ↓ že jsem v té době to nevnímал ↓ jako něco nemorálního ↓ jako. . .

MV: PARDON ↓ já vím ↓ mám pocit ↓ že v rozhovoru devětadvěté (myšleno DVTV) jste tohle říkal ↓ mě na tom zajímá jiná věc ↓ proč jste se v těch už kolika ↑ tři a třiceti letech ↑ toho nového režimu ↑ tak proč jste se neomlouval ↓ když jste nastupoval například do vedení armády ↓ nebo když jste nastupoval do centrály severoatlantické aliance ?

Dílčí vyhodnocení

Po analýze tohoto rozhovoru se ukázalo, že nebyl kooperativní povahy, právě naopak. Porušena byla maxima kvality a relevance. Ze zdvořilostních principů došlo k porušení všech s výjimkou maximy fatické. V analyzovaném rozhovoru rovněž došlo k atakům na pozitivní i negativní tvář. Host byl použitými komunikačními strategiemi divákovi vyobrazen jako člověk s komunistickou minulostí, jehož kandidatura není vhodná, neboť se v politickém prostředí jen stěží orientuje. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách níže a na následující stránce.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	7x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	10x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	12x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	6x
<i>Maxima souhlasu</i>	6x
<i>Maxima účasti</i>	11x
<i>Maxima fatická</i>	0x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	26x
<i>Negativní tvář</i>	14x

2.5.5 Pavel Novotný

V pátém analyzovaném vzorku byl sledován starosta městské části Praha-Řeporyje, člen Občanské demokratické strany, Pavel Novotný. Tématem rozhovoru bylo primárně jeho zvolení do funkce starosty této městské části. Další témata, která byla předmětem rozhovoru, se týkala jeho novinářské kariéry, práce pro Jaromíra Soukupa, ale také jeho nevhodných fotografií a trestního stíhání. Rozhovor klasifikuji jako konfliktní, protože zde docházelo k porušování jak komunikačních, tak zdvořilostních maxim, ale také k útokům na obě tváře hosta. Maxima kvality byla porušována opakovaně, především užitím metafor a rétorických obrátů v moderátorových otázkách. Tyto formulace zvýrazňovaly hostovu nekompetentnost a negativně reflektovaly jeho působení v politické straně. Další porušení se týkalo maximy relevance. Veselovský často využíval narážek, které fungovaly jako nepřímé výzvy k odpovědi a zároveň prezentovaly hosta jako nekonzistentního a nekompetentního. Tento přístup byl patrný například v situaci, kdy Novotný kritizoval Jaromíra Soukupa, na což Veselovský reagoval odkazem na skutečnost, že i přes tuto kritiku pro něj v minulosti pracoval. Tento způsob formulace otázky nejen zdůrazňoval rozpor mezi hostovým tvrzením a jeho jednáním, ale také jej stavěl do nepříznivé pozice. Zároveň se moderátor snažil vracet k původním tématům, jelikož mu host opakovaně skákal do řeči a bránil mu v dokončení myšlenky. K těmto tématům se vracel i v momentě, kdy Novotný explicitně sdělil, že k danému tématu již nemá co říct.

Porušení maximy kvality

MV: tyhle ty fotky ↓ by jakémukoliv jinému politikovi s největší pravděpodobností zlomily vaz ↓

PN: [smích]

MV: a vy jste i přes to ↓ vyhrál volby v řeporyjích ↓ jak je to možné ?

MV: no protože ↓ vy jste to naznačil teď ↓ pokud se úplně nepletu ↓ ten projekt je tak rozjetý ↑ že je dost obtížné ↓ do něho hodit vidle ↓

MV: MIMOCHODEM ↓ kam byste dal těch pět až deset tisíc uprchlíků v praze ↑ o kterých jste mluvil že by praha akceptovala ?

PN: KAMKOLIV ! čtyři si vezmu domů ↓ ano až se mě někdo v diskuzi zeptá ↑ ano ↑ vzal bych čtyři domů ↑ prosím vás manželka říkala když uvolníme dětskej pokoj ↑ že bychom se mohli uskromnit ↑ takže to zvládneme ↓ normálně si mě vzala na verandě tenkrát stranou ↑ ty budeš muset těm debilům říct ↓ že si je vezmeš domů vid' ? taková prostá holka z moravy ↓ fakt skvělá ↓ já jsem koukala do dětskýho pokoje kdybychom se uskromnili že bysme to zvládli ↓ vzal bych si čtyři domů ↓ snad ty ostatní by si rozebrali další vítači !

MV: to musí být mnoho lidí v občanské demokratické straně nadšeno ↓ [zvednuté obočí]

Porušení maximy relevance

PN: víte jak to myslím ↑ kdyby ten okamura byl opravdový nácek ↑ kdyby byl dělnická strana ↑ prostě byl ↑ kdyby ↑ kdyby ↑ kdyby to co říká myslel vážně ↑ rozumím tomu ↑ ale okamura je obchodník se lží přece ne. . .

MV: JÁ VÍM ↓ ale vy jinými slovy říkáte ↓ že václav klaus mladší ↓ je opravdový nácek ↓ [důrazně tleskne dlaněmi o sebe]

PN: NE ↑ to mi podstrkáváte to. . .

PN: JÁ jsem pane veselovský ↓ odešel z barrandova kvůli kateřině brožové ↓ tečka ! víc to nebudu řešit ! můžeme se bavit o barrandovu ↓ soukupovi ↓ ale na přímou otázku chlapeckou ↓ proč jste odešel z barrandova ↓ já jsem musel odejít kvůli brožové ↓ já dokážu bojovat s leccím asi jako profesionál ↓ ale s milenkou generálního ředitele / já se prát nedovedu ↓ a my jsme si teďka s tím soukupem řekli ↓ před několika lety ↓ už se známe delší dobu ↓ že spolu po dobu jeho vztahu s brožovou nebudeme pracovat ↓ to jsme porušili ↓ a taky to tak dopadlo ! a to je všechno ↓ co k tomu řeknu ! já nechci aby mi volal ! já mám jiný starosti ↓ já musím dávat dohromady výbory !

MV: to vlastně znamená ↓ že vy jste pracoval pro pána ↓ který prostě na svém televizním kanálu ↓ dal největší slovo těm ↓ které ↓ o kterých vy říkáte ↓ že jsou podvodníci ↓ a tak dále ↓ a tak dále. . .

V rozhovoru došlo k narušení téměř všech zdvořilostních maxim, s výjimkou fatické maximy. Nejvýrazněji byla porušena maxima účasti, což bylo patrné především v moderátorově neverbální komunikaci. Veselovský reagoval výraznou gestikulací a mimikou, ukazoval prstem a často nevěřičně kroutil hlavou, čímž signalizoval svůj kritický postoj k výrokům Novotného. Mezi další často narušené zdvořilostní maximy patřila maxima ocenění a skromnosti. Veselovský formuloval své otázky způsobem, který implicitně zdůrazňoval hostovy nedostatky. Zaměřoval se na kontroverzní aspekty jeho veřejného vystupování, jako bylo nevhodné chování na veřejnosti, odebrání řidičského oprávnění v důsledku porušení zákazu řízení či obecně nedůstojné jednání, a tím podtrhoval jeho negativní obraz ve veřejném prostoru. Mezi poslední výrazně narušené zdvořilostní maximy patřila maxima souhlasu a maxima taktu a šlechetnosti. První z nich byla porušována v rámci dynamických názorových výměn, které na diváka mohly působit až komickým dojmem. Nejčastěji k tomu docházelo v situacích, kdy Novotný opakovaně přerušoval moderátora, skákal mu do řeči a snažil se jej překřičet. Veselovský na tato přerušení reagoval důrazným „ne“ a neverbálními signály, jasně dával najevo svůj nesouhlas a požadavek na dokončení vlastního projevu. Maxima taktu a šlechetnosti byla narušována v momentech, kdy se host pokoušel obhájit své kontroverzní jednání, například zveřejňování nevhodných fotografií či své politické úspěchy. Veselovský svými otázkami a rétorickou strategií systematicky zpochybňoval tyto argumenty a poukazoval na jejich nesoulad s realitou.

Porušení maximy účasti

PN: možné to je ↓ protože oproti tomu ↓ co o nich čtu v diskuzních fórech ↓ mají řeporyje moudré voliče ↓ mám skvělý elektorát ↓

MV: to znamená ↓ že jim nevadí ↓ že jejich starosta ukazuje holý zadek ? ! [výrazně svraštělé obočí + pohrdavý pohled]

PN: v tom rozsudku je napsáno ↓ že to nebylo vhodné pro nezletilé ↓ co se v tom videu odehrávalo. . .

MV: to já vůbec nehodnotím ↓

PN: na řepku kašlu ↑ já jsem poskytoval totálně. . .

MV: JESTLI tohle vlastně budete dělat dál ? [zvednuté obočí + gestikulace rukou na znamení, aby host přestal skákat do řeči a odpověděl]

PN: to je pravda ↓ víte co ? a to je spíš otázka možná na ten stávající establišment (myšleno establishment) těch řeporyjích ↓ jak jen to co se tam dělo ↓ tak že někdo jako já uspěl ↓

MV: to nevím ↓ [důrazné kroucení hlavou]

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: vy říkáte ↓ že jste ↓ že přicházíte z bulváru ↓ nebo že jste byl dobrý bulvární novinář ? popravdě řečeno ↓ vy jste sám na idnesu (myšleno iDNES.cz) říkal ↓ že stále ještě píšete články pod pseudonymem ↓ takže tam stále jste !

PN: píšu to je pravda ↓

MV: zůstanete tam ?

PN: NE ↓ nemůžu říct ↓ že úplně ne ↓ ale když budu mít něco dobrého ↓ možná to takhle pod rouškou tmy kolegům předhodím ↓ to ano ↓ [smích]

MV: takže přestanete psát ?

PN: JO ano to je moje ↓ marek víť to je moje svatá povinnost ↓ díky ↓ díky ↓ vám ↓ že můžu vždycky přijít do nějakýho média ↓ a říct ↓ marek víť je podvodník ↓ to je moje svatá povinnost ↓ v tom musím pokračovat dál ↓ v tomhle tom boji budu pokračovat dál ↓ jsem trestně stíhaný v souvislosti s markem víťem. . .

MV: TAKŽE starosta řeporyjí ↓ bude trestně stíhaný. . .

PN: možná jim to vadí ↑ ale oni se s tím vyrovnají ↑ oni totiž mě znají ↑ já tam mezi nima od malička jezdím na kole ↑ a oni ví ↑ že jsem asi pako ↑ že přicházím ze šoubyznysu (myšleno showbyznys) . . .

MV: TO ZNAMENÁ ↓ že oni nejsou překvapení tím ↓ že občas na ně vystrčíte holý zadek ?

PN: já chci být vzorem pro komunální politiku ↑ co jim chci ukázat ? transparentnost ↓ neúplatnost ↓ chci jim ukázat ↓ že stačí dneska aby člověk byl trochu vod rány ↓ měl to ↓ měl to rád ↓ chci ukázat jednání při kterém jediný co mě bude zajímat ↓ je parametr ↓ zájem řeporyjí ↓ já budu dělat jenom to ↓ co je v zájmu řeporyjí ↓ a co nebude to budu potírat ! to jsou fráze co !

MV: to jsou strašné fráze ! [zvednuté obočí] ještě jinak ↓ neměl by politik kromě toho ↓ že bude něco dělat ↓ k tomu se rozhodně dostaneme ↓ neměl by být důstojný ?

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

MV: pochopil jsem správně ↓ že ta třídiřna odpadu ↓ je vlastně jako by ta největší ↓ to největší téma ↓ kvůli kterému případně byste byl zvolen ?

PN: NO ↓ hele ↓ no ↓ já bych si rád namlouval ↓ že tomu / na druhou stranu ! já by sem / ale JÁ si myslím ↑ že je jeden z hlavních důvodů ↑ proč jsem uspěl právě já ! mimochodem ↓ neměl jsem moc dobrý ↓ dobrýho ↓ konkurenta ↓ ta konkurence nebyla moc silná co proti mně stála ↓ prostě to tak nebylo ↓ skončila tam starostka ↓ já si myslím že ano ↓ no ↓ ale doufám ↓ že to není jediná naděje ↓ kterou do mě vkládají místní !

PN: JEDNOZNAČNĚ ! by měl být důstojný ↑ a já budu důstojným starostou řeporyjí ↑ pane veselovský ↓ představte si to ↓ pakliže je pravda. . .

MV: PARDON ↑ přestanete ukazovat zadek ? [zvednuté obočí]

PN: jednoznačně ↓ to jste blázen. . .

MV: VY JSTE BYL ZVOLENs téměř nahým zadkem !

Porušení maximy souhlasu

PN: JÁ si to uvedu sám. . .

MV: NE!

PN: NE já si to uvedu sám !

MV: NE !

MV: NE ! [zvedne k němu výstražně prst] vy jste to řekl ↑ vy jste to řekl před chvílí !

PN: ano ↓ ano ↓ ano ↓ ano ↓ názory kterými se prezentuje nácek ↓ je možná silné slovo ↓ já jsem ho použil záměrně ↑ záměrně ↑ ale ono opravdu ↓ on je na mě tak straně vpravo ↓ ten klaus mladší ↓ tak strašně vpravo ↓ že už používám skoro termín nácek. . .

V tomto analyzovaném rozhovoru byla primárně narušena pozitivní tvář hosta. Toto narušení je patrné již v úvodní fázi rozhovoru, kdy po krátkém představení hosta začne moderátor na plazmové obrazovce promítat jeho kontroverzní fotografie, a tak zpochybňuje jeho veřejnou image. K promítání těchto fotografií se v rozhovoru opakovaně vrací. Dalším narušujícím elementem bylo až degradující jednání ze strany Veselovského, které se projevovalo nezájmem o některé Novotného výroky, ale i explicitním poukazováním na jeho kontroverzní a nežádoucí chování. Moderátor svými replikami nejen zdůrazňoval problematické aspekty hostova vystupování, ale zároveň je svým způsobem potvrzoval. Negativní tvář hosta byla moderátorem narušována především vyjadřováním negativních emocí vůči jeho osobě. Toto narušení se projevovalo například zpochybňováním kompetence voličů, kteří jej zvolili do funkce starosty, takže moderátor implicitně naznačoval jejich nedostatečný úsudek. Dále byla negativní tvář hosta ohrožena moderátorovými přímými výzvami k odpovědi na citlivé otázky, mezi něž patřila například otázka výše platu starosty, kterou mohl host vnímat jako potenciálně ohrožující jeho osobní integritu.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: bývalý bulvární novinář ↓ nyní politik občanské demokratické strany ↓ a již za chvíli starosta městské části praha řeporyje ↓ pavel novotný ↓ dobrý den ↓

PN: dobrý den ↓ martine ↓

MV: podívejte se ↓ [ukazuje nevhodné fotografie, na kterých vystupuje Novotný]

*PN: no * no ↓ fakt děkuju za piárko (myšleno public relations) . . .*

MV: no počkejte ↓ vy jste v iks téve (myšleno X TV) ↓ před časem řekl ↓ cíleně jsem si vybudoval pověst naprostýho kreténa. . .

PN: TO PLATÍ!

MV: takže řeporyje ↓ budou mít za starostu naprostýho kreténa ?

PN: ne ↓ ne ↓ budou mít za ↓ za ↓ starostu inteligentního chlapce místního ↓ který si cíleně v bulváru ↓ v médiích ↓ vybudoval pověst naprostého kreténa ≠

MV: vy jste na idnes cé zet (myšleno iDnes.cz) říkal ↓ že se stanete vzorem novým generacím mladých komunálních politiků ↓ co jim chcete ukázat ? [opět promítá hostovy nevhodné fotografie] co jim chcete ukázat ?

*PN: * já jsem nechtěl odpovídat na otázku ↓ kdo je můj politický vzor ↓ proto jsem to tam řekl. . .*

MV: a to mě nezajímá ↑ kdo je politický vzor ↓ jako vy chcete být vzorem mladým komunálním politikům ↑ anebo to byla jenom prostě ↑ jenom věta ? [výrazná gestikulace rukou]

Akty ohrožující negativní tvář

PN: já jsem prostě místní ↓ místní ↓ místní mě prostě dobře / my jsme na vesnici ↓

MV: a to znamená ↑ že těm místním nevadí ani to o čem jsme se bavili v minulém rozhovoru ↓ to znamená ↓ že jste v určité chvíli stál tuším jako svědek před soudem ↓ a probíralo se tam ↓ že jste prostě někde jako zalhal ↓ když jste psal ↓ a tak dále ↓ to jim nevadí !

PN: máme ↓ ne máme ↓ čtyři tisíce šest set ↓ tak zhruba tři tisíce voličů ↓ tam máme ↓ ale máme ↓ máme tak čtyři a půl tisíce obyvatel asi ↓ ale je to malá městská část ↓ české království prostředních ↓ kostel ↓ nádraží ↓ škola ↓ les ↓

MV: NO ↓ a vtip je v tom ↓ že vy jste dostal nejvíc hlasů ↓ vy jste dostal šest set dvanáct ↓ a to je proto ↓ že máte chytré voliče ?

MV: POČKEJTE ↑ jestli se úplně nepletu ↓ bude to uvolněný starosta ?

PN: budu uvolněný starosta. . .

MV: TAKŽE od třicet šest tisíc výš to jde ↓ podle počtu obyvatel ↓

PN: a vás to zajímá ? čtyřicet čistýho ↓ bych měl zhruba brát. . .

MV: a to bude stačit ?[úšklebek]

Dílčí vyhodnocení

Stejně jako v předchozích analyzovaných vzorcích, i v tomto případě není možno rozhovor označit za kooperativní. Došlo během něj k porušení konverzačních i zdvořilostních maxim

a zaznamenány byly také útoky na obě tváře, přičemž více ohroženou byla tvář pozitivní. Výsledná prezentace Pavla Novotného v tomto rozhovoru přispívá k posílení dojmu jeho nekompetence, a to i navzdory skutečnosti, že jeho veřejný obraz již před rozhovorem nebyl vnímán pozitivně. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách níže.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	5x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	6x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	4x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	10x
<i>Maxima souhlasu</i>	5x
<i>Maxima účasti</i>	11x
<i>Maxima fatická</i>	0x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	20x
<i>Negativní tvář</i>	11x

2.5.6 Lubomír Volný

Hostem Martina Veselovského v šestém analyzovaném rozhovoru byl nezařazený poslanec Lubomír Volný. Hlavním tématem rozhovoru byla poslancova záliba v nedodržování a nerespektování zákonů, řádu poslanecké sněmovny, ale také jeho kontroverzní potyčka v Poslanecké sněmovně, ke které došlo v roce 2021 a při které napadl nejen předsedajícího Tomáše Hanzela, ale také poslance Jana Chvojku. Tématem bylo i nošení roušek, které poslanec otevřeně kritizoval. Tento rozhovor se jevil jako nejvíce konfliktní ze všech analyzovaných. Mezi porušené konverzační maximy řadím maximu kvality a maximu relevance. První z nich moderátor porušoval svými otázkami, které pokládal ironicky a do jisté míry i velmi

sarkasticky. Při formulaci otázek rovněž používal metafory, které by se dle definice maximy kvality v kooperativní konverzaci využívat neměly. Maxima relevance byla narušována opakovaným odkláněním se od jakéhokoli diskutovaného tématu rozhovoru. Ačkoli diskuze směřovala k otázkám Zákona o jednacím řádu Poslanecké sněmovny či k probíhajícímu soudnímu řízení daného poslance, moderátor se opakovaně vracel k incidentu v Poslanecké sněmovně. Tuto událost ilustroval opakovaným přehráváním videozáznamu konfliktu a soustavně požadoval vysvětlení významu výrazu „flákanec“.

Porušení maximy kvality

MV: jsou vám zákony a pravidla volná ?

*LV: zákony a pravidla * / jak která ↓*

MV: jak to rozlišujete ?

LV: tak já nejsem ortodoxní poctivec ↓ takže občas chodím na červenou ↓ když nejede auto ↓ ale třeba na červenou nejezdím. . .

MV: takže vy vlastně kromě toho ↓ že si nepřečtete zákon o jednacím rádu ↓ tak ještě vykládáte i další ↓ jiné zákony ↓

LV: víte co ↑ ty zákony vykládá policie ↑ nebo soudy ↑ takže si počkejme ↓ nevykládejte je vy ↓ protože na to taky nemáte kvalifikaci ↓

MV: TO rozhodně NE ↓ [úšklebek]

LV: a z dvě stě poslanců ↓ ve sněmovně celý jednací řád nečetlo sto devadesát devět poslanců ↓ to je život ↓ tak to je ↓

MV: VY to víte určitě ↓ vy jste se jich všech zeptal ↓

Porušení maximy relevance

MV: VY ŘEŠÍTE TAKHLE SPORY ?

LV: máte nějaké informace o tom ↓ že bych takhle řešil spory ?

MV: my si nějak nerozumíme ↓ pane poslanče ↓

LV: tak já nevím ↓

MV: pojd'te si to pustit ještě jednou ↓

LV: jo ↓ klidně ↓ klidně ↓

MV: co je to flákanec ?

LV: jaký flákanec ?

MV: CO je to flákanec ↓

LV: no ↓ co je to flákanec to už jsem vysvětlovat na demonstraci v praze. . .

MV: nechodím na vaše demonstrace ↓

*LV: ŠKODA to byste měl ↓ proti nouzovému stavu ↓ ten flákanec tak to jste možná viděl
↓ že jsem to tam vysvětlovat ↓ ten flákanec vznikl intuitivně ↓ a to byl zásah vyšší
moci. . .*

MV: NE POČKEJTE ↑ co to je flákanec ?

Zdvořilostní principy definované Leechem byly v tomto vzorku porušeny všechny. Mezi nejvýrazněji porušované principy v analyzovaném rozhovoru lze zařadit maximu ocenění a skromnosti. Kritické zaměření moderátora se soustředilo především na poslancovo veřejně deklarované ignorování legislativních norem, konkrétně pak na jeho otevřené přiznání, že četl jen zběžně Zákon o jednacím řádu Poslanecké sněmovny – dokument, jehož znalost by měla být pro každého zákonodárce samozřejmostí. Tato skutečnost u moderátora vyvolala silnou negativní reakci, která se v dalších pasážích rozhovoru promítla do výrazně konfrontačního a až útočného způsobu komunikace. Veselovského postoj byl motivován nepochopením toho, jak může osoba vykonávající mandát poslance otevřeně přiznávat absenci znalosti jednoho ze základních normativních dokumentů parlamentní činnosti. Moderátor tak opakovaně akcentoval, že právě znalost jednacího řádu by měla představovat základní profesní výhodu poslance, kterou však dotyčný nejenže nevyužívá, ale aktivně ji ignoruje. Otázkami směřovanými k této tematice tedy maximalizoval poslancovy nedostatky. Porušení maximy taktu a šlechetnosti bylo v rozhovoru rovněž zřetelné. Moderátor systematicky snižoval výhody, na které host sám explicitně upozorňoval. K výraznému narušení této maximy došlo mimo jiné ve chvíli, kdy bylo rozebíráno napadení předsedajícího schůze sněmovny. Volný se v této souvislosti snažil prezentovat své jednání jako oprávněný pokus o prosazení svého práva vyjádřit názor, které považoval za přirozenou výsadu každého poslance. Argumentoval tím, že

mu nebylo umožněno vystoupit k projednávanému bodu, což interpretoval jako zásah do svých poslaneckých práv. Moderátor však tento rámec systematicky zpochybňoval a interpretoval danou situaci jako akt fyzické agrese. Tím výrazně minimalizoval jeho výhodu. Neporušenou nezůstala ani maxima souhlasu. Vzhledem k politickým nonkonformním názorům k nesouhlasu ze strany moderátora docházelo velmi často. Důvody k nesouhlasu měl Veselovský hlavně kvůli poslancově modifikaci vlastních výpovědí. Na stejnou otázku odpověděl totiž pokaždé jinak. Neverbální komunikace byla v tomto analyzovaném vzorku velmi vyhrcoaná. Moderátor používal až přehnaná gesta rukou, ukazování prstem ve smyslu, aby jej host nechal domluvit, ale také nejružnější pohrdavé pohledy, takže došlo k porušení maximy účasti. Poslední porušenou je maxima fatická, k jejímuž porušení došlo až na samém konci rozhovoru (ten byl dokonce ukončen předčasně). Po menší názorové výměně se moderátor hosta zeptal, zda mu může položit otázku, a poslanec mu na to odpověděl velmi infantilně. Veselovský se proto odmlčel, a nakonec rozhovor ukončil.

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: to má dokonce ještě něco předtím a něco potom ↓ četl jste jednací řád poslanecké sněmovny ?

LV: jak kdy ↓

MV: ČETL jste ho ↓ nebo ne ?

LV: ano ↓

MV: ČETL ↓ to znamená že jste tam četl například v paragrafu třináct ↓ že disciplinární řízení lze zavést proti poslanci ↓ který svým projevem učiněným ve sněmovně ↓ nebo v senátu ↓ nebo v jejich orgánech urazí poslance ↓ senátora ↓ ústavního soudce ↓ nebo jinou osobu ↓ která má oprávnění zúčastnit se schůze sněmovny ↓ a jejich orgány ↓ ze zákona. . .

LV: NE ↓

MV: TO JSTE TAM nečetl jo !

LV: ne ↓ tohle mě nezajímalo ↓

MV: kdybyste četl ten jednací řád ↓ tak byste viděl ↓ že tam je tahleto situace úplně upravená !

LV: ale já to vím ↓ že ta situace je upravená ↓ ale mě to upravení nevyhovovalo ↓ protože v průběhu. . .

MV: JO TAKHLE ! VÁM NEVYHOVOUJE ↑ ta zákonná úprava !

LV: ano ↓ mě nevyhovuje ta zákonná úprava ↓

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

MV: když vám ho ocituju ↓ slibuju že budu zachovávat ústavu a zákony české republiky ↓ slibuju na svou čest ↓ že mandát budu vykonávat v zájmu všeho lidu ↓ a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí ↓ takže napadení řídicího sněmovny ↓ bylo podle vašeho nejlepšího vědomí a svědomí ?

LV: kde je napadení nějaké ? mohl byste mi to pustit ? chtěl bych vidět napadení předsedajícího schůze ↓

MV: máte pocit ↓ že když stojíte u místopředsedy hanzela ↓ že to není napadení ? [důrazný pohled + gesto prstem]

LV: ne ↓

MV: NE ? a jak vypadá napadení ?

LV: tak napadení ↓ vypadá úplně jinak ↓ na to jsou právě ty zákony kdy skutkovou podstatu musíte naplnit aby to bylo nějaké napadení ↓ nebo trestný čin ↓ já jsem. . .

MV: TOHLETO NENÍ NAPADENÍ ? [ukazuje prstem na zmíněné video]

LV: ne ↓

MV: to není napadení ↓

LV: ne ↓ to není napadení ↓ já jsem jenom mačkal knoflík ↓ my jsme se jenom pošťuchovali. . .

MV: ahááá ↑ pošťuchovali ↓

LV: ano ↓ přesně tak ↓

Porušení maximy souhlasu

MV: chápu to správně ↓ že zákony se nemusí dodržovat ?

LV: ne ↓ ne ↓ nechápete to správně ↓

MV: VY JSTE mi to před chvílí říkal ↓ zákony které vám nevyhovují ↓ jste říkal že nedodržujete ↓

LV: ne ↓ to jsem neříkal ↓

MV: TO JSTE ŘÍKAL !

MV: ODPOVÍDÁTE na něco ↑ na co jsem se rozhodně neptal !

LV: odpovídám na to ↓ na co jste se ptal předtím ↓

MV: TO V ŽÁDNÉM PŘÍPADĚ !

LV: to je to proč já to nějakým způsobem prodlužuji ↓ nebo něco takového ↓ já to neprodužuji ↓ nemám. . .

MV: na to jsem se neptal !

Porušení maximy účasti

MV: no tak jak víte že ↓ že je listina základních práv jako. . .

LV: nezlobte se na mě ↓ ale tak ústava je nejvyšší zákon v této zemi ↓ a listina. . .

MV: A JAK VÍTE ↓ když jste ho nečetl ↓ že jste ho neporušil ? ! [pohrdavý pohled]

LV: ústavu znám úplně celou ↓ vím. . .

MV: VY JSTE TO NEČETL ↓ ale víte ↓ že jste to neporušil ↓

LV: -----

MV: A ZÁROVENŤ ŘÍKÁTE ↑ že to co se vám nelíbí na těch zákonech ↑ tak prostě nebudete DODRŽOVAT ! [výrazná gesta rukou – rozhazuje rukama]

Porušení maximy fatické

MV: necháte mě položit vám otázku ?

LV: a tak jo výjimečně ↓ jsem takový medvídek ↓ tak to můžete zkusit ↓

MV: CO JSTE ? [udivený pohled]

LV: medvídek ↓

MV: to je //

LV: hezké že ?

MV: / tak s medvídkem to myslím ↓ nemá smysl ↓

LV: tak jak myslíte ↓

MV: mějte se hezky ↓ na shledanou ↓

LV: na shledanou ↓

Jak již vyplývá z výše zmíněných porušení konverzačních a zdvořilostních maxim, v tomto analyzovaném rozhovoru došlo rovněž k atakům na obě tváře hosta. Pozitivní tvář byla ohrožena neustálým skákáním do řeči, v tomto analyzované vzorku docházelo i k momentům, kdy moderátor i host mluvili současně a nebylo tak možno dialog řádně interpretovat. Jako další porušení pozitivní tváře byly klasifikovány otevřené urážky ze strany moderátora, různá obviňování, ale také ponižování. Negativní tvář hosta byla rovněž narušena, a to zejména vyjadřováním negativních emocí, ale také nejrozdílnějším poučováním a radami, které moderátor podával až agresivně.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: TAKŽE se necháte zvolit ↑ vy se necháte zvolit do instituce ↑ která má jednací řád ↓ který je zákonem ↓ a vy si ho nepřečtete. . .

LV: která má jednací řád ↑ který je zákonem a stejně jako absolutní většina mých kolegů ↓ si ho celý neprostuduje ↓

MV: a jaký to má smysl ↓ tam potom pracovat ?

LV: ten smysl je ten ↓ že vy můžete navrhovat zákony ↓ podávat pozměňovací návrhy ↓ můžete naplňovat volební program ↓ a k tomu nemusíte doslovně znát. . .

MV: K TOMU MÁTE I TEN JEDNACÍ ŘÁD ↑ poslanecké sněmovny ↓ abyste věděli ↓ jak se to dělá ↓ takže vy to vlastně nevíte ↑ jak se to dělá !

MV: takže jste poslanec ↓ který tvoří zákony a je líný si přečíst zákon ↓ který upravuje jednací řád sněmovny ↓

LV: asi máte pravdu ↓

MV: jste líný ↑

LV: já vím ↓ že nejenom jednou ↓ nebo že spolupracujete s danielou drtinovou ↓ nebo daniela drtinová spolumajitelka dévětévé (myšleno DVTV) ↓ společně s vámi ↓ která seděla ve správní radě nadace oupn sosájety fand praha (myšleno nadace Open Society Fund Praha) ↓ kterou založil právě soros. . .

MV: SOROŠ ↑

LV: no jako ta výslovnost je taková různá ↓ takže vy jste vlastně. . .

MV: no není ↑ je to stejně jako s tím zákonem ↑ stačilo by si ho přečíst a už byste ho možná nemusel porušovat ↑

Akty ohrožující negativní tvář

MV: PANE POSLANČE ↑ jestli nemáte chuť nebo čas odpovídat na moje otázky ↑ tak možná nemá smysl v tomto rozhovoru pokračovat !

LV: -----

MV: MOŽNÁ ↑ bychom se nemuseli oba navzájem trápit ↓ a můžeme to ukončit ↓

LV: já se netrápím ↓ já jsem úplně v pohodě. . .

MV: ALE JÁ NE !

LV: to je ale váš problém. . .

MV: NOO ↓ tak úplně ne !

LV: -----

MV: ROZUMÍTE NA ČEM ZAVÍŠÍ DIALOG OBOU ? ↑ že ti dva se poslouchají a reagují na to ↑ co říkají ↓

LV: VY jste mi zadal otázku ↓ na kterou jsem nestihl odpovědět ↓

MV: já jsem se vás zeptal ↓ jestli vám vaše právnička říká ↓ že nemáte dodržovat zákony

LV: a já vám odpovídám ještě na tu otázku ↓ kterou jste mi dal předtím ↓

Dílčí vyhodnocení

Po detailní analýze vybraného vzorku je možno konstatovat, že rozhovor s Lubomírem Volným byl až extrémně konfliktní povahy. V rámci tohoto interview došlo k porušení maximy kvality

a maximy relevance, ale rovněž také všech zdvořilostních principů. K útokům na obě tváře hosta docházelo ve velkém měřítku, častěji porušenou se ovšem jevila tvář pozitivní. Rozhovor byl plný útoků, agresivní rétoriky a urážek. Po zhlédnutí rozhovoru působí poslanec Lubomír Volný ve své funkci jako naprosto nekompetentní člověk, kterému jsou lhostejné všechny zákony, jež by jako zákonodárce měl dodržovat. Je však nutné podotknout, že veřejný obraz Volného nebyl příznivý již před samotným rozhovorem. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách níže.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	11x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	7x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	10x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	13x
<i>Maxima souhlasu</i>	8x
<i>Maxima účasti</i>	10x
<i>Maxima fatická</i>	1x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	29x
<i>Negativní tvář</i>	22x

2.6 Analýza rozhovorů s nepolitickými hosty

2.6.1 Berenika Kohoutová

V sedmém analyzovaném rozhovoru, který vedl Martin Veselovský, vystupuje zpěvačka a herečka Berenika Kohoutová. Řeč byla o jejích divadelních začátcích, ale také o rovnoprávnosti mezi muži a ženami a o kritickém postoji k sexuálnímu obtěžování, což jsou

témata, ke kterým se Kohoutová otevřeně hlásí. Dalším diskutovaným tématem byla její pěvecká kariéra. Rozhovor probíhal v poměrně přátelském duchu, i přesto ale došlo k porušení některých konverzačních a zdvořilostních maxim a k ohrožování obou tváří, a proto rozhovor není možno označit za kooperativní. Na základě provedené analýzy byly mezi narušené konverzační maximy zařazeny maxima kvality a maxima relevance. Je však třeba zdůraznit, že k jejich porušení docházelo pouze v omezené míře. V některých částech rozhovoru využil Veselovský při formulaci otázek ironii a rovněž metaforické vyjadřování, což je pro něj typické. Přestože ironie v daném kontextu nenesla znaky agrese či útočnosti, z hlediska maximy kvality by se její použití mělo považovat za potenciálně problematické. Ironicky laděné odpovědi v některých případech uváděly herečku do rozpaků. Maxima relevance byla narušena pouze v jediném případě, a to během diskuze o hereččiných divadelních rolích, konkrétně při zmínce o jejím ztvárnění Marty Kubišové. V této souvislosti Veselovský zařadil otázku týkající se války na Ukrajině. Ačkoli herečka na tuto otázku bez obtíží reagovala, z pohledu diváka mohlo jít o tematický odklon, jelikož předmětem rozhovoru byla její profesní dráha. Rovněž nebylo vhodné, aby do takového typu rozhovoru moderátor zařazoval politická témata. Po zodpovězení otázky se k tématu již dále nevraceli.

Porušení maximy kvality

MV: není vůbec zač ↓ co by byla první věc ↓ kterou byste udělala kdybyste se ráno probudila a zjistila ↓ že jste muž ?

BK: takhle no ↓ mě už to párkrát napadlo ↓ co bych dělala ↓ kdybych jako byla muž ↓

MV: VÝBORNĚ ! takže to máte promyšlené ↓ [smích]

BK: já si myslím ↓ že bych / ↓ to ne / nemám [z pohledu je možné vyčíst, že je v rozpacích] ↓ protože si myslím ↓ že to se nedá jako obsáhnout ↓ asi bych potřebovala víc času ↓ na to zjistit víc ↓ co bych takhle udělala ↓ hned ↓ hned jako ráno bych asi ↓ teda trošku zkontrolovala svoje tělo a zjistila co dělá ↓ to by byla taková moje první ↓ jako reakce ↓ [rozpačitý smích]

MV: doufám ↓ že jsem vám tou první otázkou nasadil brouka do hlavy ! [smích]

BK: dobrý ↓ já si to ↓ ještě dobře promyslím ↓

MV: chcete chvilku ? [smích]

BK: --- vlastně ↓ když ti chlapi teď prohlašují ↓ takový to ↓ to už ani nebudu moct jako ženský otevřít dveře ! tak zaprvý ↓ vopravdu neznám tolik lidí ↓ který by mě jako otevřeli dveře ↓ jako chlapy ↓ jakože by teda teď jako. . .

MV: ne ?

BK: ne ↓

MV: to si dám potom práci ↑ až budete vycházet ze studia ↑ abych vám je otevřel ! [smích]

BK: no ale že by teď jako museli všichni ↓ teda hrozně jako přestat jako ↓ jo s tím ↓ chudáci to opravdu ne ↓ a jako ↓ tak no ↓ jako je to taková / zvláštní doba ↓

Porušení maximy relevance

MV: jako ↓ v tom žádný rozpor není ↓ to prostě jsou role a hotovo ↓

BK: to jsou role no ↓ to jsou role ↓ tak je to takový ↓ že ta ↓ ta ↓ šíleně smutná princezna ↓ to je vlastně vopravdu že člověk hraje spíše tu princeznu ↓ nebo je to takový ↓ ale je to vtipný musím říct no ↓

MV: mám ↓ mám pocit že jsme vlastně jako dlouho jako společnost neměli možnost nějakým způsobem ozřejmit odvahu ↓ nebo možná i jako jednotlivci ↓ samozřejmě mnoho lidí ano ↓ ale prostě ty události které ↓ kterým jako čelila marta kubišová po šedesátém osmém ↓ to je trošku něco jiného ↓ s válkou na Ukrajině mám pocit ↓ že se to trochu jako změnilo ↓ to vnímáte nějakým způsobem ↓ že to na vás třeba nakladlo nějaké nároky ? jako jak se k něčemu postavit ? jako jestli něco udělat a nebo něco ne ?

BK: / vlastně musím říct ↓ že se mě to dotýká pořád v tom smyslu ↓ že ↓ že se občas tak jako zastavím najednou a řeknu si ↓ co by se stalo ↓ kdyby prostě tady najednou vedle mě vybuch barák ↓ a znamenalo by to že začala válka ≠

I přesto, že rozhovor probíhal v přátelském duchu, jak bylo uvedeno výše, došlo k porušení zdvořilostních principů, tentokrát však v malé míře. Nejvýrazněji byla porušena maxima taktu a šlechetnosti. K porušení došlo v momentě, kdy tématem rozhovoru bylo nevhodné chování ze strany mužů. Moderátor svými otázkami naznačoval, že ačkoli Kohoutová veřejně vystupuje proti sexuálnímu obtěžování, její způsob oblékání, který může být vnímán jako vyzývavý, je v určitém rozporu s jejími názory. Další oblastí, na kterou moderátor upozornil, bylo její stěžování si na nemístné poznámky kolegů, přičemž zdůraznil, že i přesto nadále působí

v daném divadelním souboru. Těmito otázkami Veselovský relativizoval její argumenty o tom, že by na pracovišti nemělo k sexuálnímu obtěžování docházet, a zároveň ji tlačil k odpovědi na citlivé téma, které zjevně nebylo pro herečku komfortní. Její výraz tváře naznačoval, že se nacházela v rozporu mezi deklarovanými postoji a skutečným chováním, což ji zjevně uvedlo do nepříjemné pozice. Těmito otázkami tedy Veselovský maximalizoval nároky kladené na herečku a obecně lze jeho otázky považovat za netaktní. Porušení maximy ocenění a skromnosti se vztahuje k obdobnému tématu, kterým je vyzývavé oblékání. Stejně jako v předchozím případě se moderátor ve svých otázkách snažil upozornit na nedostatky herečky. Pokoušel se naznačit, že ačkoli herečka veřejně vyjadřuje nesouhlas s obtěžováním ze strany mužů, její způsob oblékání, vnímaný jako vyzývavý, může takovému chování nechtěně napomáhat. V této části rozhovoru Veselovský na plazmové televizi ukazoval fotografii z akce, které se herečka účastnila. Na fotografii má na sobě průsvitnou halenku. I když je tato fotografie veřejně přístupná, její zobrazení v tomto kontextu lze považovat za tvář ohrožující. Tímto způsobem moderátor relativizuje vše, co herečka dosud v rozhovoru vyjádřila, a vrací ji zpět do obtížné situace. Mezi poslední dvě porušené maximy byla zařazena maxima účasti a maxima fatická. Obě zmíněné maximy byly v rozhovoru porušeny pouze jednou. Maxima účasti byla porušena v okamžiku, kdy se tématem diskuze stalo nevhodné chování mužů vůči Kohoutové, a ona vyjádřila, že jí toto chování vlastně přijde „normální“. Veselovský na tuto její reakci reagoval výrazem překvapení, doprovázeným nechápavým pohledem. Maxima fatická byla narušena v okamžiku, kdy rozhovor pokračoval diskuzí o jejím způsobu oblékání. Moderátor se zdál být znejistěn, když se ukázalo, že Kohoutová sama zpochybňuje své předchozí výroky, což jej vedlo ke krátké odmlce. Tuto pauzu později sama herečka vtipně okomentovala, když poznamenala, že se v situaci „ztratil“.

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

BK: no ↓ třeba je ↓ třeba těžké to vopravdu se týká toho divadla nebo té divadelní scény ↓ že já jsem přišla v osmnácti do divadla ↓ kde vopravdu bylo takový jako v tomhle divoký a jasný ↓ a hlavně jako jasně rozdaný tam a tam ↓ to že se prostě holce ↓ mladý herečce okomentuje zadek ↓ a ↓ a okomentuje to každý herec ↓ který kolem je ↓ který kolem ní projde na tom jevišti ↓ to bylo prostě úplně normální ↓ a mě to přišlo taky normální. . .

MV: pardon ↑ v jakém divadle jste začínala ?

BK: [smích – z výrazu tváře vyplývá, že jí je tato otázka není příjemná] nooooooooo ↓ ve studiu dva jsem začínala. . .

MV: a tam pořád hrajete ?

MV: když jdete jako ↑ opravdu možná pro někoho ↑ až vyzývavě oblečená ↓ tak to je pro vás ? nebo pro muže ? nebo jen tak ?

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: no ↓ a pak mám ještě jednu fotku ↓ a to je tahle [ukazuje prstem směrem na televizi]

BK: AHA [udivený pohled]

MV: co si vlastně. . .

BK: taky hezká. . .

MV: já jsem s ní úplně v pohodě ↓ co si představujete od muže ↓ jako když vlastně vás takhle jako uvidí ↓ nebo na fotce nebo tváří v tvář ? proto jsem se ptal ↓ jak daleko se semnou o tom chcete bavit ↓ jako jakou reakci vlastně čekáte ↓ která by byla v pohodě ↓ protože musím říct ↓ že vlastně je obtížné ↓ PRO MUŽE ↑ se vám dívat do očí. . .

Porušení maximy účasti

BK: [začervenání ve tváři] tam pořád hraju ano ↓ ano ↓ ale jako to bylo podle mě normální ↓ a je to normální ve všech divadlech nebo v týhle sféře ↓ a samozřejmě to nedělaj všichni ale ↓ bylo to prostě takový ↓ jako přijmi to ↓ to takhle prostě je ↓

MV: A VY JSTE TO PŘIJALA ? [nechápatý pohled]

BK: já jsem to přijala ↓ protože to je právě si myslím i to ↓ co je hrozně těžký ↓ to je těžký to nepřijmout ↓ a zvlášť když jste mladá holka ↓ která je ještě víc jako // ono je fakt strašně těžký s tím pracovat. . .

Porušení maximy fatické

BK: myslím ↓ že v prvý řadě pro mě jako asi ↓ vždycky se musím sama sobě nějak jako líbit ↓ musím na to mít náladu ↓ taky mě napadá že teď už to moc nedělám jako ↓ ale nevím asi po tý ↓ po tom porodu ↓ ale nebo nevím ↓ možná nejsem už tak // to je blbost no ↓ nevím ↓ nevím ↓ jak jsem to dlouho neudělala ↓ ale možná to nemá žádný důvod

↓ ale no tak v prvý řadě prostě kvůli tomu ↓ abych já zhodnotila ten svůj ↓ nějaký ↓ to svoje vzezření ↓ jakože to je dobrý ↓ že se mi to líbí ↓

MV: // já vlastně směřuji tam jako / jako jedna věc je v tomhle prostě vlastní jako nic ↓ jako ze strany muže nic nekomentovat ↓ prostě vlastně hlídat si prostě svoje reakce ↓ jako nenapsat nic žádnou reakci pod váš ↓ prostě pod váš status ↓ prostě na fejsbuku (myšleno Facebook) ↓ nebo na instagramu ↓ vlastně ↓ a ↓ a tak dále ↓ to je vlastně JEDNA cesta ↓ která je vlastně super bezpečná ↓ jako a pak ↓ kde je vlastně TO ?

BK: no ↓ vy se v tom ztrácíte ! [smích]

MV: no ↓ já jsem se v tom dávno ztratil ↓ to je v pohodě ↓

Pokud jde o narušení obou tváří Kohoutové, více ohrožena byla pozitivní. Veselovský ji ohrozil především přerušováním a skákáním do řeči, ale také otázkami, které lze považovat za nepřímě formulovaná obvinění. Příkladem může být situace, kdy moderátor vyjádřil naprosté nepochopení vůči tomu, proč si žena jejího postavení nechává líbit sexuální obtěžování na pracovišti. Negativní tvář moderátor narušoval nejen výzvami k odpovědi na citlivé otázky, ale i vyjádřením negativních emocí, které se týkaly její pěvecké kariéry. Veselovský přímo uvedl, že nechápe, proč zpěvačka jejího formátu považuje za vhodné natáčet takové „infantilní“ videoklipy, přičemž konkrétně narážel na její hudební hit „Dělám stojky“.

Akty ohrožující pozitivní tvář

BK: jo to mě napadlo a to je / to je samozřejmě důležitá věc ↓ že vono ↓ já nechci bejt žádněj jako mluvčí tohohle hereckýho prostředí ↓ jo ↓ ale vono prostě tam je to takový rozvolněnější obecně ↓ tam ↓ tam prostě se takhle trochu mluví ↓ ty lidi jsou mnohem kontaktnější takže je to takový ↓ jako je to takový přirozenější ↓ ale jako je fakt ↓ že já úplně jako nepůjdu za svým kolegou a neřeknu mu ↓ neřeknu mu to samozřejmě hlavně proto že nikdy neporodil ↓ ale třeba to ↓ co se dělo mě ↓ je že mi prostě řekl jako ↓ ty seš fakt po tom porodu ↓ to je fakt jako super ↓ a to já bych jako ↓ já bych ↓ proč bych to někomu jako nějakýmu chlapovi měla říkat. . .

MV: o to víc ↑ mi přijde jako pro mě vlastně úplně až skoro nepochopitelné ↑ že vy už jako dospělá žena ↑ prostě s velkými zkušenostmi ↑ máte dítě ↑ prostě to znamená prožila jste si jako spoustu věcí ↑ takže vlastně ↑ prostě říkáte že se prostě občas necháte plácnout po zadku !

BK: no ↓ [výmluvný pohled]

Akty ohrožující negativní tvář

*MV: to by mě zajímalo ↓ co jednou řeknete svojí teď tři leté dceři jako v tomhle ohledu
↓ co ji poradíte ↓*

BK: no jestli bude stejně divoká jako já ↓ tak to bude dost těžký ↓

*MV: ve smyslu toho ↓ co jí řeknete jako ↓ chod' v opravdu krátké minisukni ↓ chod'
v opravdu obtaženém tričku ↓ ale musíš vlastně anebo nemusíš akceptovat že na tebe
boudou pískat ↓ támhle kopáči ve výkopu ↓ že v tramvaji na tebe někdo bude prostě civět
a spoustu dalších ↓*

BK: NO a pískám já na chlapa ↑ kterej jde v šortkách po ulici ?

*MV: fěr inaf (myšleno fair enough) ↓ jako naprosto ↓ to by bylo zvláštní ↓ já nevím ↓
pískáte ↑ teda vlastně se musím zeptat ↓*

*MV: no a na tom mě vlastně zajímá v podstatě jediná věc ↓ jak se vůbec může stát že
někdo natočí ↓ jako myslím s geniálním hudebníkem emilem viklickým jako celé album
berenika mít džes (myšleno hudební album Berenika meets jazz) ↓ a potom s Jiřím
Burianem mladším prostě natočí tohle ↓ [ukazuje na její hudební videoklip]*

*BK: to je to ↓ na co já teď narážím strašně moc ↓ protože jsem začala až teď nějak
i uchopovat tu svojí hudební ↓ nechci říct kariéru ↓ jako možná cestu a uvědomila jsem
si ↓ že jsem strašně jako variabilní ↓ že se mi líbí strašně moc ↓ žádnou ↓ že mi vůbec
že nejsem vůbec jako vyhraněná ↓ a že bych trošku i potřebovala říct ↓ co opravdu chci
dělat a co bych měla dělat ↓ a je to vlastně takový zvláštní jako rozpor i tím ↓ že jsem
herečka ↓ tak si fakt vyzkouším strašně moc těch věcí ↓ a pak se trochu blbě hledám
sama sebe. . .*

MV: a teď momentálně jste jako ztracená ? nebo teďka víte plus minus kam ?

Dílčí vyhodnocení

Na základě analýzy rozhovoru s Berenikou Kohoutovou, založené na cílené excerpci, tento rozhovor není možno považovat za výrazně konfliktní, samozřejmě jej není možno označit ani jako kooperativní, protože zde docházelo k porušení některých konverzačních maxim, zdvořilostních principů a k útokům na obě tváře, porušení se v tomto případě objevilo pouze

v menší míře, než je tomu u hostů politického zaměření. V tomto konkrétním rozhovoru byla porušena maxima kvality, relevance, taktu, šlechetnosti, ocenění a skromnosti, účasti a fatická maxima. Z hlediska aktů ohrožujících tvář byla více ohrožena tvář pozitivní. Po zhlédnutí rozhovoru herečka na publikum může působit jako někdo, kdo zastává jisté postoje, které ale v reálném životě nedodrжуje. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách níže.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	3x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	1x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	4x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	3x
<i>Maxima souhlasu</i>	0x
<i>Maxima účasti</i>	1x
<i>Maxima fatická</i>	1x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	12x
<i>Negativní tvář</i>	5x

2.6.2 Anna Šulcová

Osmý analyzovaný rozhovor vedl Martin Veselovský s influencerkou Annou Šulcovou, která v rozhovoru vystupovala společně se svým kolegou Jakubem Gulabem. V rámci intencí této práce byla pozornost zaměřena pouze na dialog mezi Šulcovou a Veselovským, rovněž byl pro následnou finální statistiku vypočítán čas, ve kterém odpovídala pouze Šulcová (zhruba šestnáct minut). Tématem rozhovoru byla videa, která na sociálních sítích tyto dva mladí lidé sdíleli. Jednalo se o představení prostor Strakovy akademie a následně také o poměrně

kontroverzní kampaň z doby koronavirové pandemie, která byla zaměřena na vyvracení dezinformací, očkování a nošení roušek. Rozhovor je možno označit jako nekooperativní, protože v něm docházelo (i když v menší míře) k porušování principů kooperativní komunikace. Maxima kvality byla porušena pouze dvakrát, a to prostřednictvím ironického tónu moderátorových otázek, kterými dal Šulcové najevo, že videa, jež měla sloužit jako promo k představení Strakovy akademie a zároveň přiblížit divákům atmosféru a fungování tohoto místa, ve skutečnosti neplnila svůj účel, protože se z nich diváci mnoho informací nedozvěděli. Maxima relevance byla porušena, když se tématem rozhovoru stal neúspěch kampaně zaměřené na nošení roušek a očkování. Moderátor najednou začal mluvit o případné spolupráci s Andrejem Babišem, i přes to že jeho jméno Šulcová ani nezmiňovala. Šulcová na tuto otázku reagovala s překvapeným výrazem, zřejmě sama nepochopila, proč moderátor o bývalém premiérovi mluví. Na diváka tato otázka mohla působit jako snaha influencerku zdiskreditovat.

Porušení maximy kvality

MV: PARDON ↑ co jsme se dozvěděli o činnosti úřadu vlády z tohoto videa ?

AŠ: viděli tam ty prostory ↓ aspoň aby viděli ↓ jako aby si to dokázali nějakým způsobem spojit ↓ hlavně ne všude se tam může natáčet ↓ tam jsou určitá místa ↓ kde se jenom může natáčet ↓ to je třeba ta místnost u masaryka ↓ které se tak říká ↓ koukali jsme tam na ty státní symboly ↓ které jsme tam ukázali a zbytek prostor. . .

MV: dobře ↓ ať to nazveme jakkoliv ↓ jestli intro přímo tomu účtu nebo intro celé kampaně ↓ považujete tu kampaň za úspěšnou ? [tázavý pohled]

AŠ: tak pokud oddělíme tady tohle video ↓ tak že jenom tu kampaň těch sedmi našich videí které jsme vypracovali s vědci ↓ které vidíte tady ↓ a s odborníky ↓ tak si myslím ↓ že jsme odvedli tu nejlepší práci kterou jsme mohli ↓ snažili jsme se abychom předali podložené relevantní informace ↓ ale velkou část samozřejmě těch videí tvoří právě ti vědci ↓ my jsme jenom takoví prostředníci ↓ kteří to komunikují. . .

MV: A PARDON ↓ považujete ji za úspěšnou ?

Porušení maximy relevance

MV: mimochodem ↓ nechtěli jste spolupracovat přímo s andrejem babišem ?

AŠ: tohle je čistě apolitický záměr ↓ který jsme měli ↓ není to žádná vládní kampaň ↓ nemá to nic společného s vládou nebo s nějakou politickou stranou ↓ my jsme chtěli pomoci ↓

MV: ale ministr zdravotnictví tam je ↓

AŠ: ano, ale. . .

MV: máte pocit že premiér nedělá rozhodnutí ↓ muž který se téměř a možná ještě stane člověkem ↓ který bude řídit celé očkování ?

AŠ: ano ↓ ale není odborník na jednotlivá témata která jsme ve videích komunikovali ↓ takže proč bychom tam měli mít andreje babiše ? ≠

I zdvořilostní maximy byly v rozhovoru porušeny, ačkoli v omezené míře. Maxima ocenění a skromnosti byla porušována, když moderátor poukazoval na nedostatečnou informovanost a neschopnost Šulcové zvládnout tak rozsáhlou kampaň; tím zdůrazňoval její nedostatky a do jisté míry ji i kritizoval. Příkladem je moment, kdy se rozhovor zaměřil na způsob, jakým se snažili kontaktovat osoby, které chtěli zahrnout do videa. Veselovský naznačil, že nebyli schopni si tyto kontakty zajistit. Dále kritizoval jejich přístup k tématu v situaci, kdy v České republice denně umíralo mnoho lidí na covid, a oni se rozhodli kampaň pojmout v odlehčeném, vtipném tónu, což považoval za nevhodné. Tato kritika se zaměřila na fotografii, na které se Šulcová, Gulab a tehdejší ministr zdravotnictví Jan Blatný usmívali. Moderátorově kritice neunikla ani samotná kampaň proti dezinformacím. Maxima taktu a šlechetnosti byla narušena v částech rozhovoru, v nichž moderátor zpochybňoval přínosy kampaně proti dezinformacím, již Šulcová sama prezentovala jako úspěšnou. Veselovský upozornil jak na její neznalost definice dezinformace, tak na konkrétní chyby, které společně s Gulabem v rámci celé kampaně učinili. Šulcová přitom vstupovala do rozhovoru s předpokládanou výhodou – domnívala se, že kampaň proběhla bez zásadních nedostatků. Kontroverze související s danou kampaní vznikla poté, co Šulcová nejprve na svém profilu publikovala video, v němž sledujícím představovala prostory Strakovy akademie. Následně zveřejnila druhé video, které již přímo tematizovalo kampaň zaměřenou na boj s dezinformacemi. Publikum si proto oba výstupy spojilo a vyvodilo, že první video bylo součástí vládní kampaně, což Šulcová popírala. Podle jejího vyjádření šlo o nevhodné načasování a kampaň týkající se covidu tedy nebyla vládní kampaní. S touto skutečností souvisí rovněž porušení další maximy, a to maximy souhlasu. Veselovský totiž reagoval na předchozí tvrzení Šulcové, v němž uvedla, že video ze Strakovy akademie mělo sloužit jako úvod ke kampani o dezinformacích. S tímto výrokem ji posléze konfrontoval,

zatímco ona popřela, že by mezi oběma videi existovala přímá souvislost. V tomto momentě mezi nimi došlo k výraznému nesouhlasu.

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: a pardon ↑ já vás vůbec nechci podceňovat ↑ ale vy jste si nedokázali sehnat kontakty ↑ nebo se dovolat těmhle lidem ?

AŠ: třeba panu kuvajtovi ten je z oksfordu (myšleno Oxford) ↓ tak tomu jsme se ani nedovolali protože je v anglii ↓ takže se s námi nemohl spojit ↓ ale taky jsme ho vlastně do těch videí chtěli ↓

MV: no ↓ ale není tam ↓

AŠ: no není tam ↓ protože je v oksfordu (myšleno Oxford) ↓ a my jsme právě ↓ my jsme právě původní. . .

MV: no ta otázka ↓ jestli jste uvažovali o tom ↓ jestli takto pojaté fotky jsou jako ↓ tím správným marketingovým nástrojem ?

AŠ: my jsme nechtěli nějak spojovat nějakou úmrtnost lidí tady s naší kampaní proti dezinformacím ↓ my jsme jen čistě chtěli lidem říct ↓ hele teď je opravdu potřeba jako něco dělat ↓ podívejte se my jsme se dokázali spojit i tady s těmi lidmi ↓ co jsou takhle výš a jsou ochotní ↓ jsou ochotni nás vyslechnout ↓ a jsou ochotní vlastně nám i pomoci ↓

MV: a pardon ↓ vy jste neříkali těm lidem ↓ že se má něco dělat ↓ vy jste ↓ vy jste v těch videích vyvraceli nějaké houksy (myšleno hoaxy) nebo dezinformace ↓ které se týkají očkování ↓

AŠ: no ano ↓ ale tak samozřejmě ↓ já třeba na svých osobních profilech ještě předtím než tohle šlo ven ↓ tak jsem říkala že se chystá nějaký projekt ↓ že jsem z toho nadšená ↓ to jsem třeba komunikovala. . .

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

MV: jasně ↓ ale to jsou poměrně citlivé věci ↓ protože když něco takového nazvete dezinformací ↓ tak to vypadá ↓ že to někdo prostě proti vám vyrobil ↓ ale to byla VAŠE CHYBA ! to jste před chvílí uznala. . .

AŠ: naše chyba možná byla to ↓ a to uznávám ↓ že ten tajmink (myšleno timing) nebyl přesný ↓ měli jsme to video ↓ teda to co není součástí kampaně které se celou dobu komunikuje jako součást kampaně ↓ měli vydat zároveň s těmi co už ↓ co je těch sedm videí které jsou součástí kampaně ↓

AŠ: no oni si myslí ↓ že je to nějaká vládní kampaň ↓ bohužel ale to žádná vládní kampaň není ↓

MV: a VY jste neudělali chybu ?

AŠ: my jsme udělali možná jak jsem říkala chybu v tom ↓ že je to špatně načasované ↓ že to první video ze strakovky ↓ které opakují zase ↓ není součástí kampaně ↓ mělo být zároveň s těmito co už jsou ta samotná kampaň ↓

Porušení maximy souhlasu

MV: s touhle kampaní to nemá nic společného ?

AŠ: s touhle kampaní to nemá nic společného ↓ to je jenom čistě ta kampaň ↓ čistě sedm videí které vyvrací dezinformace o očkování ↓

MV: mám pocit že jste říkala ↓ že je to v rozhovoru na klabhauzu (myšleno Clubhouse) ↓ že je to takové intro do té kampaně !

AŠ: ne ↓ neříkala ↓

V rozhovoru s Annou Šulcovou došlo rovněž k atakům na obě tváře, přičemž více zasažena byla tvář pozitivní. Ataky byly ze strany moderátora realizovány převážně hojným přerušováním a skákáním do řeči, nicméně zaznamenán byl i jeden případ ponížení. Ohrožování negativní tváře ze strany moderátora se projevovalo především prostřednictvím vyjadřování negativních emocí, které mohly na publikum působit jako snaha staršího účastníka rozhovoru (tedy Veselovského) mentorovat mladšího, čímž Šulcovou postavil do nevýhodné pozice. Za atak narušující negativní tvář je možno také považovat výzvy k odpovědím, které byly pro Šulcovou očividně nekomfortní, a dokonce na ně nepodala explicitní odpověď.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: TAKŽE ↑ vy jste potřebovali kontakty a zároveň říct ↑ spolupracujeme s úřadem vlády aby ti lidé jako vy ↓ třeba pan ministr blatný anebo pan smejkal ↓ pan hel ↓ nebo pan prymula říkali dobře ↓ budu s vámi mluvit protože za vámi stojí úřad vlády ↓

AŠ: to taky ↓ vlastně jsme psali textové zprávy těm různým ještě lidem ↓ a třeba nám ani neodpověděli a potom jsme právě získali kontakty od úřadu vlády na jednotlivé vědce ↓ a i oni je informovali o tom ↓ že my je budeme oslovovat ≠

MV: já se vám omlouvám ↓ ale to vypadá jako kdybyste nebyli dospělí !

AŠ: jsme dospělí ↓ ale tak spoustu lidí se tady těchlectěch vážených lidí bojí ↓ že jsou velmi seriózní ↓ což oni jsou ↓ ale zároveň jsou to opravdu jenom lidi a jsou velmi lidští ↓ a tím že za nima jsme přišli jako mladí lidé tak jsme udělali. . .

MV: jak přesně to funguje ↓ když dva lidé jakoby s něčím takovým kontaktují úřad vlády ?

AŠ: no tak funguje to úplně normálně ↓ oslovíte je a buď nás mohli. . .

MV: A TO JE JAK ?

AŠ: to je jak ? chcete konkrétně kdo s kým jak komunikoval asi že ?

MV: já jsem nikdy v tomhle ohledu úřad vlády neoslovoval ↓ jenom čistě novinářsky ↓ ale takhle ne ↓

Akty ohrožující negativní tvář

MV: já se moc omlouvám ↓ zajímá mě jestli vám někdo rozmlouval to abyste točili na úřadu vlády ↓

AŠ: nerozmlouvali nám to jakože ↓

MV: to znamená ↓ že pan premiér vlastně neříká pravdu ?

AŠ: tady se budeme točit na tom co řekl pan premiér ↓ což vůbec nemá nic společného s naší kampaní proti dezinformacím ↓

MV: můžu se vás zeptat jestli třeba fotografie s panem ministrem blatným ↓ kterou máme i ve větším vydání procházela schvalovacím procesem ?

AŠ: my jsme se tam s ním fotili ↓ a my máme i vážnou variantu této fotky ↓

MV: já věřím ↓ že máte i jiné varianty ale ven šla tahle ↑

AŠ: ven šla tahle ↓ my jsme jim ↓ my jsme mu ho ukazovali ↓ tu fotku ↓ pardon ↓ jsme ukazovali a říkali jsme hele my jsme mladí chceme to udělat trošku zábavně ↓ trošku ↓

MV: něco podobného jste říkala na debatě na klabhazu (myšleno Clubhouse) ↓ protože tam jste říkala že do toho lidi budou tahat politiku a politické názory ↓ to vás opravdu NENAPADLO když jste předpokládám ↓ se chystali uzavřít smlouvu s úřadem vlády ?

AŠ: nenapadlo nás to ↓ jak říkám ↓ teď už je tady taková otázka spíš morální ↓ my tady chceme šířit nějakou osvětu ↓ chceme tady lidem zabránit nějakých dezinformací proti očkování ↓ my tady nechceme mít nic společného s vládou a žádnou politickou stranou ≠

Dílčí vyhodnocení

Detailní analýza rozhovoru s Annou Šulcovou ukázala, že v jeho průběhu došlo k porušení vybraných konverzačních a zdvořilostních maxim, stejně jako k ohrožení obou komunikačních tváří. Míra těchto porušení však byla relativně nízká. Na základě kritérií kooperativní komunikace nelze rozhovor označit za plně kooperativní, avšak nelze jej rovněž definovat jako vysoce konfliktní. Z konverzačních maxim byly porušeny maximy kvality a relevance. Ze zdvořilostních principů pak maxima taktu a šlechetnosti, maxima ocenění a skromnosti a maxima souhlasu. V souvislosti s ohrožením tváře byla výrazněji narušena pozitivní tvář. V důsledku průběhu rozhovoru může Šulcová na diváka působit jako málo zkušená a nepřipravená osoba, která se neuváženě zapojila do realizace kampaně, aniž by dostatečně porozuměla jejímu rozsahu a důsledkům. V průběhu rozhovoru se snažila vysvětlit a obhájit své postupy, nicméně tyto snahy nebyly z hlediska přesvědčivosti úspěšné. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách na následující stránce.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	2x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	1x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	3x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	4x
<i>Maxima souhlasu</i>	1x
<i>Maxima účasti</i>	0x
<i>Maxima fatická</i>	0x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	10x
<i>Negativní tvář</i>	5x

2.6.3 Olga Štrejbarová

Devátý analyzovaný rozhovor vedl Martin Veselovský se spoluzakladatelkou platformy Donio, novinářkou a autorkou charitativních projektů Olgou Štrejbarovou. Hlavním tematickým okruhem diskuze byl odchod Štrejbarové z platformy Donio, přičemž rozhovor se primárně zaměřoval na fungování této platformy, způsob jejího financování a související aspekty. Dalším výrazným tématem byla rovněž kontroverzní sbírka určená pro rodinu tragicky zesnulého psychologa Radka Ptáčka. Tento rozhovor se z hlediska celkové dynamiky jevil jako nejméně konfliktní ze všech analyzovaných a s výjimkou několika porušení konverzačních maxim, zdvořilostních principů a mírných ataků ohrožující tváře hosta jej lze s jistou mírou rezervy považovat za kooperativní. Jak však již bylo výše uvedeno, ani tento rozhovor se neobešel bez dílčích komunikačních porušení. Jedinou porušenou konverzační maximou v tomto rozhovoru byla maxima kvality. Moderátor při formulaci svých otázek opětovně využil metaforických výrazů a ve své řeči uplatnil ironii, konkrétně v pasáži, kdy Štrejbarová hovořila o sbírce

zřízené pro určitou rodinu na základě žádosti jejich souseda. Štrejbarová v daném momentu ne zcela přesně formulovala svou výpověď, moderátor to využil a zareagoval na ni ironickým způsobem, který byl z hlediska komunikační situace nadbytečný. V rámci dalších konverzačních maxim již k žádnému dalšímu porušení nedošlo.

Porušení maximy kvality

OŠ: --- že je to osobní přístup ↓

MV: ten osobní přístup no ↓ a pak jsou tady platformy které ten přístup mají méně osobní protože to prostě ↓ nechci říkat jako baťa cvičky ↓ ale prostě jako je to firma ↓ prostě firma ↓ a na tom je něco jako v principu špatného ?

OŠ: tak vidíte ↓ jak to pak dopadne co jsem zmiňovala ty sbírky ↓

MV: přiznám se ↓ že nevím detaily ohledně té sbírky ↓ která se týká těch respirátorů a ventilátorů ↓

OŠ: jestli by s tím souhlasil ↓ ale je to český producent který vlastně bydlí vedle té rodiny ↓ to byla tuším sbírka na míšu no ↓ je to soused on ví jak to tam je a jestli je to potřeba ↓ tak volal že. . .

MV: SOUSEDA ví ↑ jestli je to potřeba ? [posměšný pohled]

*OŠ: * asi nebyl jediný ↓ no řekněme že těchto podnětů bylo víc ↓ a donio to vědělo že to je problémová sbírka protože se hodně často k tomu lidi vyjadřovali aj ↓*

MV: ten termín problémová sbírka by mě vlastně zajímal jako ↓ než tahle sbírka byla zrušená tak jako přispělo necelých čtyři tisíce lidí ↓ to znamená necelým čtyřem tisícům lidí to stálo za to ↓ tam prostě poslat nějaké peníze ↓ jako ↓ já jako vím že to jako z určitého pohledu třeba někomu může přijít jako že to někdo nemá mít nebo má mít ↓ ale vlastně jako ta sbírka je přece dobrovolná záležitost ↓

V tomto rozhovoru došlo k porušení pouze dvou zdvořilostních maxim, a to maximy ocenění a skromnosti a maximy taktu a šlechetnosti. První z nich byla porušena ve chvíli, kdy se rozhovor týkal fungování platformy Donio. Štrejbarová v této souvislosti vyjadřovala nespokojenost se způsobem, jakým je na platformě nakládáno s finančními prostředky. Moderátor však upozornil na skutečnost, že sbírka Znesnáze, kterou Štrejbarová uváděla jako

příklad efektivního a transparentního hospodaření, ve skutečnosti funguje na totožném principu jako Donio. Tím poukázal na její nedostatečné porozumění problematice. K porušení dané maximy docházelo rovněž v okamžicích, kdy Štrejbarová popisovala svůj odchod z platformy. Moderátor oponuje, že ačkoli Štrejbarová svou nespokojenost opakovaně vyjadřuje, sama uvádí, že rozhodnutí odejít bylo jejím vlastním svobodným krokem. Maxima taktu a šlechetnosti byla narušena ve chvíli, kdy moderátor naléhal na odpověď týkající se obecného fungování charitativních platform. V této souvislosti podotkl, že sama Štrejbarová zjevně nevěří, že tyto platformy fungují transparentně a bez ziskových motivací ze strany jejich provozovatelů. Štrejbarová přitom do rozhovoru vstupovala s předpokladem, že charitativní organizace fungují primárně ve prospěch lidí, nikoli zisku. Veselovského otázka tento předpoklad zpochybňuje a zároveň reflektuje obecně známý fakt, že ne všechny organizace tohoto typu fungují výhradně neziskově.

Porušení maximy ocenění a skromnosti

OŠ: mám tu zkušenost díky tomu že slyším zpětnou vazbu od lidí ↓ kteří si tam založili sbírku ↓ nejsou to jenom běžní lidé ale jsou to třeba i známé osobnosti které mi volají ↓ protože tenkrát jsme spolupracovali a ptají se mě co se děje ↓ co je špatně ↓ že soused staví dům pro dceru která ↓ na kterou mají založenou sbírku a vůbec tu pomoc nepotřebují ↓ a tak se to jakoby schází hlavně od těch dárců ↓ samozřejmě kteří přicházejí ↓ na nesnázi kam jsem přišla po rodičovský. . .

MV: to je vlastně abych tak řekl ↓ konkurenční platforma ↓

OŠ: můžeme to tak nazvat ↓ ale je to neziskovka ↓ teda a o ni píší právě o tom. . .

MV: PARDON ↑ technická ↓ donio není neziskovka ?

MV: jo ↓ potřeboval bych vysvětlit některé věci jako třeba když říkáte ↓ a psala jste to nakonec i v tom článku ↓ že jste byla pod nějakým tlakem ? byla jste nakonec nebo jste kývla na to ↓ že se zbavíte svého podílu v té společnosti ?

OŠ: hlupák já vím ↓

MV: NENE ↓ to jako ↓ bože můj ↓ kdo jsem já abych tohleto hodnotil ↓ ale jako vy jste na to kývnout nemusela ↓

OŠ: nemusela ↓

MV: tak proč jste kývla ?

OŠ: no ↓ protože já nejsem obchodník ↓ to je moje největší chyba asi v celém tom procesu ↓ já nejsem obchodník a jsem velmi důvěřivá ↓ tudíž když mi můj parťák se kterým jsme něco vypíplali od malička řekne ↓ tak já mu věřím a už si to neověřuju ↓ to jak na mě pak líba řval do telefonu ↓ a libor nikdy neřve ↓ on je neskutečně laskavý člověk. . .

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

MV: vy máte evidentně pochybnost ↓ jestli jsem to pochopil i z toho ↓ jako z té počáteční debaty o financování donia ↓ tak máte určité pochybnosti o tom ↓ o tom jestli je to neziskovka ↓ já vím že to není neziskovka jako po právní formě ale jako nezisková organizace podle toho co je napsané v jejich pravidlech ↓ že se mají vlastně peníze utržené například skrz dýška reinvestovat zpátky ↓ jak vyplývá z našich stanov jsme zavázáni veškerý přebytek reinvestovat do podpory veřejně prospěšných projektů ↓ zisk není určen k odměňování společníků a nikdy z něj nebudou osobně benefitovat ↓

OŠ: a máte nějaký důkaz ?

MV: to myslím / a vy tomu nevěříte vlastně úplně ↑ že to ↑ že to tak dobře ↓ že to takhle dělají !

OŠ: každé kdo má čistý svědomí a dělá svoji práci jak má ↓ tak přece vydá regulérní výroční zprávu ↓ aby ti lidi měli zpětnou vazbu a mohli si to všude ↓ kde jsem kdy pracoval nebo s kým jsem spolupracoval ↓ tak to považuje za naprostou samozřejmost ↓ když máte čisté svědomí tak to prostě uděláte ↓ buď to neumíte to jjedna věc ↓ tak to neuděláte a uděláte radši nějaký núsletr (myšleno newsletter) . . .

MV: jakože ↓ to neumíte ↓ neumíte vyrobit výroční zprávu ?

Ačkoli byl tento rozhovor výše klasifikován jako poměrně nekonfliktní, v některých momentech přesto došlo k ohrožení tváří hosta. Výrazněji byla narušena pozitivní tvář. K jejímu narušení došlo zejména v pasážích, kdy Veselovský vyjádřil nepochopení toho, proč se Štrejbarová začala zabývat fungováním platformy Donio a způsobem jejího financování až po téměř pěti letech. Narážel přitom na článek, který Štrejbarová publikovala právě s tímto záměrem. Moderátor dále naznačoval, že by její kritika mohla být motivována osobní křivdou či závistí, a do určité míry ji z toho také nepřímě obviňoval. K porušování pozitivní tváře

přispívalo rovněž občasné skákání do řeči ze strany moderátora. Negativní tvář byla v rámci rozhovoru narušena pouze v omezené míře, a to zejména prostřednictvím vyjádření negativní emoce moderátorem. Ten v jedné z otázek záměrně poukázal na možnost, že za jednáním Štrejbarové může stát závist vůči tomu, kam se platforma Donio pod vedením jejích bývalých kolegů posunula. Tato otázka působila na publikum poměrně konfrontačně a mohla být vnímána jako provokativní.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: jako to nějaký status napsaný na fejsbuku (myšleno Facebook) ↓ a potom nějak ZMĚNĚNÝ ↓ to znamená jako čím je motivováno že po těch pěti letech jste se dostala k tomu ↓ že jste napsala na svůj blog ten článek ?

OŠ: protože když se ten dopad ↓ ono se to možná jako ani nezdá ale má to obrovský jako dopad na neziskovky kterým prostě ty lidi ↓ jednak jak jsme mluvili o tom že říct si o pomoci je těžký ↓ a teďka o to těžší ≠

MV: chápu ↓ ta moje otázka ↓ ta moje otázka ještě byla taková jestli prostě ↓ jestli vlastně jako ve vás není jako nějaká křivda ?

OŠ: no tak jako určitě. . .

MV: ZAPŠKLOST ↓

OŠ: kdyby to bylo až tak ↓ já jsem opravdu ↓ já tady nechci víst žádnou osobní válku určitě ne ↓ já mám davida vlastně jako člověka strašně moc ráda ↓ jakoby jsme spolu prožívali neuvěřitelný čas ↓ my jsme se tak tlemili když jsme vymýšleli jenom ten název ↓ to bylo ↓ ten start byl úžasný ↓ já vidím ten zlom ve chvíli kdy přišel do toho ten investor ↓ což samozřejmě bylo fajn a potřebovali jsme to ↓

Akty ohrožující negativní tvář

MV: slyšel jsem všechny vaše argumenty jako přesto se musím zeptat ↓ jako kdybych ↓ protože donio je v tuhle chvíli oproti době před pěti lety ↓ tak je teď vlastně jako nějakým způsobem hodně známá organizace v oblasti kraft faundingu (myšleno crowdfunding) ↓ vybírání peněz vlastně a tak dále je otázka jestli na sociálně potřebné nebo i na jiné a tak ↓ není vlastně vaše kritika motivována i tím že vidíte ↓ kam to váš kolega se kterým jste to vlastně zakládali ↓ jako kam to dovedl. . .

OŠ: SI MYSLÍTE ŽE MU ZÁVIDÍM ? !

MV: PROTOŽE jako dovedl to pod velkou investorskou firmu a jsou vlastně poměrně velcí. . .

Dílčí vyhodnocení

Podrobná analýza tohoto rozhovoru ukázala, že ačkoli zde docházelo k porušování konverzačních a zdvořilostních maxim i k narušení obou typů tváří, bylo toto porušování ve srovnání s jinými analyzovanými rozhovory velmi mírné. Přesto nelze tento rozhovor označit za plně kooperativní. Z hlediska konverzačních maxim byla narušena především maxima kvality. V oblasti zdvořilostních principů byly porušeny maximy ocenění a skromnosti a rovněž taktu a šlechetnosti. Z hlediska teorie tváře byla více ohrožena tvář pozitivní. Veřejný obraz Olgy Štrejbarové však neutrpěl výraznější újmu. Na základě sledování rozhovoru si divák může vytvořit dojem, že její kritika platformy Donio je částečně motivována osobními pohnutkami, zejména závisí, neboť platforma se po jejím odchodu velmi rozvinula. Je však třeba dodat, že Štrejbarová na řadu výpadů ze strany moderátora reagovala obratně a své postoje se snažila obhájit věcnými a promyšlenými argumenty. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách níže a na následující stránce.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	3x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	0x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	2x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	3x
<i>Maxima souhlasu</i>	0x
<i>Maxima účasti</i>	0x
<i>Maxima fatická</i>	0x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	9x
<i>Negativní tvář</i>	2x

2.6.4 Dominik Duka

Dalším analyzovaným rozhovorem, v pořadí desátým, byl rozhovor Martina Veselovského s kardinálem a bývalým pražským arcibiskupem Dominikem Dukou. Diskuze se zaměřovala především na postavení církve ve společnosti, ale také na téma porušování lidských práv a svobod (podle kardinála Duky k němu v České republice dochází). Mezi další obsáhle diskutovaná témata patřilo manželství pro všechny a rovněž kontroverzní zahájení Letních olympijských her v Paříži v roce 2024, ale také křest knihy bývalého prezidenta Miloše Zemana. Tento rozhovor vzhledem k jeho průběhu není možno označit za kooperativní, není ale možno o něm uvažovat ani jako o konfliktním. Je nutné podotknout, že v rozhovoru docházelo ke konfliktním momentům, například tehdy, když sám host požádal moderátora o jeho předčasné ukončení, protože jej rozhořčily moderátorovy názory na umělecké ztvárnění Poslední večere, jež bylo součástí zahajovacího ceremoniálu zmíněných olympijských her. V porovnání s ostatními analyzovanými rozhovory ale tento nebyl pouze konfliktní povahy. Maxima kvality byla moderátorem porušena zejména ve formulaci některých otázek, které často obsahovaly metaforická vyjádření, rétorické otázky a měly silně ironický až sarkastický podtón. Prostřednictvím těchto ironických otázek byl respondent opakovaně stavěn do nevýhodné pozice, což mohlo v očích diváků působit dojmem, že se jej moderátor snaží znevážit. K porušení maximy relevance došlo v pasáži, kdy byla tématem rozhovoru otázka manželství pro všechny. Moderátor se neustále snažil odbíhat od tématu a „nadhazoval“ tuto zmíněnou tematiku. V momentě, kdy kardinálovi došla trpělivost, se pokusil změnit téma a sám moderátora upozornil na fakt, že tato témata nebyla předem stanovena jako součást rozhovoru. Tím signalizoval, že si nepřeje pokračovat v této linii rozhovoru a preferuje posun k tématu jinému, a rovněž tím naznačil, že moderátor od tématu odbíhá.

Porušení maximy kvality

MV: tak jinak ↓ tak já tu otázku změním ↓ na jaké straně mříží ve vašem vidění jsme ?

DD: nyní ? tak musím říci že jako cítím ↓ já osobně v tom smyslu ↓ že jsem byl zbaven určitých povinností ↓ a tak se cítím mnohem volněji ↓ to ano ↓ ale musím taky mít ohled

na to abych druhé nepoškozoval ↓ to je také faktem ↓ ale mohu vám říci jenom tolik ↓ že ten pocit devadesátých let který přinesl některé zmatky a podobně ↓ ten už nemám ↓ ano ↓ ale jinak. . .

MV: takové ideologie byly vždycky které dělaly různé věci ↓ které se někomu a v danou chvíli třeba katolické církvi nemusely líbit a vyhovovat ↓ nebo se plētu ?

DD: tak já se domnívám ↓ víte ↓ tady nemůžeme skákat do minulosti. . .

MV: PARDON ↓ před chvílí jste mi citoval jana husa !

MV: mě na tom vlastně ↓ viděl jsem to stejně jako vy ↓ a to srovnání s rokem třicet šest zvlášť bylo ↓ ano pro mě zajímavé ↓ demonstrace nacismu tehdy. . .

DD: TAKOVÁ demonstrace určitých ideologií. . .

MV: a vy to srovnáváte s nacismem ! který víme ↓ co vlastně měl na svědomí. . .

DD: TY DŮSLEDKY které vám vezmou identitu ↓ jsou obdobné. . .

MV: POKUD SE NEPLETU ↓ tak nikdo vám ani mě identitu nebere ↓

Porušení maximy relevance

DD: ne toto je staré jako člověk ↓ protože člověk je muž nebo žena ↓ je to člověk ↓ ale žena nemůže být ženomůž nebo mužožena ↓ tak to není ↓

MV: já děkuji za vysvětlení a teď se prosím vraťme o pět otázek zpátky ↓ kdy jsme se bavili o tom a já jsem se vás ptal ↓ jestli vlastně není možné že některé skupiny lidí jsou vašimi nebo jinými vyjádřením ↓ vlastně se cítí být ohroženi ↓ a reagují jako možná daleko hruběji než byste si vy představoval jako v normální debatě ↓ když spolu takhle budeme sedět ↓ protože vy těm lidem kteří spolu mají vztah na celý život ↓ milují se ↓ mají homosexuální vztah a tak dále říkáte ↓ vy nemáte vůbec manželství a nebudete ho mít !

DD: abychom převedli debatu ↓ takovou jsme si jako neplánovali jo ↓

MV: no to jsme si plánovali ↓

DD: prosím ?

MV: to jsme si naplánovali ↓

Zdvořilostní principy byly v tomto rozhovoru porušeny všechny, nejvýrazněji přitom byla porušena maxima taktu a šlechetnosti. Kardinál Duka, jako hluboce věřící člověk, vstupoval do rozhovoru s předpokládanou výhodou spočívající v zastávání tradičního postoje církve vůči otázce manželství pro všechny. Veselovský jej však opakovaně nutil k explicitnímu vyjádření odmítavého postoje k této problematice a zašel přitom až do krajnosti, když se kardinála zeptal, zda byl někdy v životě zamilován. Tato otázka, vzhledem ke kontextu rozhovoru a povaze hosta, působila značně netaktně. Na vyhýbání se odpovědi ze strany kardinála reagoval moderátor explicitně, když uvedl, že host jeho otázkám uhýbá a odmítá na ně odpovědět. Další porušenou maximou byla maxima účasti. Moderátor v několika okamžicích ztratil kontrolu nad vedením rozhovoru, což se projevovalo nejen v jeho verbálním projevu, ale zejména v komunikaci neverbální. Veselovský používal přehnaná gesta, několikrát na kardinála ukázal prstem s náznakem výhrůžky či výzvy k ukončení jeho výpovědi. Součástí nevhodné neverbální komunikace byly také pohrdavé pohledy a přímé výsměšné reakce ze strany moderátora. V tomto rozhovoru byla porušena také maxima ocenění a skromnosti. Veselovský prostřednictvím narážek naznačoval, že kardinál setrvává v hodnotových rámcích, které byly aktuální před několika desítkami let, a tak upozorňoval na jeho neschopnost přizpůsobit se současné společenské realitě. Kardinálovy názory prezentoval jako zastaralé a příliš konzervativní. Maxima souhlasu byla porušena v pasážích týkajících se otázky lidské svobody. Kardinál Duka argumentoval, že zatímco v době komunistického režimu bylo možné společenské změny iniciovat prostřednictvím demonstrací, v současnosti, navzdory existenci svobody, již taková možnost reálně neexistuje. Moderátor s tímto výrokem ostře nesouhlasil a prezentoval opačné stanovisko, podle nějž demonstrace nikdy žádné reálné změny nepřinesly. Fatická maxima byla porušena v momentě, kdy kardinál projevil snahu rozhovor ukončit a začal se zvedat ze židle. K této situaci došlo během diskuze o Letních olympijských hrách v Paříži. Moderátor na tuto situaci zpočátku nedokázal bezprostředně reagovat, došlo k jeho krátkému zaváhání a nastalo ticho, které narušilo plynulost interakce.

Porušení maximy taktu a šlechetnosti

MV: když muž miluje muže ↓ žijí v pravdě ?

DD: ted' jsem neporozuměl ↓

MV: když muž miluje muže a veřejně o tom mluví ↓ žijí v pravdě ?

DD: *tady bychom si museli odpovědět na otázku co znamená láska ↓ co znamená milovat ↓ ano ?*

MV: *[zaskočený pohled] teď jste mě trochu zaskočil!*

DD: *ne pane redaktore ↓ teď vám řeknu upřímně ↓ existuje biologie ↓ existuje anatomie ↓ existuje teda i psychosomatika jo ↑ tak vy nemluvíte o ↑ vy mluvíte milovat ↓ já mám pod slovem milovat definici lásku ↓ chci dobro druhého ↓*

MV: *takhle ↓ byl jste někdy zamilován ?*

DD: *TO JE ÚPLNĚ NĚCO JINÉHO. . .*

MV: *NO NE! takhle zněla ta moje otázka ↓*

DD: *jako je přátelství ↓ ale když ta vaše otázka nebyla postavena ↓ úplně bych řekl konkrétně ↓ byla postavena zcela obecně ↓*

MV: *já vám ↓ já vám ji zkonkretizuji ↓ když miluje muž muže ↓ jako já miluji svoji zákonnou manželku ↓ žijí v pravdě ?*

DD: *milovat můžete nejenom manželku ↓ milovat můžete i dítě ↓ milovat můžete vlast ↓ to znamená jestliže miluji ↓ tak jsem ochoten za druhého položit život. . .*

MV: *mám pocit pane kardinále. . .*

DD: *vaše otázka nesměruje. . .*

MV: *ŽE MI TOMU UHÝBÁTE !*

Porušení maximy účasti

MV: *no ne tak ↓ pokud se ještě stále bavíme o věcech na které má dost lidí i jiný názor ↓ to znamená jestli může existovat svazek tak. . .*

DD: *mohu mít jiný názor ↓ můžete mi říct že může parlament odhlasovat že pět krát pět je šedesát osm ≠*

MV: *no to parlament může udělat ↓ ale nic to na to nezmění ↓*

DD: *-----*

MV: *nejsem si úplně jistý jestli to o čem mluvíme je tak zjevné ↓ jakože pět krát pět není šedesát osm ↓*

DD: [nadechuje se a chce začít odpovídat]

MV: [výhrůžně zvedne prst – aby nechal mluvit jeho]

MV: a co když si tihle DVA MUŽI podají ruce a tohle si řeknou ↓ žijí v pravdě ?

DD: no ale musím žít v pravdě ↓ ale my ↓ sexualita mezi mužem a ženou není sexualita mezi dvěma muži ↓ a myslím že tady bychom zacházeli až příliš daleko ↓ ale musím říct že z hlediska toho abych toto nazval sexualitou z hlediska biologa ↓ z hlediska anatoma tak teď vám musím říct že to tak není ↓ tak to je ↓

MV: [za jeho názor se mu směje + pohrdavý pohled]

Porušení maximy ocenění a skromnosti

DD: ANO A VÍM ↑ že i v okamžiku jakmile se takto vyjádřím a vezmu si sociální síť tak sklidím takový řekl bych ↑ lynč ↑ o kterém se mi nezdálo ani v době komunismu ↑ to jsem nemohl. . .

MV: NENÍ to čistou náhodou do značné míry tím ↓ že v době komunismu sociální sítě nebyly ?

MV: ten svobodný pocit ↓

DD: ten pocit ne jenom svobody víte ? svoboda pro mě není že si dělám co chci ↓ musím mít zodpovědnost ale určité schopnosti ↓ navzájem komunikovat ↓ respektovat ↓ vidět základní hodnoty ↓ tak ten se vytrácí ↓

MV: neberte to vůbec osobně pane kardinále ↓ ale není možné ↓ že to může být do nějaké míry tím že tehdy vám bylo o třicet let méně ?

Porušení maximy souhlasu

MV: z vašeho pohledu jsou to metody ↓ to znamená jako řekněme jako ostré vyjadřování svého názoru ↓ které se neslučují s demokracií ↓

DD: ostré názory víte ↓ slušnost dovolí ostré názory ↓ slušnost dovolí i ironii ↓ ale nemůže stoupnout na určitou hladinu jazyka. . .

MV: NO ↑ já tomu rozumím ↓ ale vy si dobře pamatujete prostě celou existenci samostatné české republiky ↓ a víte dobře ↓ že na ulici toho moc nevyřešíte ↓ jako na ulici ty vášně naskočí takovýmhle způsobem ↓ takhle ↓ rychle !

DD: ano ↓ ale. . .

MV: VŽDYCKY TO TAK BYLO ↑ vždycky to tak bylo. . .

DD: NEBYLO to tak vždycky ! ↑ NE ↑ nebylo to tak vždycky ↓

MV: [pohrdavý pohled] máte pocit že na ulici se vyřešilo něco jako demokratickou ↓ vlídnou debatou ?

Ani tento rozhovor se neobešel bez ohrožení obou typů tváří pozvaného hosta. V případě pozitivní tváře bylo narušení patrné zejména ve formě opakovaného přerušování výpovědi, ale také v náznacích obviňování a zlehčování. Veselovský nesouhlasil s výrokem Duky, který porovnával současnou situaci církve s jejím postavením v období komunistického režimu. Určitý stupeň znevážení byl patrný i ve chvíli, kdy byla diskutována otázka zahajovacího ceremoniálu Letních olympijských her, který Duka označil za urážlivý vůči církvi. Moderátor se jej opakovaně snažil přesvědčit, že šlo pouze o umělecké vyjádření, tím ale ohrožoval respondentovu pozitivní tvář – prezentoval jej jako osobu, která se nedokáže orientovat v současných kulturních trendech a nerozumí současnému umění. K narušení negativní tváře docházelo především prostřednictvím projevů negativních emocí ze strany moderátora. V některých částech rozhovoru bylo možné pozorovat jemnou formu zesměšnění, například při diskuzi o aktivitě kardinála na sociálních sítích. Dalším příkladem bylo zpochybňující a ironicky laděné vyzývání k odpovědi v pasáži věnované sčítání lidu, konkrétně počtu osob, které se tehdy přihlásily ke katolické víře. V tomto kontextu moderátor implikoval, že Duka dosud neodpovídal zcela otevřeně, a záměrně akcentoval drobné jazykové nepřesnosti, takže dál ohrožoval jeho negativní tvář.

Akty ohrožující pozitivní tvář

DD: JÁ ↑ to považuji za normální postoj ↓ víte i když například vám ukážu můj způsob jednání ↓ četl jsi rudé právo ? nečtu rudé právo protože to jsou noviny na jejichž prstech je krev ↓ a to jsem říkal v osmdesátých letech a po návratu z vězení ↓ a mohu říci že v tom prostředí určitě byli lidé kteří měli hlídat ↓ ale tito lidé měli do jisté míry odvahu i svědomí že s tím nikam nedošli ↓ když byl někdo například souzen tak nakonec řekli ↓ stál ve frontě ↓ učili cizí slovíčka ↓ o čem jsme diskutovali se nehovořilo ↓

MV: vy to vlastně opravdu srovnáváte s minulým režimem jako ↓ [pohrdavý pohled]

DD: NESROVNÁVÁM ! jsou to určité tendence které ve mně vyvolávají ↓ ne pocit ↓ ale poznávám že určité společenské vrstvy usilují o určitou hegemonii a glajšaltování společnosti ↓ ne pomocí obušku ↓ ne pomocí vězeňských řekl bych represí ↓ ale pomocí společenského úplného vyloučení takového člověka ≠

MV: neviděli jsme v průběhu jako toho ceremoniálu začátečního ↓ olympijských her v paříži jako umělecké dílo ? sestavené z mnoha částí které prostě se prostě holt někomu nemusí líbit ?

DD: TO NEBYLO UMĚLECKÉ DÍLO !

MV: MOC se omlouvám a potom přece. . .

DD: TO BYLA ÚRÁŽKA ↑ celé naší historie od antiky. . .

MV: TO JE VÁŠ NÁZOR ! ale nepopisujete realitu. . .

DD: no ↑ no ↑ no ↑ podívejte se jako ta realita byla ↓ že jak to skončilo ↓

MV: skončilo to tak ↓ že ten záznam je kdekoli na sociálních sítích k vidění ↓

DD: ALE kdekoliv na sociálních sítích. . .

MV: DOBŘE ↓ vy jste v textu také napsal o tom že jedna z částí toho zahajovacího ceremoniálu ↓ na tom mostě ↓ byla aluzí na poslední večeri ↓

DD: no to byla !

MV: no jo ↓ jenomže autor toho ceremoniálu tomas džoly (myšleno Thomas Jolly) prohlásil ↓ že mělo jít o aluzi na setkání antických bohů. . .

DD: [začne rozzlobeně vstávat ze židle] JÁ BYCH SKONČIL TENHLE PROGRAM! nezlobte se na mě ↑ tady děláte normální manipulaci ! jako kdo řekl co představoval ?! já jsem si přečetl vše a vy mě tady dáte jednu otázku a říkáte mě autor ↑ autor je ten který je zbabělec ↑ nestojí za svým programem ↓ ale já jsem nechtěl takovouto debatu ↓ zrušme to opravdu ↓ jo já prostě odmítám dál ↓ zrušme to ↓ to nemá význam !

MV: // PROČ ? ? vy jste ↑ vy jste vstoupil do veřejného prostoru se svými názory ↑ já jsem. . .

Akty ohrožující negativní tvář

MV: minimálně čtu to jakými projevy jste častován VY ↓ sleduji vás na tvitru (myšleno Twitter) ↓

DD: no ↓

MV: a mám VÍC FOLOUVRŮ (myšleno followers) ↓ tak mám pocit že těch reakcí jako akceptuji daleko víc ! a ta moje otázka vlastně zní jestli náhodou to co vy popisujete jako snahu o určité ↓ jakoby strčení jako někam ↓ jako do postranní ↓ vlastně tak jestli to není vlastně tím jako jaké názory ten daný člověk ↓ pardon omlouvám se ↓ ale třeba VY prezentujete ↓

DD: může být ↓

MV: a když říkáte mejnstrím (myšleno mainstream) tím myslíte média ?

DD: to nejsou jenom média ↓ to bych jako křivdil ↓

MV: a co ↓ co ↓ co je ve vašem vidění mejnstrím (myšleno mainstream) ?

DD: ne veřejná ↓ ne vytváření veřejného mínění ↓

MV: mimochodem k té pozici katolické církve v české republice ↓ tak i to sám musíte vědět ve sčítání lidu v roce dvacet jedna se ke katolické církvi přihlásilo kolik ? deset procent lidí ?

DD: TAK PANE REDAKTORE ↓ tady ted' můžu opovédět úplně otevřeně ↓ ano ?

MV: do téhle chvíle jste neodpovídal otevřeně ? [posměšný pohled]

Dílčí vyhodnocení

Na základě analýzy daného excerpovaného vzorku lze potvrdit předchozí zjištění, že ani rozhovor vedený s kardinálem Dominikem Dukou nelze klasifikovat jako kooperativní. Moderátor se v průběhu interakce dopustil porušení konverzačních maxim i zdvořilostních principů a ve svých otázkách opakovaně uplatňoval formulace, které lze označit za ataky ohrožující obě tváře hosta. Pozitivní tvář kardinála byla tímto způsobem výrazně oslabena. Po zhlédnutí rozhovoru může kardinál Duka na diváka působit jako výrazně konzervativní osobnost, která setrvává v hodnotovém rámci minulého režimu a neprojevuje otevřenost vůči společenskému či názorovému vývoji. Z hlediska konverzačních maxim byla porušena především maxima kvality a relevance. Co se týče zdvořilostních principů, v analyzovaném

vzorku byly porušeny všechny sledované maximy, což v některých pasážích rozhovoru přispělo ke konfliktní atmosféře. Porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách níže.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	5x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	7x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	10x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	5x
<i>Maxima souhlasu</i>	3x
<i>Maxima účasti</i>	7x
<i>Maxima fatická</i>	2x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	18x
<i>Negativní tvář</i>	8x

2.6.5 Jakub Prachař

V jedenáctém analyzovaném rozhovoru byl hostem Martina Veselovského herec a bavič Jakub Prachař. Témata rozhovoru se týkala především Prachařova profesního a osobního života. Řeč byla o jeho studiu, vztahu s dcerou, ale také o jeho volnočasových aktivitách. Rozhovor se nesl v přátelském duchu a často byl doprovázen humorem. Navzdory této odlehčené atmosféře jej však nelze jednoznačně označit za kooperativní. Právě díky humorně formulovaným otázkám docházelo ze strany moderátora k narušování konverzačních maxim, porušování zdvořilostních principů a zároveň i k ohrožení obou typů tváře hosta. V rámci konverzačních maxim došlo v tomto rozhovoru k porušení maximy kvality a maximy relevance. Maxima kvality byla narušena zejména použitím ironických poznámek a metaforických formulací ze strany moderátora. Ačkoli byly tyto dotazy laděny s humorem, ve výsledku na diváka mnohdy

působily nevhodně až rušivě. Porušení maximy relevance bylo zřetelné ve chvílích, kdy moderátor odbočoval od diskutovaného tématu. Například v momentě, kdy se konverzace přesunula od Prachařových zálib k jeho herecké kariéře. Moderátor se opět vrátil k tématu háčkování. Toto opakované odbíhání od tématu může být divákem vnímáno jako úmysl zesměšnit hosta, a to navzdory celkové přátelské atmosféře rozhovoru.

Porušení maximy kvality

JP: svetr jo ↓ já jsem si ho i háčkoval když jsem byl malej ↓ ale než jsem ho dodělal tak jsem z něho vyrost ↓

MV: takže je to na delší lokte ! [smích]

JP: [smích]

JP: --- nedávno jsme dělali s petrem kolečkem a ten taky říkal ↓ že je pro něj daleko těžší napsat komedii ↓ to je jako převést prostě vagón uhlí ↓ je to daleko pro něj těžší než napsat scénář k masarykovi ↓

MV: takže vy máte vlastně jako dost těžkej profesní život ! [smích]

JP: ne nemám ↓ nemám ↓ mám to lehké ↓

MV: no protože ↓ tak jako pardon ↓ jakoby nejste herec tragických rolí ↓

MV: zkuste mi tu hru prodat !

JP: no takhle no prostě ↓ je neděle ↓ je neděle jo řekněme ↓ neděle vodpoledne je hezky ↓ svítí sluníčko ↓ člověk byl dopoledne třeba s rodinou na vejletě ↓ splnil všechny povinnosti který jsou ↓ který se mají udělat ↓ a teď je ten odpočinek ! ten chlapskej vodpodčinek ! říkám já jdu na fotbal a to a nějak ty ženy ↓ myslím s tím jako souzněj že nemají pocit žádnýho vohrožení ↓ že to jsou ti chlapi ↓ jo a neděje se tam strašnýho takže se člověk jako hezky voblíkne ↓ vezme si tu šálu jo teď ↓ a jako jde !

MV: vy se oblíknete hezky na fotbal ? [posměšný pohled]

JP: ano ! já chodím oblečeněj hezky na fotbal ↓ pro mě to je prostě svátek ↓ takže já tam jdu už tam jedu dřív protože tam si dáme že jo ↓ kafe si dám ↓ jo kafe si dáme ↓ někdo si dá pivo třeba ↓ nebo více. . .

Porušení maximy relevance

MV: když se vrátím k tomu filmu ↓ vašemu poslednímu ↓ tak co pro vás znamená jako být chlap ?

JP: nooo ↓

MV: klidně se vraťte k tomu háčkování ! [smích]

JP: jo ↓ jo ↓ já se to teď tak učím ↓ vono to má mnoho podob ↓ člověk si myslí že tím věkem ↓ že ten věk znamená ta dospělost jo ↓ což je vlastně úplná blbost ↓ každý dospívá někdy trochu jindy ↓ takže je to myslím že na to neexistuje asi nějaký ↓ jako nějaká definice

MV: ta by mně vlastně ani moc nezajímala ↓

MV: kdybych to přirovnal k těm fotbalovým týmům ↓ tak jako kým pro vás jsou ? bulvární novináři ?

JP: NO ! to snad ani v tom fotbale takováhle hrůza neexistuje ↓ já je opravdu vnímám jako takový odpad ≠

MV: vy máte na ně silnej názor !

JP: no ne ↓ já si myslím, že je pravdivěj / já je léta pozoruju. . .

MV: JÁ je nezajímám ↓ takže nevím. . .

JP: JÁ je léta pozoruju ↓ je to taková úsměvná společnost ↓ která žije spokojeným životem ↓

MV: já se přiznám ↓ že mě stejně nejvíc zajímalo prostě to háčkování ↓ [smích]

V rozhovoru došlo k porušení tří zdvořilostních maxim, a to konkrétně maximy ocenění a skromnosti, maximy taktu a šlechetnosti a také maximy účasti. Porušení maximy ocenění a skromnosti bylo patrné zejména ve chvílích, kdy tématem rozhovoru byla Prachařova herecká kariéra. Veselovský svými otázkami opakovaně zpochybňoval jeho herecké schopnosti

a zároveň poukazoval na to, že Prachařova profese je poněkud nevyhraněná. Kriticky komentoval skutečnost, že sám sebe označuje jako baviče a také fakt, že pomyslnou náplní jeho práce je účast v zábavních pořadech. Tímto moderátor vyzdvihoval nedostatky svého hosta. Maxima taktu a šlechetnosti byla moderátorem porušena ve chvílích, kdy zpochybňoval herecké kvality Jakuba Prachaře a kdy se snažil o minimalizaci jeho úspěchů. Prachař do rozhovoru vstupoval s určitou výhodou, tedy obrazem úspěšného a obsazovaného herce. Veselovský však rozhovor záhy nasměroval k tématům, která tuto výhodu zpochybnila například tím, že zdůraznil jeho problémovou minulost v osobní rovině. Naznačil, že herec svým jednáním často poskytuje materiál pro bulvární média, takže byl nejen netaktní, ale také odmítl respektovat hostovo soukromí. Maxima účasti byla v tomto rozhovoru porušena také nevhodnou neverbální komunikací, která se projevovala v moderátorově kroucení hlavou, pohrdavých pohledech, a hlavně nemístném smíchu, který v některých pasážích na diváka mohl působit jako výsměch vůči herci. Nejvíce patrná byla tato nevhodná neverbální komunikace v momentě, kdy Prachař vyprávěl o tom, jak svým přátelům šije šály na fotbal.

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: jak byste pojmenoval profesi ↓ jako když je někdo vlastně jako profesionální host zábavních pořadů ?

JP: nooo ↓ říká se tomu asi bavič nebo tak něco ↓ no jako bavič asi ↓

MV: to jsem si taky říkal ↓ na druhou stranu to má takový jako ↓ nemá to pejorativní nádech ?

MV: a to jsem to ani neměl připravený ! a teď jako v jakých blbých filmech jste hrál ?

JP: ne ↓ to nebylo konkrétně ↓ ale prostě to člověk neví úplně dopředu jo ↓ ono je to taková alchymie že někdy na tom papíře si říkám ježiš ↓ to je hovadina a pak to vidím a odmítnu to a pak to vidím v reálu ↓ říkám si jsem to ale blbec ↓ protože to je docela dobrý ↓

MV: no jasně ↓ ale i opačná situace může být ↓ [smích]

Porušení maximy taktu a šlechtnosti

JP: asi ne ↓ ale mě to jako jako ↓ já vím že to existuje ↓ že to si jede nějakým takovým paralelním myslím docela spokojeným životem ↓ protože to bude vždycky tak ale. . .

MV: MIMOCHODEM ↓ díval jsem se jako na sjetiny vašeho jména v různých bulvárech ↓ vlastně jako živíte je poměrně slušně !

JP: jo žívím ↓ tak vono za to může tak trošičku moje minulost to je jasný ↓ ale jako nikdy to nebylo tak že já bych chodil a někde něco ↓ něco říkal nebo vyprávěl ↓ spíše prostě to vzniklo bez nějakýho mýho nevím ↓ jestli ne bez přičinění ↓ ale rozhodně bez nějaký mojí aktivní spolupráce s nima ↓ v tom mám teda naprosto čistý svědomí ↓

Porušení maximy účasti

JP: je ale ! šálu za večer ↓ když se zvolí a mám háček desítku to znamená jako tu velikost a k tomu mám silnější vlnu ↓ takže já teď háčkuju ty šály protože já jsem se rozhod ↓ já chodím na tu slávii na ten fotbal ↓ tak jsem se rozhod že tomu nejbližšímu okolí mejch kamarádů se kterejma se tam potkávám ↓ takže každému udělám šálu ↓ mám to tematicky vymyšlený ↓ bude jedenáct řad jo ↓ červená bílá klasicky ↓ a pak tam ušiju ještě jmenovky ↓ který tam na to našiju ↓ takže dneska až tady skončím jedu na senovážný náměstí ↓ tam to mám vobjednaný ↓ protože ta červená barva má specifikum ↓ to musí bejt určitá červená ↓

MV: [mlčí – ale po celou dobu Prachařova vyprávění si zakrývá ústa a snaží se udržet smích]

Útokům na pozitivní i negativní tvář se v průběhu rozhovoru nevyhnul ani tento host, přičemž výrazněji byla narušena jeho pozitivní tvář. Nejzásadnější narušení bylo zaznamenáno v části rozhovoru, když přišla řeč na jeden z hercových koníčků, jímž je fotbal. Veselovský zde projevil výrazný nezájem o toto téma. Svým postojem dával najevo nepochopení, jak vůbec může někoho takovýto sport bavit, a tím implicitně zpochybňoval hodnotu zájmu hosta. Tento přístup lze interpretovat jako formu znevažování či snižování určitého aspektu hercovy osobnosti. Další zásah do pozitivní tváře představovalo opakované přerušování řečového projevu hosta. Negativní tvář respondenta byla oslabena v pasážích týkajících se jeho studia na DAMU a rovněž v souvislosti s již dříve zmíněným háčkováním. Veselovského verbální i neverbální reakce v těchto částech rozhovoru nesly znaky ironie a lze je interpretovat jako formu lehkého výsměchu, jímž moderátor přispíval k narušení obrazu hostovy vážnosti.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: vy jste říkal o háčkování těch šál pro kolegy se kterýma chodíte na fotbal ↓ jako musím říct že je málo věcí které bych měl rád míň než fotbal ↓ tak by mě vlastně zajímalo proč tam chodíte ?

JP: no já si myslím ↓ že bych vás měl pozvat jo ↓ protože my to máme fakt pěkný ↓ tam se scházejí skvělí lidi ↓ jo fakt to je ↓ to je důležitý ↓ skvělý lidi a ta hra ↓ že ta hra je to taková kulisa jo. . .

MV: PARDON ↓ do toho se dívá prostě jako na ↓ dostanu hroznej kotel ↓ ale jako na dámičky který tam jako jakoby předváděj fňgovaný pády ↓ a něco čemu se jako ragbisti válejí smíchy tak ↓ že už ani nemůžou jako ↓

JP: já vím ↓ ne všichni hráči jsou takoví ↓ ale rozumím tomu. . .

MV: čistě jako když třeba s někým jako je ↓ jako je jakub štáfek ↓ který je na rozdíl od vás sparťan ↓ když točíte film tak to tam jako nějak křesá nebo ?

JP: ne ↓ mě nevadí že lidi fanděj něčemu co nemá smysl ↓ nevadí mi to ↓ von je taky tolerantní ↓ trochu. . .

MV: na mě marně s těmahle vtipama ↓ to je marnost ↓ jako já nerozpoznávám ↓ sparta slavie je pro mě pardon ještě jednou opodstatněně ↓ sparta nebo slavie je pro mě úplně jedno !

Akty ohrožující negativní tvář

MV: přemýšlím co by to znamenalo pro mojí práci ↓ ale to je ↓ mimochodem vy jste to na začátku zmiňoval že ? kromě toho že jste herec tak jste vystudoval na damu loutkoherectví ↓ a tam jste se objevil jak ?

JP: no já jsem měl dělat zkoušky na činohru ↓ ale já jsem se nenaučil ty věci k těm přijímačkám ↓ no takže jsem tenkrát se vymluvil že mám ↓ že mám zánět achillovy šlachy ↓ nevím proč mě napadla zrovna achillova šlacha ↓ to jestli to mělo nějaký mytologický podtext ale řekl jsem. . .

MV: NEVÍM jestli vás to nepobavilo v tu chvíli. . . [smích]

JP: možná mě to pobavilo ↓ takže jsem řekl že mám tu achillovku tak jsem tam k těm zkouškám nešel ↓ protože jsem se normálně bál že se tam nedostanu protože jsem se na to regulérně vyprd. . .

MV: a to by bylo trapné ↓ protože jako prachař z té herecké rodiny se nedostal jako. . .

MV: jenom pardon ↓ asi s tím háčkováním si děláte legraci ! [smích + tázavý pohled]

JP: ne nedělám si legraci ↓ protože mě babička moje z máminy strany asi chtěla vnučku si myslím ↓ protože když jsem byl malej tak mi dávali do kočárku panenku ↓ já jsem to vozil po zahradě zmatenej ↓

MV: a do patnácti let jste nosil sukni ! [smích]

Dílčí vyhodnocení

Rozhovor vedený Martinem Veselovským s Jakubem Prachařem, ačkoli probíhal v uvolněné a přátelské atmosféře, nelze považovat za plně kooperativní. Právě humoristicky laděné otázky moderátora často vedly k porušování konverzačních maxim, principů zdvořilosti a zároveň přispívaly k narušování obou tváří hosta. Porušení konverzačních maxim však v tomto případě nebylo zásadní. Nejvíce byla ohrožena maxima kvality a relevance. Ze zdvořilostních principů došlo k nejvýraznějšímu narušení maxim ocenění a skromnosti, taktu a šlechetnosti, a rovněž maximy účasti. Výraznější zásah byl zaznamenán u pozitivní tváře hosta. Nutno však podotknout, že tato narušení neměla zásadní dopad na hercovu veřejnou image. Jakub Prachař do rozhovoru sice vstupoval s identitou seriózního herce, avšak publikum je zároveň obeznámeno s jeho schopností sebereflexe a ochotou být „objektem vtipu“. Porušení tak lze chápat spíše jako úsilí o zesměšnění jeho volnočasových zájmů než jako systematický útok na jeho osobnost. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách níže a na následující stránce.

Konverzační maximy

Maxima kvality	4x
Maxima kvantity	0x
Maxima relevance	4x
Maxima způsobu	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	5x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	6x
<i>Maxima souhlasu</i>	0x
<i>Maxima účasti</i>	3x
<i>Maxima fatická</i>	0x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	15x
<i>Negativní tvář</i>	7x

2.6.6 Tadeáš Žďárský

Poslední, dvanáctý, analyzovaný rozhovor vedl Martin Veselovský se zastáncem ideologie nerůstu a členem spolku NaZemi, Tadeášem Žďárským. Témata hovoru se zaměřovala na problematiku ideologie nerůstu, jejího fungování a způsobu financování. Dalším klíčovým tématem byla činnosti a principy samotného spolku NaZemi. Tento rozhovor nelze považovat za kooperativní, neboť během něj došlo k porušení pravidel kooperativní komunikace a k útokům na obě tváře hosta. Z hlediska Griceových konverzačních maxim bylo v rozhovoru identifikováno porušení maximy kvality a maximy relevance. Porušení první zmíněné se projevovalo v podobě ironicky formulovaných otázek a odpovědí ze strany moderátora, které působily na diváka rušivě, a to zejména v okamžicích, kdy se Žďárský snažil prezentovat své postoje. Například když při kritice současného ekonomického systému a plýtvání finančními prostředky uvedl jako ilustrativní příklad amerického magnáta Elona Muska. Maxima kvality byla dále porušena při diskuzi o vlastnické struktuře firem, když Žďárský argumentoval pro větší rozhodovací pravomoci zaměstnanců. Maxima relevance byla porušena zejména v podobě tematického odbočování, které mohlo působit dojmem, že se moderátor snaží získat komunikační převahu. K tomu došlo například ve chvíli, kdy host uváděl příklad fungování nerůstové ekonomiky v Německu a moderátor namísto věcné reakce převedl debatu jinam a začal se dotazovat, zda si Žďárský dokáže představit cenu průměrného vozu značky Škoda.

Porušení maximy kvality

TŽ: my to můžeme udělat ex post pokud se dneska například ilon mask (myšleno Elon Musk) rozhodne půlku svého kapitálu investovat do toho ↓ aby tisíce lidí odletělo do roku dva tisíce padesát na mars tak tomu nemáme jak zabránit ↓ v současném ekonomickém systému namísto aby ty obrovské. . .

MV: PARDON ↓ tomu byste chtěl ↓ chtěl byste tomu zabránit ? [posměšný pohled]

TŽ: myslím si ↓ že ty zdroje by měly být investovány ne na to abychom zachránili tisíc lidí ↓ ale abychom budovali obnovitelné zdroje energie ↓ investovali do péče veřejných služeb a ↓ a aby tady lidi mohli na té planetě přežít nejen těch tisíc lidí ↓ kteří mají odletět do roku dva tisíce padesát ↓

MV: nevím úplně přesně jestli to ilon mask (myšleno Elon Musk) to jaksi celé plánuje JAKO ZÁCHRANU ! [pohrdavý pohled]

MV: NO DOBRĚ ↓ ale to se potom dostáváme opět k začátku té debaty takže pro vás vlastně jako vlastnictví firmy ↓ když to zjednoduším ↓ není zas tak důležité protože o tom co bude vyrábět prostě ↓ VY ↓ VE VAŠEM VIDĚNÍ věci měli rozhodovat jako jiní lidé než jenom ten vlastník ↓ [zvyšuje hlas]

TŽ: myslím si že firmy které jsou dnes na světě ↓ a některé z nich jsou obrovské ↓ mají možná větší moc než některé státy. . .

MV: A JEŠTĚ DALEKO VÍC JICH JE MALÝCH ! [posměšný pohled]

Porušení maximy relevance

MV: PROBĚHLY ↑ německý příklad je klasické politické rozhodnutí ↑ to je politické rozhodnutí ↑ to není rozhodnutí lidí kteří se sešli kolem sídla bytového fondu a řekli udělejte to takhle ↑ nebo se pletu ? !

TŽ: ano ↑ ale taky to rozhodnutí přišlo potom co takhle velká krize nastala ↑ to znamená neřešíme příčiny a to je něco co nerůstový ekonomický systém se snaží řešit ↑ to znamená aby vlastně vůbec nedošlo k tomu ↑ že někdo má obrovskou moc a nad tím například ↑ jaké bude nájemné v berlíně ↑ jeden hráč který může ovlivnit vlastně ceny úplně pro všechny protože to ani mejnstrímový (myšleno mainstreamový) ekonom je něco ↑ co by

vlastně ↑ říká že je to jako neefektivní protože takovéhle monopoly nebo oligopoly vedou k tržní neefektivitě !

MV: TO ZNAMENÁ ↑ pardon ↓ víte kolik stojí ↓ nevím ↓ nové průměrné auto od škodovky ?

TŽ: vím ↓

MV: já ne ↓ tak mi pomozte ↓

TŽ: nebo kam ↓ kam teďka tady tou otázkou směřujete ?

MV: no ne jako ↑ považujete to za drahé ? je to drahé ?

Z hlediska porušení principů zdvořilosti došlo v analyzovaném rozhovoru k narušení všech sledovaných maxim. Nejčastěji byla porušena maxima ocenění a skromnosti. Moderátor se opakovaně snažil poukazovat na nedostatky Žďárského, a to zejména v pasážích, kde přirovnával ideologii nerůstu k ideologii minulého režimu, s čímž host nesouhlasil. Formulací svých otázek však Veselovský Žďárskému naznačoval, že hovoří o tématech, o nichž nemá dostatečné znalosti. Toto narušení lze sledovat také ve formě poučování, například při diskuzi o technické náročnosti výroby moderních automobilů, když Veselovský nepřímou zpochybňuje odbornost Žďárského v dané problematice. Porušena byla dále maxima taktu a šlechetnosti. Host do rozhovoru vstupoval s výhodou ve formě přesvědčení o smysluplnosti ideologie nerůstu. Veselovský však v průběhu debaty tuto výhodu zpochybnil a prezentoval nerůstovou ideologii jako nefunkční a nevhodnou pro české prostředí, čímž domnělou výhodu minimalizoval. Maxima účasti byla porušována opakovaně. Argumentace hosta v průběhu rozhovoru vyvolávala u moderátora zjevné emocionální reakce, které vedly k výrazné ztrátě neutrality. Od určitého momentu nebyl Veselovský schopen zcela kontrolovat své emoce a jeho neverbální projevy jako pohrdavé výrazy, důrazná gesta rukama či hrozivé ukazování prstem působily vůči Žďárskému velmi negativně. Emočně nejvypjatější reakce byly zaznamenány v pasážích věnovaných tématu samosplachovacích toalet. Porušení maximy souhlasu se projevilo otevřeným nesouhlasem moderátora s tvrzením Žďárského, že o produkci zboží by neměli rozhodovat výhradně vlastníci firem, ale také jejich zaměstnanci. Fatická maxima byla narušena v jediné, ale velmi výrazné situaci. Po Žďárského vyjádření ohledně jednoho z cílů nerůstové ideologie, kterým je vytváření prostředí, v němž lidé netrpí kvůli dopravní infrastruktuře a kde je prioritou rozvoj veřejné dopravy a městský redesign, následovala delší pauza, během níž moderátor zůstal mlčky hledět na hosta s výrazem nepochopení. Tento

moment mohl být vnímán jako narušení plynulosti interakce a signalizoval také moderátorův odmítavý postoj.

Porušení maximy ocenění a skromnosti

MV: SKORO bych řekl ↓ že vy jdete do toho dualistického protože říkáte ↓ že ten současný systém je špatně a já chci jiný ↓

TŽ: ano s tím souhlasím ↓ myslím si ↓ že i ten předchozí systém byl špatně i že ten současný je špatně a že potřebujeme nějaký jiný ↓ podle mě v kontextu té minulosti kterou máme ↓ je důležité vlastně zdůraznit nějaké dvě pojítka mezitím současným systémem a tím předchozím ↓ a ↓ a to je jednak teda produktivismus ↓ to znamená nějaká posedlost růstem která je vlastní vlastně jak tomu růstovému ekonomickému systému který je vlastně na růstu závislý ↓ tak vlastně tomu předchozímu režimu který vlastně dlouho zápasil s kapitalismem ↓ o to kdo bude vlastně produktivnější ↓ jestli to bude tržně plánovaná ekonomika nebo centrálně plánovaná ekonomika. . .

MV: JENOM PARDON ↓ máte pocit že minulý režim byl závislý na růstu ?

MV: TA ODPOVĚĎ na moji otázku ↓ co bysme měli dělat ↓ tedy jako v demokratické ekonomice ? škodovka vyrábí drahá auta ↓ [rozepjaté ruce]

TŽ: v demokratické ekonomice bychom si měli určit jakoby co je pro nás důležité ↓ nerovnost ↓ to je přesně to co říkám ↓ pokud jsou tady drahé auta proto protože na nich někdo chce vydělávat velké množství majetku ↓ pak ty auta nemusí být drahé a stačí aby se například dělali v rámci neziskových družstev a. . .

MV: AUTA že by se vyráběla v rámci neziskových družstev ? [udivený pohled]

TŽ: ano ↓ je tady spousta například stavebních společností které fungují v rámci neziskového módu ↓ to znamená že všechny zisky které má najedou nějakým ↓ jakoby akcionářům ↓ ale jdou třeba do toho aby stavěli sociální bydlení pro lidi bez domova ↓

MV: JENOM ↓ viděl jste někdy jak komplikované je vyrobit jedno moderní auto ? ! [nechápatý pohled] a že to za sebou nese práci mnoha ↓ mnoha ↓ mnoha až tisíc stovek lidí ? !

Porušení maximy taktu a šlechtnosti

MV: NEZLOBTE SE NA MĚ ! VY při své argumentaci skáčete od jednoho procenta ultra nejbohatších lidí na zemi ↓ zmiňujete společnosti jako je amazon nebo společnost ilona maska (myšleno Elon Musk) ↓ a potom se vracíte k úplně úzkým komunitám na úrovni obce ↓ což už vlastně do značné míry funguje ↓ teď mě zajímá ↑ CO JE ŠPATNĚ NA TOM ↑ ŽE NĚKDO VYRÁBÍ HRAJÍCÍ ZÁCHOD ↑ A NĚKDO SI HO KOUPI ? !

TŽ: to ↓ že takovýhle věci je na tom trhu strašně moc ↓

MV: ALE KDO BUDE ROZHODOVAT O TOM ↑ ŽE TAM NEMAJÍ BÝT ? a tím se vracíme zpátky na úplně začátek ↑ jak se společnost nerůstu liší od komunistické společnosti která měla pocit že budou mít všichni ↑ že se budou mít všichni dobře a že to komunistická společnost zařídí !

Porušení maximy účasti

MV: JENOM PARDON ↓ víte proč lidé zakládají svoje firmy ? [tázavý pohled]

TŽ: v současném ekonomickém systému proto aby zbohatli ↓ to je to co je učí na ekonomických školách ↓

MV: [pohled vyjadřující šok] / SPOUSTA LIDÍ NA ŽÁDNÉ EKONOMICKÉ ŠKOLE NEBYLA ! vy si myslíte že to dělají proto aby zbohatli ?

MV: TO ZNAMENÁ ↑ NE ↑ NE [výrazně gestikuluje, aby ho nechal domluvit] ti lidé kteří si ho chtějí koupit protože jejich snem je prostě mít samo splachovací hrající záchod ↓ takže oni o tom rozhodovat nebudou ? bude o tom rozhodovat někdo kdo se sejde a v komunitě si bude říkat ne ↓ to je PTÁKOVINA ↓ VY JSTE POUŽIL TEN TERMÍN ↓ to je prostě ptákovina to vyrábět ! [ukazuje na něj prstem]

TŽ: nebude ↓ tak je tady spousta lidí co chce koupit soukromé jachty kterých uhlíková stopa je stejná jako státu burundi ↓ těch tři sta největších jachet ↓ necháme tady těm lidem znásobovat ten sektor aby se zdvojnásobil ↓ protože ten růst tady těch. . .

MV: [nepřičetně rozhazuje rukama] PUSŤTE SE DO POLITICKÉHO BOJE! a zaříd'te prostě ať se jako opravdu ↓ ale jako ošklivým způsobem zvýší daně při registraci lodí ↓ třeba ↓

Porušení maximy souhlasu

TŽ: ano ↓ ale právě proto že takovýhle věcí je na planetě nebo v rámci těch tržních mechanismů strašně moc ↓ tak my nemáme čas na to regulovat jedno za druhým ↓ jeden výrobek za druhým proto se tady bavíme o tom ↓ že pokud například přizvete do rozhodování na úrovni firem i místní komunity ↓ i ty zaměstnance kteří tam pracují ↓ tak pravděpodobně budou. . .

MV: ALE VŽDYŤ TO SE DĚJE !

TŽ: TO SE ČASTOKRÁT NEDĚJE ! jakoby kolik zaměstnanců má možnost ovlivňovat co se bude v té dané firmě vyrábět ↓ pokud je hierarchicky řízená ↓ to je příklad který jsem zmiňoval i s tou automobilkou v itálii ↓ kdy sami zaměstnanci vlastně říkají že už nechtějí vyrábět jakoby fosilní auta ↓ ale chtějí přejít na vyrábění obnovitelných zdrojů nebo prostě aut ↓

Porušení maximy fatické

TŽ: patří tam v tom že pokud například ↓ někdo bydlí na vesnici nemá tam žádnou hromadní dopravu tak se jiným způsobem než autem nedostane ↓ pokud je to auto drahé tak pravděpodobně na něj nemá přístup ↓ tím pádem nemůže uspokojit jednu ze svých základních potřeb dopravy ↓ a nerůst říká že tady potřebujeme silné veřejné služby které jsou přístupné všem ↓ jsou kvalitní a ↓ a levné právě proto abychom ty potřeby mohli co nejvíc uspokojovat kolektivně ↓ ty základní jako například na místo automobilové dopravy můžeme podporovat veřejnou dopravu ↓ cyklostezky a pěší chůzi ↓ redizajnovat města a tak dále ↓ je to mimochodem něco kde to i může zlepšit kvalitu života tím ↓ že spoustu lidí tráví v autech prostě velké hodiny v zácpách a tak dále. . .

MV: a vy byste je tohohle JHA chtěli zbavit ! [pohrdavý pohled]

TŽ: no chtěl bych třeba vytvořit společnost kde nemusí všichni trpět na úkor automobilismu ↓

MV: // [pohled vyjadřující šok]

TŽ: třeba matky s kočárkami které se projíždí po brně zatímco všechny nebo velká část chodníků tam parkují auta nebo cyklisti ↓ kteří se chtějí pohybovat ekologicky ale zároveň tím riskují vlastní život pro takovýhle lidi ↓

MV: rozumím ↓ v amsterdamu se jim to ↓ nebo v paříži povedlo aniž by k tomu měli nerůstovou ekonomiku ↓

V rámci analýzy útoků na obě tváře hosta bylo zaznamenáno výraznější narušení pozitivní tváře, a to nejen neustálým přerušováním ze strany moderátora, ale také opakovaným obviňováním, které se soustředilo na srovnání ideologie nerůstu s komunistickou ideologií. Obvinění, že myšlenka nerůstu je podobná myšlenkám minulého režimu podkopala integritu hosta a postavila jej do velmi nevýhodné pozice. Negativní tvář Žďárského byla narušena pouze prostřednictvím vyjadřování negativních emocí, které zahrnovaly například agresivně formulované pokyny.

Akty ohrožující pozitivní tvář

MV: není zač pokud mi děkujete že jsme vás pozvali ↓ vizí nerůstu je společnost ve které nikdo nemá příliš málo ani příliš moc ↓ to je jedno z hesel na webových stránkách vašeho spolku na zemi ↓ netoužíte si vlastně jen zopakovat to co konkrétně tahle země pár desítek let prožívala před rokem osmdesát devět ?

TŽ: rozhodně ne ↓ přijde mi že možná vůbec tím že to takhle rámuje tak jakoby jdeme do nějakého dualistického vidění ↓ nebo vidění ↓ prostě buď máme současný ekonomický systém nebo tady musíme zopakovat co tady bylo předtím ↓ a já si. . .

MV: zajímaly by mě pojítka mezi tím co chcete vy ↓ to znamená mezi společnostmi která není založena na růstu jak vy říkáte a tím minulým režimem ↓

TŽ: pojítka ? myslím si že jako jedna z těch věcí o kterou určitě jako s velkýma nedostatkama ten systém usilovat je naplnit základní potřeby lidí ↓ co je nerůst ? jakoby tam přidává že je klíčový to dělat jednak demokraticky a ne v rámci nějaké totality ↓ ale taky že u toho potřebujeme dbát na vlastně nějaký planetární meze ↓ víme že ten předchozí režim byl stejně destruktivní pro životní prostředí jako je současný ↓ růstový kapitalismus který v podstatě závisí na tom aby se vyrábělo neustále víc ↓ a víc. . .

MV: MOC SE OMLOUVÁM ↓ ten předchozí režim byl stejně destruktivní životnímu prostředí a planetě jako je ten současný ?

*TŽ: * do velké. . .*

*MV: jestli jste se byl tehdy podívat například v severních čechách jak to tam vypadalo
↓ nebo jestli jste bydlel v tehdejších městech kolem hnědouhelných pánví ↓ myslím že
ten rozdíl je absolutně ohromný ↑*

Akty ohrožující negativní tvář

*TŽ: tak můžeme se zeptat všech těch neziskových firem který tady dneska fungují a lidé
je zakládají s cílem aby naplnili ↓ třeba když jsem byl na evropské konferenci
v evropském parlamentu o nerůstu ↓ tak tam byla podnikatelka která má společnost
s internetovou bezpečností která celá funguje v neziskovém módu ↓ a dělá to proto aby
lidem zabezpečila internetovou bezpečnost. . .*

*MV: ji do toho nemluví každý kdo jde kolem ↓ ona to dělá ze svobodné vůle ↓ přesně tak
jak jste popsal ↓ to není tak že by sedli lidé ve vesnici kde má tu firmu a říkali ↓ dělejte
to jinak ↓ nebo se pletu ?*

TŽ: ano to máte pravdu ↓ anebo já tu otázku otočím ↓

MV: NECHTE JI TAK ↓ JAK JSEM JI POLOŽIL !

TŽ: tak já ji dám možná jenom rétorickou ≠

Dílčí vyhodnocení

Poslední analyzovaný rozhovor, který vedl Martin Veselovský s Tadeášem Žďárským, rovněž nelze označit za kooperativní. Nesl naopak znaky komunikace konfliktního charakteru, což nepřímo potvrdil i samotný host, když na závěr rozhovoru na moderátorovo poděkování za účast reagoval slovy, že on sám totéž říct nemůže. V průběhu rozhovoru došlo k porušení konverzačních maxim, zásad zdvořilostní komunikace a narušeny byly rovněž obě tváře hosta, přičemž zásah do pozitivní tváře byl výraznější. Z konverzačních maxim došlo na porušení maximy kvality a maximy relevance. Zdvořilostní principy byly v tomto excerpovaném vzorku porušeny všechny. Po zhlédnutí rozhovoru může Žďárský na diváka působit jako člověk, který sice prezentuje zajímavou a ideově nosnou myšlenku, avšak její realizace v kontextu českého prostředí se jeví jako problematická. Zároveň může být vnímán jako někdo, kdo se na danou problematiku dívá spíše z teoretické perspektivy a vykazuje určité informační nedostatky při konfrontaci s praktickými aspekty tématu. Případy porušení maxim a ohrožení tváře jsou opět shrnuty v tabulkách na následující stránce.

Konverzační maximy

<i>Maxima kvality</i>	4x
<i>Maxima kvantity</i>	0x
<i>Maxima relevance</i>	3x
<i>Maxima způsobu</i>	0x

Zdvořilostní maximy

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	6x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	12x
<i>Maxima souhlasu</i>	4x
<i>Maxima účasti</i>	11x
<i>Maxima fatická</i>	1x

Pozitivní a negativní tvář

<i>Pozitivní tvář</i>	20x
<i>Negativní tvář</i>	10x

3 Diskuse

Cílem předkládané diplomové práce bylo zjistit, zda má sociální status hosta vliv na moderátorem (konkrétně Martinem Veselovským) užitě komunikační strategie. Analýza byla zaměřena na rozhovory vedené s politiky a dalšími hosty v rámci pořadu Interview, který je dostupný na webových stránkách DVTV a platformě Aktuálně.cz. V této kapitole se pokusím potvrdit hypotézy, které byly vymezeny v kapitole 2.3 (Metodologie) a zároveň představím výsledky provedeného výzkumu.

První hypotéza předpokládala, že v případě, kdy je hostem politický činitel/ka dochází ve větší míře k porušování konverzačních maxim než u jiných skupin hostů, v tomto případě jimi byli umělci, zástupci církve, neziskových organizací a lidé mající vliv na sociálních sítích a internetu. Po důkladné analýze těchto rozhovorů je možno tuto hypotézu potvrdit. Sociální status hostů, v tomto případě příslušnost k politické straně či jiná forma angažovanosti v politickém diskurzu, měly značný vliv na moderátorem užitě komunikační strategie. V rozhovorech s apolitickými hosty rovněž docházelo k porušení těchto maxim, ale v míře menší. Ze statistického výpočtu vyplynulo, že u politicky angažovaných osob docházelo k porušení konverzačních a zdvořilostních maxim v průměru zhruba 1,7krát za minutu (při přepočtu na 100 minut 172krát). Během jedné minuty došlo u apoliticky orientovaných osob k porušení konverzačních a zdvořilostních maxim v průměru zhruba 0,63krát (při přepočtu na 100 minut 63krát). Na následující stránce jsou přiloženy tabulky s četností jednotlivých porušení, upravenými délkami rozhovorů a přepočtem porušení na 100 minut. Pro lepší přehlednost jsou konverzační maximy označeny písmeny A–D (A – maxima kvality, B – maxima kvantity, C – maxima relevance, D – maxima způsobu) a zdvořilostní principy čísla 1–5 (1 – maxima taktu a šlechtnosti, 2 – maxima ocenění a skromnosti, 3 – maxima souhlasu, 4 – maxima účasti a 5 – maxima fatická). V tabulce číslo 1 jsou zaznamenáni političtí hosté a v tabulce číslo 2 nepolitičtí.

Tabulka č. 1

<i>Politické osobnosti</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>Počet porušení za 100 minut</i>
<i>Klára Dostálová</i>	4	0	6	0	13	10	8	5	2	27	178
<i>Jana Maláčová</i>	9	0	6	0	12	11	6	7	3	42	129
<i>Markéta Šichtařová</i>	11	0	8	0	6	15	6	11	1	45	129
<i>Petr Pavel</i>	7	0	10	0	12	6	6	11	0	48	108
<i>Pavel Novotný</i>	5	0	6	0	4	10	5	11	0	24	171
<i>Lubomír Volný</i>	11	0	7	0	10	13	8	10	1	19	316
<i>Průměr</i>											172

Tabulka č. 2

<i>Apolitické osobnosti</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>I</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>Počet porušení za 100 minut</i>
<i>Berenika Kohoutová</i>	3	0	1	0	4	3	0	1	1	27	48
<i>Anna Šulcová</i>	2	0	1	0	3	4	1	0	0	16	69
<i>Olga Štrejbarová</i>	3	0	0	0	2	3	0	0	0	29	28
<i>Dominik Duka</i>	5	0	7	0	10	5	3	7	2	58	67
<i>Jakub Prachař</i>	4	0	4	0	5	6	0	3	0	27	81
<i>Tadeáš Žďárský</i>	4	0	3	0	6	12	4	11	1	50	82
<i>Průměr</i>											63

Druhá hypotéza byla formulována na základě druhého zkoumaného kritéria a tím bylo pohlaví hosta. Předpokladem zde bylo, že k ohrožování obou tváří dochází častěji v komunikaci s muži než se ženami. Tuto hypotézu po detailní analýze všech rozhovorů je možno rovněž potvrdit. Veselovský narušoval obě tváře mužů v průměru přibližně 1,1krát za minutu, což v přepočtu na 100 minut odpovídá 111 případným porušením. U žen činil průměr 0,8krát narušení za minutu, tedy přibližně 80 případů porušení na 100 minut rozhovoru. Výzkum zároveň ukázal, že u obou pohlaví byla častěji ohrožena tvář pozitivní.

Níže jsou uvedeny tabulky shrnující příslušné statistické výpočty. V tabulce číslo 3 jsou zaznamenány ženy a v tabulce číslo 4 muži.

Tabulka č. 3

<i>Ženy</i>	<i>Pozitivní tvář</i>	<i>Negativní tvář</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>Počet ohrožení tváří za 100 minut</i>
<i>Klára Dostálová</i>	16	9	27	93
<i>Jana Maláčová</i>	26	13	42	93
<i>Markéta Šichtařová</i>	28	16	45	98
<i>Berenika Kohoutová</i>	12	5	27	63
<i>Anna Šulcová</i>	10	5	16	94
<i>Olga Štrejbarová</i>	9	2	29	38
<i>Průměr</i>				<u>80</u>

Tabulka č. 4

<i>Muži</i>	<i>Pozitivní tvář</i>	<i>Negativní tvář</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>Počet ohrožení tváří za 100 minut</i>
<i>Petr Pavel</i>	26	14	48	83
<i>Pavel Novotný</i>	20	11	24	129
<i>Lubomír Volný</i>	29	22	19	268
<i>Dominik Duka</i>	18	8	58	45
<i>Jakub Prachař</i>	15	7	27	81
<i>Tadeáš Žďárský</i>	20	10	50	60
<i>Průměr</i>				<u>111</u>

Poslední hypotéza byla založena na předpokladu, že nejvíce porušovanou zdvořilostní zásadou, a to jak u politických, tak apolitických subjektů bude maxima ocenění a skromnosti, která spočívá v minimalizování nedostatků komunikačního partnera, ale také ve vyzdvihování jeho předností či zmírňování kritiky. Tuto hypotézu je možno stejně jako obě předchozí potvrdit. Ze statistického výpočtu vyplynulo, že tato maxima byla v průměru tou nejvíce porušovanou, a to takřka u všech hostů (v tabulkách je znázorněna číslem 2). U politických činitelů došlo k porušení této maximy v průměru zhruba 37krát, oproti tomu k porušení maximy taktu

a šlechetnosti došlo v průměru 31krát, maximy souhlasu 22krát, maximy účasti 30krát a maximy fatické pouze 4krát. U osob apolitického zaměření rovněž docházelo ze strany moderátora nejvíce k porušení této maximy. V průměru byla porušována 17krát, oproti tomu maxima taktu a šlechetnosti 15krát, maxima souhlasu 3krát, maxima účasti 8krát a maxima fatická pouze 2krát. Níže jsou přiloženy tabulky s jednotlivými výpočty. V tabulce číslo 5 jsou zaznamenány politické osobnosti a v tabulce číslo 6 hosté zaměření nepoliticky.

Tabulka č. 5

<i>Politické osobnosti</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>1÷čas × 100</i>	<i>2÷čas × 100</i>	<i>3÷čas × 100</i>	<i>4÷čas × 100</i>	<i>5÷čas × 100</i>
<i>Klára Dostálová</i>	27	48	37	30	19	7
<i>Jana Maláčová</i>	42	29	26	14	17	7
<i>Markéta Šichtařová</i>	45	13	33	13	24	2
<i>Petr Pavel</i>	48	25	13	13	23	0
<i>Pavel Novotný</i>	24	17	42	21	46	0
<i>Lubomír Volný</i>	19	53	68	42	53	5
<i>Průměr</i>		31	<u>37</u>	22	30	4

Tabulka č. 6

<i>Apolitické osobnosti</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>1÷čas × 100</i>	<i>2÷čas × 100</i>	<i>3÷čas × 100</i>	<i>4÷čas × 100</i>	<i>5÷čas × 100</i>
<i>Berenika Kohoutová</i>	27	15	11	0	4	4
<i>Anna Šulcová</i>	16	19	25	6	0	0
<i>Olga Štrejbarová</i>	29	7	10	0	0	0
<i>Dominik Duka</i>	58	17	9	5	12	3
<i>Jakub Prachař</i>	27	19	22	0	11	0
<i>Tadeáš Žďárský</i>	50	12	24	8	22	2
<i>Průměr</i>		15	<u>17</u>	3	8	2

Při zaznamenávání jednotlivých případů porušení je nutno uvést, že se jednalo o mé subjektivní hodnocení, přestože jsem se snažila co nejvíce respektovat objektivní klasifikaci aktů ohrožujících tvář. Jiní badatelé by mohli k analýze rozhovorů přistupovat odlišně, například to, co se mi jevilo jako útok na tvář, by někdo jiný mohl interpretovat odlišným způsobem, např. jako škádlení či humor. Za důležité považuji také upřesnit způsob provedení výpočtů. Uvedené hodnoty je třeba chápat spíše jako modelový propočet. Výpočty byly převedeny na délku 100 minut z důvodu přehlednosti a jednodušší práce s čísly. Nicméně to nic nemění na faktu, že pokud bych pracovala s přesnými délkami jednotlivých rozhovorů a nezaokrouhlovala je, výsledky by zůstaly obdobné a stále by podporovaly stanovené hypotézy, lišily by se pouze v přesnosti čísel. Detailní popis jednotlivých výpočtů je uveden v příloze číslo 2.

4 Závěr

Tato diplomová práce byla zaměřena na zkoumání vlivu sociálního statusu hosta na komunikační strategie užitě moderátorem v rámci diskuzních rozhovorů. Konkrétně byly analyzovány rozhovory moderátora Martina Veselovského v pořadu Interview, vysílaném na internetové televizi DVTV.

Teoretická část práce byla věnována vymezení klíčových pojmů a konceptů, které tvořily základ pro následnou analýzu. Pozornost byla zaměřena na Griceův kooperační princip a porušování konverzačních maxim. Dále byla rozpracována také témata řečového chování a zdvořilosti, kterým jako rámce sloužily Leechovy zdvořilostní principy a teorie zdvořilosti pocházející od autorů Penelope Brownové a Stephena Levinsona. V této části byl také reflektován pojem tváře Erwina Goffmana. V neposlední řadě jsem se zabývala specifiky mediální komunikace a s ní spojené identity a pozice v rámci interview. Následně jsem se také dotkla problematiky projevu taktu a beztaktnosti v televizních rozhovorech.

Analytická část tvořila stěžejní část práce. Výzkumný vzorek zahrnoval dvanáct rozhovorů vedených Martinem Veselovským, přičemž šlo o šest mužských a šest ženských hostů s různou mírou politické angažovanosti. Cílem bylo potvrdit stanovené hypotézy, které se týkaly porušování konverzačních a zdvořilostních principů, ale také ohrožování pozitivní a negativní tváře, a to s ohledem na sociální status a pohlaví hosta. Pro výzkum byla zvolena kvantitativní obsahová analýza, která umožnila systematické zpracování nasbíraných dat.

První hypotéza předpokládala častější porušování konverzačních a zdvořilostních maxim v rozhovorech s politicky angažovanými hosty, což se analýzou potvrdilo. Ačkoli k porušování docházelo i v rozhovorech s apolitickými hosty, bylo znatelně méně časté. Nejčastěji porušovanými byly maximy kvality a relevance. První zmíněnou maximu Veselovský systematicky porušoval užíváním metaforických vyjádření, ale také zapojováním rétorických otázek do svých výpovědí a velmi často také ostrou ironií. Druhou porušoval odbíháním od diskutovaného tématu, což bylo patrné ve velké míře v rozhovorech s politiky. K porušování zdvořilostních principů rovněž docházelo ze strany moderátora poměrně často. V rozhovorech systematicky zdůrazňoval nedostatky svých komunikačních partnerů, kritizoval je, ale také je nutil odpovídat na otázky, na které zřetelně sami odpovídat nechtěli. Nevhodné neverbální projevy jako přehnaná gesta, ukazování prstem, nepatřičné pohledy či zadržovaný smích dále umocňovaly narušení kooperativního rámce rozhovorů. Veselovský velmi často své hosty provokoval, a tak přispíval k narušování stability analyzovaných rozhovorů.

Druhá hypotéza byla postavena na domněnce, že k ohrožování obou tváří dochází častěji v rozhovorech, které Veselovský vedl s muži. Ta se rovněž potvrdila. Mužští hosté byli častěji vystaveni atakům na svou tvář. V případě pozitivní tváře šlo zejména o skákání do řeči, obviňování či dokonce v některých případech i ponižování. V rámci negativní tváře docházelo často k vyjadřování negativních emocí, nezájmu či poskytování nevyžádaných rad a ostře formulovaných pokynů. Přestože i ženy byly v některých rozhovorech vystaveny těmto strategiím (zejména političky), celkově byl přístup k nim ze strany Veselovského zdrženlivější. U apolitických žen Veselovský navíc využíval humor jako prostředek ke zmírnění narušení tváře.

Třetí hypotéza předpokládala, že nejčastěji porušovaným zdvořilostním principem bude takzvaná maxima ocenění a skromnosti. Tento předpoklad se rovněž potvrdil, a to z důvodů, které jsou uvedeny výše. Druhou nejčastěji porušovanou se jevila maxima taktu a šlechetnosti, a naopak tou nejméně porušenou byla maxima fatická. Veselovský se zpravidla snažil udržovat plynulý verbální kontakt a takzvaná hluchá místa se vyskytovala pouze v ojedinělých případech, například v rozhovorech s Dominikem Dukou či Tadeášem Žďárským.

Za nejkonfliktnější byl vyhodnocen rozhovor s politikem Lubomírem Volným, zatímco jako nejméně konfliktní byl vyhodnocen rozhovor s novinářkou a spoluzakladatelkou platformy Donio, Olgou Štrejbarovou. Tyto uvedené příklady zároveň ilustrují potvrzení výše zmíněných hypotéz.

Je potřeba zdůraznit, že výběr vzorků byl založen na subjektivní selekci, a nelze tedy výsledky zobecnit na veškeré rozhovory vedené Martinem Veselovským ani na komunikační strategie v mediálním prostředí obecně.

Z analýzy zmíněného vzorku vyplynulo, že sociální status hosta měl v tomto případě vliv na moderátorem užitou komunikační strategii. S hosty zastupujícími politické strany nebo jinak působícími v politickém prostředí vedl Veselovský rozhovory znatelně ostřejším a konfrontačním způsobem než s osobnostmi apolitickými. V těchto typech rozhovorů rovněž docházelo k častějšímu porušování konverzačních a zdvořilostních maxim. Co se týče ohrožování tváří hostů, je třeba podotknout, že ačkoli se tato diplomová práce zaměřovala primárně na vliv sociálního statusu, k narušování tváře docházelo častěji v rozhovorech vedených s muži. Tato zjištění by mohla být podnětem pro další samostatný výzkum zaměřený právě na roli genderu v mediální komunikaci.

Resumé

This thesis focuses on examining the influence of a guest's social status on the communicative strategies employed by the host in the context of discussion-based interviews. Specifically, the analysis centers on interviews conducted by moderator Martin Veselovský in the program Interview, broadcast on the online television platform DVTv.

The theoretical part of the thesis denies key terms and concepts that form the foundation for the subsequent analysis. Special attention is paid to Grice's Cooperative principle and the violation of conversational maxims. Further areas of focus include speech behavior and politeness, drawing on Leech's politeness principles and the politeness theory developer by Penelope Brown and Stephen Levinson. The notion of face, as conceptualized by Ervin Goffman, is also discussed. Additionally, the theoretical framework explores the specifics of media communication, including the identities and roles constructed within interviews, as well as the expression of tact and tactlessness in televised discourse.

The analytical part constitutes the core for the thesis. The research sample comprises twelve interviews conducted by Martin Veselovský – six with male guest and six with female guests – representing various levels of political engagement. The objective was to test hypotheses concerning the violation of conversational and politeness principles, as well as the threats to both positive and negative faces, with respect to the guest's social status and gender. A quantitative content analysis was chosen as the research method, enabling a systematic examination of the data.

The first hypothesis assumed that conversational and politeness maxims would be violated more frequently in interviews with politically active guests. This hypothesis was confirmed by the analysis. While such violations also occurred in interviews with non-political guests, they were significantly less frequent. The most violated maxims were those of quality and relevance. Veselovský often breached the maxim of quality through metaphorical language, rhetorical questions, and sharp irony. He violated the maxim of relevance by frequently digressing from the topic, particularly in interviews with politicians. As for politeness principles, the moderator regularly highlighted guests' shortcomings, criticize them, and pressured them to respond to questions they were reluctant to answer. Inappropriate nonverbal behavior – such as exaggerated gestures, finger-pointing, disapproving glances, or suppressed laughter – further disrupted the cooperative framework of the interviews. Veselovský frequently provoked his guest, thereby contributing to the destabilization of the conversations.

The second hypothesis posited that face-threatening acts would occur more often in interviews with male guests. This was also confirmed. Male guests were more frequently subjected to face attacks. Positive face work was threatened through interruptions, accusations, and, in some cases, even humiliation. Threats to negative face included expressions of negative emotions, disregard, unsolicited advice, and sharply worded commands. Although some female guests – particularly – female politicians – also experienced these strategies. Veselovský's overall approach toward women was more reserved. In interviews with apolitical female guests, he often used humor to mitigate face-threatening acts.

The third hypothesis predicted that the politeness maxims most frequently violated would be those of approbation and modesty. This assumption was confirmed, as described above. The second most violated maxims were those of tact and generosity, while the phatic maxim was the last violated. Veselovský generally maintained smooth verbal interaction, and conversational voids were rare, occurring mainly in interviews with Dominik Duka or Tadeáš Žďárský.

The interview identified as the most confrontational was with politician Lubomír Volný, while the least confrontational was with journalist and Donio co-founder Olga Štrejbarová. These cases serve to illustrate the broader confirmation of the hypotheses.

It is important to emphasize that the selection of the interviews sample was subjective. Therefore, the results cannot be generalized to all interviews conducted by Martin Veselovský, nor to media communication strategies more broadly.

The analysis of this sample revealed that the guest's social status significantly influenced the communication strategies employed by the moderator. Veselovský conducted interviews with politically active guests in a more confrontational and assertive manner than those with apolitical figures. These interviews also featured more frequent violations of conversational and politeness maxims. Regarding face-threatening acts, it is worth noting that, while the primary focus of this thesis was on social status, such acts occurred more often in interviews with male guests. These findings suggest the potential for future research focused specifically on the role of gender in media communication.

Seznam literatury

Primární zdroje

Internetové zdroje

Mladý Klaus je de facto nacista, Okamura je šmejda, podvodník a lhář, říká Novotný. Aktuálně.cz Video – Aktuálně.cz [online] Copyright © [cit. 2025-02-15]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/trestne-stihany-v-podmince-s-vystrcenym-zadkem-a-stejne-mez/r~3e371cead07d11e8b295ac1f6b220ee8/>.

Kampaň za miliardy? Ukážeme skvosty. Na Vysočině je peklo a čertíci, říká Dostálová. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2024-11-20]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/J6l7TNO5uL6SJUG4ar8O>.

Šulcová: Na vládě byli z našeho nápadu nadšení, odvedli jsme nejlepší práci a zdarma. Aktuálně.cz Video – Aktuálně.cz [online] Copyright © [cit. 2024-11-20]. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/sulcova-odvedli-jsme-nejlepsi-praci-a-zdarma-na-vlade-byli-z/r~f13c944064b511ebb115ac1f6b220ee8/>.

Obtěžující pravidla mi jsou volná, flákanec byl zásah vyšší moci, říká poslanec Volný. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2025-01-12]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/s7luhEJfu2MfZl8wizV6>.

Potřebujeme jiný systém, teď je posedlý růstem. Někde musím říct soukromému zájmu dost, říká Žďárský. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2025-03-05]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/YhsmJ577rNSvjXHfDakO>.

Kohoutová: Je na čase, aby to tu ženy opravdu převzaly. V osmnácti je těžké plácání po zadku nepřijmout. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2025-04-24]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/h74fp9X3cKoAVMJyOYVl>.

Pavel: Nemám důvod se stále dokola omlouvat. Položil by život za lidi a zemi, ne za ústřední výbor. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2024-10-08]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/pavel-nemam-duvod-se-stale-dokola-omlouvat-polozil-bych-zivot-za-lidi-a-zemi-ne-za-ustredni-vybor>.

Prachař: Za chyby už se netrestám. Do televize chodím pobavit sám sebe. A začal jsem znovu háčkovat. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2024-12-10]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/IDFhETjMofZreGDTDws4>.

Donio nedodržuje pravidla, jen honí co nejvíc peněz a sbírek. Z historie mě vymazali, říká spoluzakladatelka platformy. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2025-03-22]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/ayJFmFQzLm0Db3qmJo3K>.

Rozhovor, který málem skončil předčasně: „O lynči, který sklízím, se mi nezdálo ani v komunismu,“ říká Duka. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2025-05-02]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/0KmENMo08dUEJxcbBkpW>.

Maláčová. Spolupráce s KSČM dává smysl. Soustředíme se na přítomnost, komunistická kapitola dějin je uzavřená. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2025-01-28]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/iugmWOZb67NrurHedTPd>.

Šichtařová: Ovládá nás zhoubná kolektivistická ideologie, ekonomicky se rozsypeme. S Okamurou máme společný cíl. DVTV.CZ Video – DVTV.CZ [online] Copyright © [cit. 2025-05-20]. Dostupné z: <https://www.dvtv.cz/dvtv/videos/iUBya95LjH0ZVVYfK9PU>.

Sekundární zdroje

Články a monografie

BAUMAN, Richard. Language, identity, performace. In: *Pragmatics Quarterly Publication of the International Pragmatics Association (IPra)* [online], 2000, 10 (1), s. 1–5. [cit. 2024-05-02] ISSN 1018-2101. Dostupné z: <https://www.jbeplatform.com/content/journals/10.1075/prag.10.1.01bau>.

BROWN, Penelope, LEVINSON, Stephen C. *Politeness: Some Universals in Language Usage. Studies in international sociolinguistics*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. ISBN 978-0-521-31355-1.

ČMEJRKOVÁ, Světlá, KADERKA, Petr, ULIČNÝ, Oldřich. *Studie k moderní mluvnici češtiny. Monografie*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, ISBN 978-80-244-3527.

ČMEJRKOVÁ, Světlá. Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In: ČMEJRKOVÁ, Světlá, HOFFMANOVÁ, Jana (eds.). *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 2003, s. 80–115. ISBN 80-200-1034-3.

GOFFMAN, Erving. On face-work: An analysis of ritual elements in social interaction. In: GOFFMAN, Erving. *Interaction Ritual: Essays on Face-to-Face Behavior*. 1967.

GRICE, Herbert Paul. „Logic and conversation“, In: COLE, Peter, MORGAN, Jerry L. (eds.). *Syntax and Semantics 3 (Speech Acts)*, 1975.

HAVLÍK, Martin. Dvojí řád střídání replik mluvčích v televizních politických debatách. In: ČMEJRKOVÁ, Světlá a kol. (eds.). *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013, s. 196–229. ISBN 978-80-200-2267-7.

HIRSCHOVÁ, Milada. *Pragmatika v češtině*. Vydání třetí, v Karolinu druhé, doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022, 294 s. ISBN 978-80-246-5420-1.

HOFFMANOVÁ, Jana. Projevy taktu (a beztaktnosti) v televizních rozhovorech. In: *Slovo a slovesnost*, roč. 55 (1994), č. 3, s. 194-201. Praha: Ústav pro jazyk český – Akademie věd České republiky.

HOFFMANOVÁ, Jana. Je „skákání do řeči“ nezdvořilé? Překryvy replik v různých komunikačních situacích. In: BREHMER, B., GATTNAR, A., PEREVOZCHIKOVA, T. (eds.). *Von A wie Aspekt bis Z wir zdvořilost. Ein Kaleidoskop der Slavistic für Tilman Berger zum 65. Geburtstag*. Tübingen: Tübingen Library Publishing, 2021, s. 229–237.

HOFFMANOVÁ, Jana. Styl rozhovorů v televizních publicistických pořadech: vyhýbavé strategie českých politiků. In: ČMEJRKOVÁ, Světlá a kol (eds.). *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 2013, s. 129–138. ISBN 978-80-200-2267-7.

JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Média a společnost*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007, 207 s. ISBN 978-80-7367-287-4.

LEECH, Geoffrey N. *Principles of Pragmatics*. Longman Linguistic Library. London: Longman. 1983.

MACHOVÁ, Svatava, ŠAMALOVÁ, Markéta. *Výuka pragmatických aspektů řečové komunikace ve vyšších třídách gymnázií a na SOČ*. 2., rozš. a modifikované vydání. Knihovnicka.cz Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2007, ISBN 978-80-7290-316-0.

MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vydání 1. Praha: Portál. 1999, 447 s. ISBN 80-7178-200-9.

SAICOVÁ ŘÍMALOVÁ, Lucie. *Pragmatika. Studijní příručka*. 1. vydání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Nakladatelství Karolinum, 2014, 62 s. ISBN 978-80-246-2845-5.

SCHULZ, Winfried, REIFOVÁ, Irena. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 3., nezměň. vyd. Přeložil Barbara KÖPPLOVÁ. Učební texty Univerzity Karlovy v Praze. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1980-4.

SVOBODOVÁ, Jindřiška. „Identita komunikantů v jednom typu mediálního politického interview.“ In: *Bohemica Olomucensia*, Olomouc, 2013, s. 203–248.

SVOBODOVÁ, Jindřiška, BLÁHA, Ondřej, DOBROTOVÁ, Ivana, WERZECHA, Adam. *The power of speech: a critical reading of media and political text*. Acta Universitatis Wratislaviensis. Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, 2020, ISBN 978-83-229-3702-0.

WATTS, Richard J. *Politeness*. Key topics in sociolinguistics. Cambridge: Cambridge University Press, 2003, ISBN 0-521-79085-9.

Kvalifikační práce

BECKOVÁ, Aneta. *Jazyk diskusních příspěvků v DVTV (Drtinová a Veselovský TV)*. Bakalářská práce. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta. 2019.

BÍNOVÁ, Kateřina. *Vliv sociálního statusu hosta na komunikační strategie užití moderátorem v rozhovorech*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. 2024.

KOVALÍKOVÁ, Barbora. *Zdvořilostní strategie a koncept tváře v DVTV z hlediska lingvistické pragmatiky*. Diplomová práce. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta. 2020.

Další internetové zdroje

Československá filmová databáze [online]. [cit. 2024-11-21]. Heslo „Martin Veselovský“. Dostupné z: <https://www.csfd.cz/tvurce/53988-martin-veselovsky/biografie/>.

DVTV. Webové sídlo. Dostupné z: <https://www.dvttv.cz/screens/home> (poslední přístup 19.5.2025).

KARLÍK, Petr, NEKULA, Marek, PLESKALOVÁ, Jana, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2012–2018 [cit. 2025-05-22]. Heslo „Ironie“. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/IRONIE>. (poznámka číslo 1)

KARLÍK, Martin, KOPP, Milan, MIKULINCOVÁ, Hana. *Martin Veselovský a Jan Kaliba z Českého rozhlasu získali novinářské ceny*. Online. In: iRozhlas, 22.5.2014. Dostupné z: <https://www.irozhlas.cz/node/5930029>. [cit. 2024-11-20].

ÚSTAV PRO JAZYK ČESKÝ AV ČR. *Slovník spisovného jazyka českého* [online]. 2011 [cit. 2025-05-28]. Heslo „Apolitický“. Dostupné z: <https://ssjc.ujc.cas.cz/search.php?hledej=Hledat&heslo=apolitick%C3%BD>.

ZEMÁNKOVÁ, Markéta. *Rozhovor s Ovčáčkem vynesl Veselovskému novinářskou cenu. Uspěl i komentátor Moláček*. Online. In: Hospodářské noviny, 3.5.2017. Dostupné z: <https://domaci.hn.cz/c1-65717080-rozhovor-s-ovcackem-vynesl-veselovskemu-novinarskou-cenu-uspel-i-komentator-molacek>. [cit. 2024-11-20].

Seznam příloh

Příloha č. 1: Legenda hostů

Příloha č. 2: Ukázky výpočtů

Přílohy

Příloha č. 1: Legenda hostů

MV = Martin Veselovský

KD = Klára Dostálová

JM = Jana Maláčová

MŠ = Markéta Šichtařová

PP = Petr Pavel

PN = Pavel Novotný

LV = Lubomír Volný

BK = Berenika Kohoutová

AŠ = Anna Šulcová

OŠ = Olga Štrejbarová

DD = Dominik Duka

JP = Jakub Prachař

TŽ = Tadeáš Žďárský

Příloha č. 2: Ukázky výpočtů

Všechny níže uvedené výpočty vycházejí z dat získaných prostřednictvím analýzy, která byla prováděna na základě opakovaného zhlédnutí jednotlivých rozhovorů. Během této analýzy jsem manuálně zaznamenávala výskyty porušení konverzačních maxim, zdvořilostních principů a ataků na pozitivní i negativní tvář. Frekvence těchto porušení byly systematicky evidovány pro každý rozhovor v přehledné tabulce v rámci takzvaného dílčího vyhodnocení. Veškeré výpočty byly prováděny pomocí tabulkového procesoru v Microsoft Excel.

Ukázka výpočtu teze číslo 1

Předpokládám, že v případě, kdy je hostem politický/á činitel/ka, dochází ve větší míře k porušování konverzačních a zdvořilostních maxim než u jiných skupin hostů, jako jsou v tomto případě umělci, zástupci církve, neziskových organizací či lidé mající vliv na sociálních sítích a internetu.

Pro následující výpočet je jako ilustrativní příklad zvolena Jana Maláčová.

Výpočet probíhal následujícím způsobem. Nejdřív se vytvořil součet všech porušení konverzačních maxim (kvality, kvantity, relevance a způsobu) a všech zdvořilostních maxim (taktu a šlechetnosti, ocenění a skromnosti, souhlasu, účasti a fatická).

<i>Jana Maláčová</i>	9	0	6	0	12	11	6	7	3	42	129
----------------------	---	---	---	---	----	----	---	---	---	----	-----

$$9 + 0 + 6 + 0 + 12 + 11 + 6 + 7 + 3 = 54$$

Vypočtená hodnota se vydělila zaokrouhlenou délkou rozhovoru v minutách. Například rozhovor s Janou Maláčovou trval 42 minut a 22 sekund. Po zaokrouhlení tedy 42 minut.

$$54 \div 42 = 1,2857$$

Následně se tento výsledek vynásobil číslem 100, tím bylo myšleno potenciálních 100 minut rozhovoru. Toto číslo se poté opět zaokrouhlilo. Z výsledku vyplynulo, že u rozhovoru, který by potenciálně trval 100 minut, by v případě Jany Maláčové došlo k porušení konverzačních a zdvořilostních maxim zhruba 129krát.

$$1,2857 \times 100 = 128,5714$$

$$\text{Po zaokrouhlení} = 129$$

Tímto způsobem výpočtu jsem postupovala u všech analyzovaných osob.

<i>Politické osobnosti</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>Počet porušení za 100 minut</i>
<i>Klára Dostálová</i>	4	0	6	0	13	10	8	5	2	27	178
<i>Jana Maláčová</i>	9	0	6	0	12	11	6	7	3	42	129
<i>Markéta Šichtařová</i>	11	0	8	0	6	15	6	11	1	45	129
<i>Petr Pavel</i>	7	0	10	0	12	6	6	11	0	48	108
<i>Pavel Novotný</i>	5	0	6	0	4	10	5	11	0	24	171
<i>Lubomír Volný</i>	11	0	7	0	10	13	8	10	1	19	316
<i>Průměr</i>											172

Aritmetický průměr byl následně vypočítán tak, že jsem sečetla všechny případy porušení přepočtené na 100 minut a tento součet vydělila počtem analyzovaných osob, tedy číslem 6.

$$178 + 129 + 129 + 108 + 171 + 316 = 1031$$

$$1031 \div 6 = 171,8333 \text{ (po zaokrouhlení 172)}$$

Na základě těchto výpočtů lze konstatovat, že v rozhovoru, který by potenciálně trval 100 minut, by u politicky angažovaných hostů došlo přibližně ke 172 případům porušení konverzačních a zdvořilostních maxim. Z toho vyplývá, že k těmto porušení docházelo v průměru přibližně 1,7krát za minutu ($172 \div 100 = 1,7$). Stejný výpočetní postup byl aplikován i na skupinu apolitických hostů, zde výsledná hodnota činila 63 případů porušení, tedy v průměru 0,63krát za minutu ($63 \div 100 = 0,63$).

Ukázka výpočtu teze číslo 2

Předpokládám, že k ohrožování obou tváří dochází častěji v komunikaci s muži než se ženami.

Prvním krokem bylo rozdělení analyzovaných hostů do příslušných tabulek, v tomto případě na ženy a muže. Uvedena byla rovněž i zaokrouhlená délka rozhovoru v minutách.

<i>Ženy</i>	<i>Pozitivní tvář</i>	<i>Negativní tvář</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>Počet ohrožení tváří za 100 minut</i>
<i>Klára Dostálová</i>	16	9	27	93
<i>Jana Maláčová</i>	26	13	42	93
<i>Markéta Šichtařová</i>	28	16	45	98
<i>Berenika Kohoutová</i>	12	5	27	63
<i>Anna Šulcová</i>	10	5	16	94
<i>Olga Štrejbarová</i>	9	2	29	38
<i>Průměr</i>				80

<i>Muži</i>	<i>Pozitivní tvář</i>	<i>Negativní tvář</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>Počet ohrožení tváří za 100 minut</i>
<i>Petr Pavel</i>	26	14	48	83
<i>Pavel Novotný</i>	20	11	24	129
<i>Lubomír Volný</i>	29	22	19	268
<i>Dominik Duka</i>	18	8	58	45
<i>Jakub Prachař</i>	15	7	27	81
<i>Tadeáš Žďárský</i>	20	10	50	60
<i>Průměr</i>				111

Poté jsem u každé analyzované osobnosti vytvořila součet porušení pozitivní a negativní tváře. Například u Bereniky Kohoutové byla pozitivní tvář ohrožena zhruba 12krát a negativní tvář zhruba 5krát.

$$12 + 5 = 17$$

Výsledek jsem vydělila zaokrouhlenou délkou rozhovoru v minutách – v případě rozhovoru s Berenikou Kohoutovou šlo o 27 minut. Následně byla hodnota přepočtena na modelovou délku 100 minut rozhovoru. Konečný výsledek byl poté zaokrouhlen.

$$17 \div 27 = 0,6296$$

$$0,6296 \times 100 = 62,9629 \text{ (po zaokrouhlení 63)}$$

Následně jsem vypočítala aritmetický průměr. Vytvořila jsem součet porušení obou tváří přepočtených na 100 minut ze všech analyzovaných rozhovorů, a to zvlášť v tabulce pro ženy a zvlášť v tabulce pro muže. Tento součet jsem následně vydělila počtem analyzovaných osob (vždy šest). Jako ilustrativní příklad uvádím výpočet z tabulky pro ženy.

$$93 + 93 + 98 + 63 + 94 + 38 = 479$$

$$479 \div 6 = 79,8333 \text{ (po zaokrouhlení 80)}$$

Z tohoto výpočtu tedy vyplývá, že u žen by docházelo k narušení obou tváří v modelovém rozhovoru, který by trval 100 minut, zhruba 80krát. V přepočtu na jednu minutu poté 0,8krát. U mužů výsledek činil 111 případných porušení za 100 minut, tedy 1,1krát za minutu.

Ukázka výpočtů teze číslo 3

Předpokládám, že nejvíce porušovanou zdvořilostní zásadou je maxima ocenění a skromnosti.

Jako podklad pro tento výpočet sloužila tabulka Zdvořilostní maximy, ve které byla zaznamenána četnost porušení jednotlivých zdvořilostních principů a byla vždy uvedena v takzvaném dílčím vyhodnocení.

Zdvořilostní maximy – Tadeáš Žďárský

<i>Maxima taktu a šlechetnosti</i>	6x
<i>Maxima ocenění a skromnosti</i>	12x
<i>Maxima souhlasu</i>	4x
<i>Maxima účasti</i>	11x
<i>Maxima fatická</i>	1x

Postup byl shodný u všech analyzovaných osob. Každé jednotlivé porušení maxim (taktu a šlechetnosti, ocenění a skromnosti, souhlasu, účasti, fatická) jsem samostatně vydělila délkou rozhovoru v minutách. Výsledek jsem opět vynásobila číslem 100. Jako ilustrativní příklad uvádím výpočet u Tadeáše Žďárského, u kterého rozhovor trval 50 minut.

$$6 \div 50 = 0,12 \text{ (maxima taktu a šlechetnosti)} \times 100 = 12$$

$$12 \div 50 = 0,24 \text{ (maxima ocenění a skromnosti)} \times 100 = 24$$

$$4 \div 50 = 0,08 \text{ (maxima souhlasu)} \times 100 = 8$$

$$11 \div 50 = 0,22 \text{ (maxima účasti)} \times 100 = 22$$

$$1 \div 50 = 0,02 \text{ (maxima fatická)} \times 100 = 2$$

Jakmile byly k dispozici všechny potřebné výpočty, byly sečteny hodnoty jednotlivých maxim. V tomto případě maxima ocenění a skromnosti, a to u všech analyzovaných hostů, tedy jak politicky angažovaných, tak apolitických. Jako ilustrativní příklad na následující stránce uvádím skupinu apolitických hostů, maxima ocenění a skromnosti je zde označena číslem 2.

<i>Apolitické osobnosti</i>	<i>Délka rozhovoru (v min.)</i>	<i>1÷čas ×100</i>	<i>2÷čas ×100</i>	<i>3÷čas ×100</i>	<i>4÷čas ×100</i>	<i>5÷čas ×100</i>
<i>Berenika Kohoutová</i>	27	15	11	0	4	4
<i>Anna Šulcová</i>	16	19	25	6	0	0
<i>Olga Štrejbarová</i>	29	7	10	0	0	0
<i>Dominik Duka</i>	58	17	9	5	12	3
<i>Jakub Prachař</i>	27	19	22	0	11	0
<i>Tadeáš Žďárský</i>	50	12	24	8	22	2
<i>Průměr</i>		15	17	3	8	2

BK: 11

AŠ: 25

OŠ: 10

DD: 9

JP: 22

TŽ: 24

$$11 + 25 + 10 + 9 + 22 + 24 = 101$$

Hodnota 101 vyjadřuje celkový počet porušení maximy ocenění a skromnosti napříč všemi analyzovanými rozhovory s apolitickými hosty. Toto číslo bylo následně vyděleno počtem zkoumaných osob, tedy šesti, tak byl získán průměrný počet porušení této maximy.

$$101 \div 6 = 16,8$$

Po zaokrouhlení **17**

Pro vyhodnocení výsledků jsem pouze jednotlivé výpočty mezi sebou porovnála a vyhodnotila nejčteněji porušovanou maximu, jíž byla právě maxima ocenění a skromnosti.

Anotace

Jméno a příjmení: Sabina Müllerová

Název katedry: Katedra bohemistiky

Název fakulty: Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název diplomové práce: Vliv sociálního statusu hosta na komunikační strategie užitě moderátorem v rozhovorech na DVTV

Vedoucí práce: Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D.

Počet znaků: 225 728

Počet příloh: 2

Počet zdrojů: 41

Klíčová slova: konverzační maximy, zdvořilostní principy, ohrožování pozitivní a negativní tváře, sociální status, DVTV

Charakteristika práce

Předkládaná diplomová práce zkoumá, jaký vliv má sociální status hosta na moderátorem (konkrétně Martinem Veselovským) užitě komunikační strategie v rámci rozhovorů na DVTV. Výzkumný vzorek se skládá z dvanácti rozhovorů – šest s muži a šest s ženami – zahrnujících jak politicky angažované, tak apolitické hosty. Na základě kvantitativní obsahové analýzy je pozorováno porušení konverzačních maxim, zdvořilostních principů, ale také ohrožování pozitivní a negativní tváře.

Abstract

Name and surname: Sabina Müllerová

Department name: Department of Czech Studies

Faculty name: Faculty of Arts, Palacký University Olomouc

Thesis title: The influence of the social status of the guest on the communication strategies used by the moderator in DVTV interviews

Thesis supervisor: Mgr. Jindřiška Svobodová, Ph.D.

Number of characters: 225 728

Number of attachments: 2

Number of sources: 41

Keywords: conversational maxims, politeness principles, threats to positive and negative face, social status, DVTV

Characteristics

This thesis explores the influence of guest's social status on the communicative strategies employed by the moderator – specifically Martin Veselovský – in interviews conducted for the DVTV platform. The research sample consists of twelve interviews: six with male guest and six with female guests, encompassing both politically engaged and apolitical individuals. Based on a quantitative content analysis, the study observes violations of conversational maxims, breaches of politeness principles, as well as threats to both positive and negative faces.